

JUANĒAN 'A UPÍ BANA

Nucĕn Papa Diosan Bana uni 'iá

¹ Nucĕn Papa Diosan ñu unioisama pain 'aínbi ca aín Bana 'iacĕxa. Aín Bana ax ca Nucĕn Papa Diosbĕ 'iacĕxa, ax ca Nucĕn Papa Diosbi 'iacĕxa. ² Usa 'aín ca ñu unioĕma pain 'aín aín Bana, ax Nucĕn Papa Diosbĕ 'iacĕxa. ³ Aín Banáinshi ca camabi ñu uniacĕxa. Nucĕn Papa Diosan Bana 'aíma 'ia 'aín ca ñu 'aíma 'ianan ñancáishi 'itsíanxa. ⁴ A bana anúan Nucĕn Papa Diosan nĕtĕ 'inan 'aish ca camabi ñu 'imainun uníxribi ĕnĕ nĕtĕnu bucuia. Usai 'i ca an 'imicĕx unicama sínánñu 'icĕn. ⁵ Nunshin 'atimanĕn 'imicĕxun unin 'aisama 'iti sínaniabi ca Nucĕn Papa Diosan Bana ax upíira 'ixun uni upí 'inun 'imia. Usaquian 'imia ca ñunshin 'atimanĕn a cuati uni upí 'iaxma 'inun quixun Nucĕn Papa Diosan bana a nĕtĕnima.

⁶ Uni achúshi ca 'iacĕxa Juan caquin anĕĕ. A ca Nucĕn Papa Diosan ĕnĕ menua unun xuacĕxa. ⁷ Ax ca Nucĕn Papa Diosan Bana, an 'uchañuira 'icĕbi uni aín nuitu upí 'imiti, ax ucĕbĕa ami catamĕnun camabi uni a ñuixuni uacĕxa. ⁸ Juan, ax ca an uni aín nuitu upí 'imiti ama 'iacĕxa. Usa 'aishbi ca axa uti ainra uni aín nuitu upí 'imiti, a unicama ñuixunuan Nucĕn Papa Diosan ĕnĕ menu xucĕ 'iacĕxa. ⁹ An aín sinan upíira 'ixun uni upí 'imiti axa uti ñuiquin ca Juanĕn unicama ñuixuancĕxa.

¹⁰ An aín sinan upíira 'ixun uni upí 'imiti ax ca ĕnĕ menu 'iacĕxa. Usa 'ixun an Nucĕn Papa Diosbĕtan camabi me 'imainun camabi ñucama unio 'icĕbi ca unicaman, ui cara ax 'icĕ quixun 'unánma 'icĕn. ¹¹ ĕnĕ nĕtĕnu 'icĕ unicaman ca an unio 'ixunbi, atubĕ 'inúxa ucĕbi biisama tancĕxa. ¹² Usa 'ixunbi ca uicamax cara ami sínanan ami catamĕtia, acama Nucĕn Papa Diosan bĕchicĕa 'inun

'imiacëxa. ¹³ Unían aín xanumi bëchicë tuá ax ca unishi 'ia. Unin bëchicënëxa usa 'aínbi ca usama Nucën Papa Diosan bëchicëcama 'icën. Ax ca aín cushínshia aín bëchicë 'imicë 'icën.

¹⁴ Nucën Papa Diosan Bana a ca bëtsi tuásaribi 'inun xanun bacéancëxa, uni 'inun. Nucën Papa Diosan sinánsaribi 'ixun ca ënë menu 'icë unicama abë 'ixun nuibacëxa. Ax aín Bëchicë Achúshi 'aish aín Papa Diosaribi 'aish aín sinan upíira upí cananuna isacën. ¹⁵ Usa 'ain ca Juan, an uni nashimicë, an Nucën Papa Diosan Bana ñui munuma banaquin cacëxa:

—Ënëx ca a ñuiquin ësaquin 'ën mitsu caëxancë a 'icën: Axa 'ë caxu utí uni ax ca 'ësamaira 'icën. 'Ëx 'icëma pain 'ain ax pain 'iá 'aish ca 'ësamaira 'icën.

¹⁶ An ca aín sinan upíira 'ixun ax 'icësaribitinu nun sinan upí 'inun nuibaquin ënquinma nu 'aquinia. ¹⁷ Uisai cara Nucën Papa Diosan uni 'iti 'icë quixun ca Moisésnën nucën raracama 'unánmiacëxa. Usa 'aínbi ca axira uxun Jesucristonën asérabi nuibaquin aín 'ucha tërénquin Nucën Papa Dios cuëncësabi oía aín uni 'inun 'imiäxa. ¹⁸ Uinu 'icë unínbi ca Nucën Papa Dios isáma 'icën. Aín Bëchicë Achúshi, axa aín Papabë 'icë, an cuni ca uisa cara Nucën Papa Dios 'icë quixun nu 'unánmiacëxa.

I. JESUCRISTONĒAN GALILEA ME 'IMAINUN JUDEA MENUXUN BANA ÑUIXUAN (1.19-12.50)

Juanëan Jesús ñuia

(Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)

¹⁹ Usa 'ain ca Jerusalénu 'icë judíos unicaman ax caraisa ui 'icë quixuan Juan ñucátanun, sacerdotecamacëñun levita unicama xuacëxa. ²⁰ Xucëx cuanx bëbaxuan ñucácëxun ca parántisama tanquin Juanën cacëxa:

—'Ëx cana Cristoma 'ain.

²¹ Cacëxun ca cacëxa:

—¿Ama 'aish caina ui 'ain? ¿Elías caina 'ain?

Quixuan cacëxun ca cacëxa:

—'Ëx cana ama 'ain.

Cacëxun ca ñucátëcëancëxa:

—¿An Nucën Papa Dios quicë bana unicama ñuixunti uni, axa uti a caina mix 'ain?

Cacëxun ca —ama cana 'ai —quixun cacëxa. ²² Usaquin cacëxunbi ca catëcëancëxa:

—¿Uiira caramina mix 'ain? An nu xucë unicamanu cai cuanun ca mix caramina ui 'ai quixun nu cat.

²³ Cacëxun ca Juanën cacëxa:

—'Ëx cana axa anu uni 'icëma menuax munuma banacë uni a 'ain, ësai qui: “Nucën 'Ibu ca aia, camina axa anun uti bai mëníoquin racanati 'ain”. An ënë bana cuënëo, Isaías, an Nucën Papa Dios quicë bana unicama ñuixuncë, axa quiásabi oi cana 'ëx 'in.

²⁴ Axa usaquin Juan ñucati cuancë unicamax ca fariseo unicaman xucë 'iacëxa. ²⁵ Usa 'ixun ca Juan catëcëancëxa:

—¿Mix Cristoma 'ianan Elíasma 'ianan an Nucën Papa Dios quicë bana unicama ñuixunti, axa uti ama 'ixunbi caina min uisa cupí unicama 'unpaxan nashimin?

²⁶ Cacëxun ca Juanën cacëxa:

—'Ën cana uni 'unpaxan nashimin, 'aínbi ca mitsúnmi 'unáncëma uni achúshi mitsubë 'icën. ²⁷ Ax 'ësamaira 'aish ca mitsúnmi 'unánun 'ë caxu aia. 'Ëx 'iisama pain 'ain, ax pain 'iá 'aish ca 'ësamaira 'icën. Axa upíira 'aish cushiira 'ain cana 'ëx asaribima 'aish ami rabini a 'urama 'itima 'ain. Usai 'iquin cana aín taxacabi tubuxuntima 'ain.

²⁸ Jordán 'ucëmanan 'icë Betábara cacë ëma anuxuan unicama nashimicë, anu cuanx ca unían xucë unicama usai Juanbë banacëxa.

Carnero 'icësaribitia unin 'ucha cupí bamati, Cristo, a ñuicë bana

²⁹ Usaquin unicama coónxun ca Juanën Jesús aia isacëxa. Aia isi ca quiacëxa:

—Ca is, ënëx ca unin 'ucha cupí carnero bamati 'aínbia ax bamacë cupí Nucën Papa Diosan camabi unin 'ucha tērēnti a 'icën. ³⁰ Ënëx ca a ñuiquin ësai quiquin 'ën mitsu cacë a 'icën: Axa 'ësamaira uni ax ca 'ë caxu aia. 'Ëx 'icëma pain 'ain ca ax pain 'iacëxa. Usa 'aish ca 'ësamaira 'icën. A ñuiquin 'ën mi cacë, a ca ux 'icën. ³¹ 'Ënribi cana a 'unáncëma 'ain, 'aíshbi cana Israel unicaman uisa uni cara quixun a 'unánun 'unpaxan uni nashimi uan.

³²⁻³³ Usaquin catancëxun ca, ësai ca 'iixa quixun Juanën unicama ñuixuancëxa:

—'Ën a 'unáncëma 'icëbi ca Nucën Papa Diosan 'ën 'unpaxan uni nashiminun xuquin 'ë caxa: “Uni achúshinua 'ën Bëru Ñunshin Upí ubútancëx 'irua camina isnuxun 'ain. Ainra ca uni 'ën Bëru Ñunshin Upíbéa 'inun 'imiti 'icën”. Usaquin ca 'ë caxa. An 'ë cacësabi oquin cana Nucën Papa Diosan Bëru Ñunshin Upía ñumacuru tinax naínuax ubútancëx a uninu 'irua isan. ³⁴ Usaquin isun cana —ax ca Nucën Papa Diosan Bëchicë 'icë —quixun camabi uni cain.

Usaquin ca Juanën cacëxa.

Jesusan aín 'unánmicë unia 'inun a pain cáisa uni

³⁵ Usaquian coon ca Juanbë aín 'unánmicë uni rabé 'iacëxa. ³⁶ Abë 'icë ca Jesús cuainia isquin Juanën cacëxa:

—Ca is, carnero 'icësaribiti unin 'ucha cupí bamanuan Nucën Papa Diosan xua a ca ux 'icën.

³⁷ Usaía quia cuaquin ca Juanën 'unánmicë uni rabëtan Jesús nuibiancëxa. ³⁸ Nuibiancëxun caxu bësuquin isquin ca Jesusan cacëxa:

—¿Añu caramina barin?

Cacëxun ca ñucácëxa:

—¿Uinu cara min 'iti 'ic, rabí? (Rabí quicë bana, ax ca an uni 'unánmicë uni qui quicë 'icën.)

³⁹ ¿Uinu 'icë cara min 'iti 'ic? quixun cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—Isi cuanun ca ut.

Cacëx cuanxun ca aín 'iti isacëxa, istancëx ca bari xupíbucëbëa baquíshti 'urama 'ain abë 'iacëxa.

⁴⁰ Juanën cacëxun cuaquian Jesús nuibiancë uni rabëtax ca bëtsix Simón Pedronën xucën Andrés 'iacëxa.

⁴¹ Jesusan 'itinuax cuanxun ca Andrésnën aín xucën Simón Pedro bariquin mëraxun cacëxa:

—Mesías cananuna isan.

Mesías quicë bana, ax ca Cristo, axa utia judíos unicaman caíncë a qui quicë 'icën. ⁴² Cabianquin ca aín xucën Jesúsnu buáncëxa. Buáncëx bëbaia isquin ca Jesusan bëñachaquin cacëxa:

—Mix camina Juanën bëchicë, Simón, a 'ain. 'Aíshbi camina Cefas caquin anëcë 'iti 'ain.

Cefas quicë bana, ax ca Pedro qui quicë 'icën.

Jesusan Felipe 'imainun Natanael abë cuanun ca

⁴³ Usaquian Pedro coon pëcaracëbë, Galilea menu cuanti sinani cuanquinbi ca Jesusan Felipe mëracëxa. Mëraquin ca cacëxa:

—'Ën mi 'unánminun ca 'ëbë cuani ut.

⁴⁴ Felipe Betsaida ëmanu 'icë uni 'ain, ca Andrés 'imainun Pedroribi, anu 'icë uni 'iacëxa. ⁴⁵ Usaquian Jesusan cacëx cuanxun ca Felipenën Natanael cacë uni bariquin mëraquin cacëxa:

—A ñuiquian Moisés 'imainun an Nucën Papa Diosan sinánmicëxun uni bana ñuixuncë unicaman cuënëo, a uni cananuna mëran. Ax ca Jesús, Nazaretnu 'icë uni, Josénën bëchicë, a 'icën.

⁴⁶ Felipenën cacëxun ca Natanaelnën cacëxa:

—¿Nazaret ëmanu cara ñu 'unáncë uni 'iti 'ic?

Cacëxun ca Felipenën cacëxa:

—Usa ca mi isnun ca 'ëbë cuani ut.

⁴⁷ Cabianquin buáncëxa Natanael aia isi ca Jesús quiacëxa:

—U unix ca asérabi Israel uni upí 'icën, uni paráncëma ca ux 'icën.

⁴⁸ Quia ca Natanaelnën cacëxa:

—¿Uisaxun caramina 'ë 'unan?

Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—Mi caia Felipe cuancëma pan 'aínbi cana mi higuera tanáinua isan.

⁴⁹ Cacëxun ca Natanaelnën cacëxa:

—Mix camina Nucën Papa Diosan Bëchicë 'ianan Israel unicaman 'apu 'ain.

⁵⁰ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—¿Higuera tanáinua cana mi isan 'ën mi cacëxun caramina bërí, ënëx ca Nucën Papa Diosan Bëchicë 'icë quixun 'ë sinanin? Minmi 'ë iscësamaira oquin camina 'ën ñu 'aia isnuxun 'ain.

⁵¹ Ésaquinribi ca Jesusan Natanael cacëxa:

—Asérabi cana mitsu cain, naí panárabëcëbëtan camina uni 'inux 'ëx anuax uá, 'ë manáminuaxa Nucën Papa Diosan ángelcama cuaruanan ubutia isnuxun 'ain.

2

Unin xanu biti nētēá Jesús Canánu 'iá

¹ Rabé nētē 'iónxa pëcaracëbëtan ca Galilea nētënu 'icë ëma, Caná cacë, anuxun uni achúshinën aín bëchicë xanu bimiti 'ain, aín aintsi 'ibucama pi unun quixun aín uni camiacëxa. Anu ca Jesusan titaribi 'iacëxa. ² Usa 'ain ca Jesúsribi aín 'unanmicë unicamabë aribia camicëx cuanx anu 'iacëxa. ³ Anu 'ixun ca unicaman cëñucéxa vino 'aíma 'ain aín titan Jesús cacëxa:

—Vino ca 'aíma 'icën, ca cëñúaxa.

⁴ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—¿Uisati caramina 'ë usaquin cain? Anun 'ën ñu 'ati nětë ca 'icëma pain 'icën.

⁵ Cacëxun ca aín titan an piti 'ináncë unicama cacëxa:

—'Ën tuacëan mitsu cacësabi oquin ca 'at.

⁶ Anu ca 'iacëxa męcën achúshi 'imainun achúshi maxax 'acë ñutë, anu anúan judíos unicama mëchucati 'unpax nanti. A ñutëcama sapi ca veinte 'ianan treinta galones 'unpax anu 'aruti 'iacëxa. ⁷ Usa 'ain ca Jesusan an piti 'ináncë unicama cacëxa:

—Ñutënu ca 'unpax buácat.

Cacëxun ca usoquin 'acëxa. ⁸ Usaquian 'aia ca cacëxa:

—Buácabianquin ca fiesta 'ibunu buántan.

Cacëxun ca Jesusan cacësabi oquin buáncëxa.

⁹ Buáncëa fiesta 'ibun, Jesusan 'unpax 'icëbi vino ocë, a tanquin, uinua bęcë cara quixun 'unanimabi ca an ñutënu buácabianquin buáncë unicama ainshi 'unáncëxa.

Usa 'ain ca fiesta 'ibun an xanu biti uni cuënxun cacëxa:

¹⁰ —An fiesta 'acë unin ca vino upí pain 'inántancëxun a cëñuia vino asábitanishi uni 'inania. Usa 'ainbi camina min bërí 'atimatani pain 'inántancëxun vino upí 'inanin.

¹¹ Usoquin ca Jesusan Galilea menu 'icë ëma, Caná, anuxun aín sinanëinshi 'atabaquin uni itsin 'acëma ñu 'acëxa, uni itsin cushisamaira ca aín cushi 'icë quixuan unicaman 'unánun. Usaquian ñu 'aia isi ca aín 'unánmicë unicama ami catamëacëxa.

¹² Usaquin 'atancëx ca aín tita 'imainun aín xucéantu 'imainun aín 'unánmicë unicamabë Jesús Capernaúm ëmanu cuancëxa. Cuanx bëbatancëx ca 'itsama nětëinshi anu 'iacëxa.

An ñu marucë unicama Jesusan chiquían

(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

¹³ Pascua anúan judíos unicaman carnero 'ati nětëa 'urama 'ain ca Jesús Jerusalénu cuancëxa. ¹⁴ Cuanx bëbax anuxun Nucën Papa Dios rabiti xubunu atsínquinbi ca

an ñu marucë unicaman vaca bënë 'imainun carnero 'imainun ñumacuru acama maruia isacëxa. Isanan ca anuxuan curíqui cambioquin bicë, anua unicamaribi tsócë isacëxa. ¹⁵ Acama isquin ca anun rishquiti itsi mëníoquin, anua 'icë carnero 'imainun vaca bënë 'imainun an marucë unicamaribi chiquíancëxa. Chiquíanan ca an curíqui cambioquin bicë unín curíqui rëúquin, anua curíqui nancë ñucama chashcacëxa.

¹⁶ Usonan ca an ñumacuru marucë unicamaribi cacëxa:

—Ënua ca mitsun ñucama buántan. Anuxun 'ën Papa rabiti xubu camina anuxun ñu maruti xubusa 'inun ësaquin 'atima 'ain.

¹⁷ Usaquian Jesusan caia cuaquin ca aín 'unánmicë unicaman Nucën Papa Diosan bana cuënëo ësai quicë a sináncëxa: “'Ëx anun rabanan bamaquinbi cana anuxun mi rabiti xubu upí oquin bërúanti 'ain”. Usaquin sinánquin ca —a banaxa quicësabi oquin ca 'aia —quixun sináncëxa.

¹⁸ Usaquin 'aia isquin ca judíos unicaman Jesús cacëxa:

—¿Minmi ësóquin 'acë ax ca asábi 'icë quixúnu nun 'unánun caramina añu ñu nun isnun 'ati 'ain?

¹⁹ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—Mitsúnmi tēncapatiabi cana ënë xubu 'ën rabé 'imainun achúshi nētēinshi 'atēcēnti 'ain.

²⁰ Cacëxun ca judíos unicaman cacëxa:

—Cuarenta y seis baritian ca nucën chaitiocëcaman ënë xubu 'acëxa. Usa 'aínbi ¿caramina min rabé 'imainun achúshi nētēinshi 'atēcēnti 'ain?

²¹ Ésaquian atun cacë 'aínbi ca Jesús quicë bana ax, axbi ñuiacati quicë 'iacëxa. ²² Usa 'ain ca aín 'unánmicë unicaman bamaxa Jesús baísquitēcëan usaquian judíos unicama cacë a bana sináncëxa. Sinánan ca —Nucën Papa Diosan bana cuënëo ca cēmëma 'icë —quixun sinánan

—Jesusan nu cacë bana axribi ca cëmëma 'icë —quixun sináncëxa.

Unicaman sináncë ñucama Jesusan 'unan quicë bana

²³ Pascua anun carnero 'ati nētēn Jerusalénu 'ixuan Jesusan uni itsin 'acëma ñu 'aia isi ca 'aisamaira uni —an ca asérabi Nucën Papa Diosan cushin ñu 'aia —quixun sináncëxa. ²⁴ Usaía 'icëbëtanbi ca camabi unían aín nuitu mëu sináncë a 'unáncë íxun, Jesusan —asérabi ca 'ëmi sinanima —quixun 'unáncëxa. ²⁵ An ca unían cacëxunmabi camabi unin sinan 'unáncëxa.

3

Nicodemoa Jesús isi cuan

¹ Fariseo uni achúshi ca Nicodemo caquin anëcë 'iacëxa. Ax ca judíos unicaman 'apu achúshi 'iacëxa. ² Usa 'ixun ca anu ñantan cuanxun Jesús cacëxa:

—Unían mix camina cushiira 'ai quixun 'unánun camina uinu 'icë unínbia 'acëma ñu 'ain. Nucën Papa Diosa abëma 'ain ca uinu 'icë unínbi minmi 'acësoquin ñu 'atima 'icën. Usa 'ain cananuna 'unan, Nucën Papa Diosan ca minmi nu 'unánminun ënë menu mi xuacëxa quixun.

³ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—Asérabi cana 'ën mi cain, axa aín cushin bacëntëcëncëma uni ax ca Nucën Papa Diosnan 'itima 'icën.

⁴ Usaquian cacëxun ca Nicodemonën cacëxa:

—¿Uisax cara bërâma cania 'aish uni bacëntëcënti 'ic? ¿Amiribishi cara aín titan pucunu atsíanx bacëntëcënti 'ic?

⁵ Nicodemonën cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—Usama ca. Asérabi cana 'ën mi cain, 'unpax 'imainun Nucën Papa Diosan Bëru Ñunshin Upitan bacëntëcëncëma uni ax ca Nucën Papa Diosnan 'itima 'icën.

⁶ Axa xanunuax bacëncë, ax ca unishi 'ia; axa aín Bëru

Ñunshin Upitan bacéncë uni, ax ca Nucën Papa Diosan Bëru Ñunshin Upíñu 'ia. ⁷ Nucën Papa Diosan cushin camina bacéntécëncë 'iti 'ai quixun 'ën mi cacëx ratúaxma ca 'it. ⁸ Uinuax cara suñu bëëqui banaquiania camina cuatin, 'ixunbi camina isima, uinuax cara a suñu aia, uinu cara cuania quixun. An ñu shaícaianu suñu iscëma usaribi oquin cananuna Nucën Papa Diosan Bëru Ñunshin Upitan uni bacéntécënmi isiman.

⁹ Cacëxun ca Nicodemonën Jesús catécëancëxa:

—¿Uisa 'aish cara usai 'iti 'ic?

¹⁰ Cacëxun ca Jesusan Nicodemo cacëxa:

—¿Mix an Israel unicama 'unánmicë 'ixunbi caramina 'ën mi cacëxun uisai qui quicë cara quixun cuatiman?

¹¹ Aséribi cana mi cain, nun 'unáncë ñu ñuianan nun iscë ñuribi ñui cananuna nux quin. Quiabi camina nun bana ca aséribi 'icë quixun sinaniman. ¹² ¿Ënë menu 'icë ñu 'ën ñuia cuaquinma caramina uisaxun 'ën naínu 'icë ñu ñuia cuati 'ain? ¹³ Uinu 'icë unínbia anu 'icë ñu 'unáncë 'aímabi cana 'ën cuni anuax uá 'ixun 'unanin. ¹⁴ Moisésñëan anu uni 'icëma menuxun manë 'acë runu, camabi unin isnun, i nitsínxun anu nansaribi oquin ca uni 'inux Nucën Papa Diosnuax uá 'icë, 'ë unin 'ati 'icën, ¹⁵ uinu 'icë unix cara 'ëmi catamëtia axa nëtétimoi Nucën Papa Diosnan 'inun.

Nucën Papa Diosan ënë menu 'icë unicama nuibacë bana

¹⁶ Camabi uni aséribi nuibaquin ca Nucën Papa Diosan aín Bëchicë achúshi ënë menu xuacëxa, uicamax cara ami catamëtia axa nëtétimoi abë 'inun. ¹⁷ Nucën Papa Diosan ca aín Bëchicë an ënë menu 'icë unicama aín 'ucha cupí 'uchonun xuáma 'icën. Ama, ënë menu 'icë unicama aín 'ucha tërénquin ainan 'inun iéminun quixun ca xuacëxa. ¹⁸ Aín Bëchicëmia catamécë uni ax ca Nucën Papa Diosan 'uchocë 'ima. Usa 'aínbi ca axa ami catamécëma uni ax aín Bëchicë achúshi ami catamécëma cupí Nucën Papa

Diosan aín 'ucha cupí castícantishi 'icën. ¹⁹ Axa ami sináncëma unicamax ca aín 'ucha cupí Nucën Papa Diosan castícantishi 'icën, atúan an aín sinan upíira 'ixun uni upí 'imiti ax uánbi ami catamëisama tanquin 'atima ñu 'atishi cuëncë cupí. ²⁰ An ñu 'atima 'acë unicaman ca an 'aia unin isti rabanan xabánuxun 'ati cuëñquinma bëánquibucëñuxun ñu 'aia. ²¹ Usa 'aínbi ca an Nucën Papa Dios cuëncësabi oquin 'acë uni, an 'aia isquian —an ca Nucën Papa Diosan 'aquincëxun ñu 'aia —quixun unin 'unánun xabánuxun ñu 'aia.

Amiribishia Juanën Jesús ñuitëcëan bana

²² Usa 'ain ca Jesusan aín 'unánmicë unicamabë Judea menu 'icë ëmacamanu cuantancëx anu 'ixun uni nashimi-acëxa. ²³⁻²⁴ Nashimimainun ca Juanëñribi sipuacëma pain 'ixun Enón caquin anëcë ëma, anua 'itsa 'unpax 'ain, anuxun uni ricuatsincë nashimiacëxa. Enón cacë ëma ax ca Salim caquin anëcë ëma 'urama 'iacëxa.

²⁵ Usa 'ain ca judío uni achúshinëx Juanëan 'unánmicë unicamabë, aín raraxa quiásabi oquin Nucën Papa Diosa cuëñun ñu 'ati ñui cuëbicanancëxa. ²⁶ Usai cuëbicanan-quiani anu cuanxun ca Juan cacëxa:

—A ñuiquinmi nu cacë uni axa mibë Jordán 'ucë manan 'icë, Jesús, an unicama nashimicëbë ca camabi unix anu ricuatsinia.

²⁷ Cacëxun ca Juanën cacëxa:

—Uinu 'icë unínbi ca Nucën Papa Diosan 'imicëxunma usa ñu 'atima 'icën. ²⁸ Mitsun camina, Cristoma cana 'ai 'ëx quia cuan. Nucën Papa Diosan ca 'ë caxua ax unun 'ëx pain récuëncuatsini unun 'ë xuaxa. ²⁹ Ësa ca. Ainan 'inúan unin bicëx ca xanu ainan 'ia. Ainan 'iti xanu bitsia uni cuëñni banaia cuati ca axa abë nicë uníxribi cuëñnia. Usaribiti cana 'ëx —unicaman ca Jesusan bana cuatia —quixunmi mitsun 'ë cacëxun cuati chuámarua tani cuëñin. ³⁰ Usa 'ain ca Nucën Papa Diosan usai ca 'iti

'icë quixun ñuiasabi oi, axira 'ësama cushiira 'ain camabi unix 'ë éanan anuishi cuanti 'icën.

Axa naínuax ucë uni ñuicë bana

³¹ Axa naínuax uá, an unio ñucamabë sënénma cushiira 'aish ca bëtsi unisamaira 'icën. Unían bëchicëxa bacéncë uni an ca unishi 'ixun ënë menu 'icë ñuishi ñuia. Axa Nucën Papa Diosnuax uá, ax ca an unio ñucamabë sënénma cushiira 'aish bëtsi unisamaira 'icën. ³² An ca an iscë ñucama ñuianan, an cuacë banacamari bi ñuia, ñuiabi ca uinu 'icë unínbi aín bana ca asérabi 'icë quixun sinanima. ³³ Usa 'aínbi ca axa aín bana cuati ami catamécë uni, an —Nucën Papa Diosan banax ca asérabi 'icë — quixun sinánan —ca usa 'icë —quixun unicama ñuixunia. ³⁴ Usai 'inun ca Nucën Papa Diosan aín Bëru Ñunshin Upí ñonquinma aín Bëchicë 'inania. Usaquian 'ináncëxun ca an xucéxa ucë uni, Jesús, an aín Bëru Ñunshin Upitan sinánmicë 'ixun Nucën Papa Dios cuëëncësabi oquin unicama bana ñuixunia. ³⁵ Nucën Papa Diosan ca aín Bëchicë nuibaquin axa aín 'ibu 'inun camabi ñu a 'ináncëxa. ³⁶ Axa aín Bëchicëmi catamécë uni, ax ca ainan 'aish Nucën Papa Diosbë nëtétimoi 'ia. Usa 'aínbi ca axa Nucën Papa Diosan Bëchicëmi sinántisama tancë uni, ax ainanma 'aish Nucën Papa Diosbë nëtétimoi 'ima. A uni ca Nucën Papa Diosan aín 'ucha cupí 'aisamaira oquin castíancë 'iti 'icën.

4

Samaritana xanubë Jesús bana

¹ Fariseo unicaman ca —Juanën 'unánmicë unicama 'itsaribi 'aínbi ca Jesusan 'unánmianan nashimicë unimaxira 'aisamaira 'icë —quixuan ñuicania cuacëxa. ² Usa 'aínbi ca Jesusanma aín 'unánmicë unicaman cuni uni nashimiacëxa. ³ Usaquian fariseo unicaman cuacëxun 'unánbiani ca Jesús Judea menuax amiribishi Galilea menu cuantëcëancëxa.

⁴ Anu cuanti sinani ca Jesús Galilea nētēnu cuani Samaria 'abiani cuancēxa. ⁵ Cuanx ca Jacobnēan aín bēchicē José 'inan me 'urama 'icē ěma, Sicar cacē, anu bēbacēxa. ⁶ Bēbatancēx ca Jacobnēan naēa 'unpax anu 'ain, Jesús 'uran cuanbaiti cuainsama tani, baria xam-árucēbē, a rapasu tsóbuacēxa. ⁷⁻⁸ Tsóbutancēxa anu tsómainun ca aín 'unánmicē unicama a piti ñu bitsi Jesús ěbiani cuancēxa. Cuan ca Samaria nētēnu 'icē xanu achúshi 'unpax bitsi uacēxa. Chumu bēi aia isquin ca Jesusan cacēxa:

—¿'Ĕ ca 'unpax 'anun 'inan?

⁹ Cacēxun ca a xanun cacēxa:

—¿Uisati caramina mix judío uni 'ixunbi 'ěx samaritana xanu 'icēbi 'unpax 'inánun quixun 'ě cain?, judíos unicomax samaritano unicomabē nuibanancē 'aínmabi.

¹⁰ Cacēxun ca Jesusan cacēxa:

—Ĕn mi 'unpax ñucácē 'aínbi camina ui carana 'ai quixun 'ě 'unaniman. 'Ĕ 'unánan ańu cara Nucēn Papa Diosan mi 'inánti 'icē quixun 'unáncē 'ixun camina 'ě ñucátsian. Ñucácēxun cana anúnmi nētétimoi Nucēn Papa Diosnan 'iti 'unpax mi 'inántian.

¹¹ Cacēxun ca cacēxa:

—Anua 'unpax biti ěněx ca nēmin 'icēn. Anun 'unpax biti ñuńuma camina 'ain. ¿Uinua caramina anun 'ěx nētétimoi Nucēn Papa Diosnan 'iti 'unpax a biti 'ain?

¹² ¿Nucēn rara Jacóbsamaira caina mix 'ain? An ca ěně anua 'unpax biti naēacēxa, naēxun ca 'acēxa, 'anan ca aín bēchicēribi 'amianan a rabucucē ñuinacamariibi 'amiacēxa. Jacobnēn aín rēbúnquicamanribia 'anun naēa 'icē cananuna nunribi ěně 'unpax 'ain.

¹³ Cacēxun ca Jesusan cacēxa:

—An ěně 'unpax 'acē uni, ax ca amiribishi shimatēcēnia. ¹⁴ Usa 'aínbi ca an 'ěn 'ináncēxun 'unpax 'acē uni, ax amiribishi shimatēcēntima 'icēn. Me 'ucē mēúcüaxa

chiquitia 'unpax xobucēsaribiti ca 'ën 'inancē 'unpax nētētima uninu 'iti 'icën. Usaía 'icëbë ca uni nētétimoi Nucën Papa Diosnan 'iti 'icën.

¹⁵ Usaquian cacëxun ca xanun cacëxa:

—A 'unpax ca 'ë 'inan. Amiribishi shimai 'unpax bitsi utëcënunma ca 'ë 'inan.

¹⁶ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—Min bënë cuënbëtsini ca abë utan.

¹⁷ Cacëx ca —'ëx cana bënëñuma 'ai —quiacëxa. Quia ca Jesusan cacëxa:

—Usa ca. Bënëñuma cana 'ai qui camina cëmëiman.

¹⁸ Mix camina męcën achúshj bënëñu 'iacën. Usa 'aínbi ca axa bërí mibë 'icë uni ax asérabi min bënëma 'icën. Usa 'ain ca —bënëñuma cana 'ai —quiaxmi quicë ax cëmëma 'icën.

¹⁹ Cacëxun ca xanun cacëxa:

—Bërí cana mix caina ui 'ai quixun 'unanin. Mix camina an Nucën Papa Dios quicë bana uni ñuixuncë uni a 'ain.

²⁰ Samaria unicama nun raran ca tucu ënuxun Nucën Papa Dios rabiácëxa. Usa 'aínbi camina mitsux quin, Jerusalénuxun ca unin Nucën Papa Dios rabiti 'icë quiax.

²¹ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—Asérabi cana mi cain, anúnmi ënë tucunuxunmabi, Jerusalénuxunmabi anumi mitsux 'icëñuxunbi, Nucën Papa Dios rabiti nëtë ca aia. ²² Mitsun camina ui caramina rabi quixun 'unanin. Nun cananuna ui caranuna rabi quixun 'unanin. An uni Nucën Papa Diosnan 'inun iémiti, ax ca judío uni 'iti 'icën. An usaía 'inun mënío, a cananuna nun rabin. ²³ Anúan an Nucën Papa Dios rabicë unix asérabi ami sinani ax cuëncësabi oi 'iti cuëenquin a rabiti nëtë ca aia, bërí ca a nëtë 'icën. Usaquian unin a rabiti ca Nucën Papa Dios cuëënia. ²⁴ Nucën Papa Dios, ax ca unima 'aish nami, imi, xo, acamañuma 'icën, a ca unin isima. Usa 'ain ca an Nucën Papa Dios rabicë unin asérabi ami sinani ax cuëncësabi oi 'iti cuëenquin a rabiti 'icën.

²⁵ Cacëxun ca xanun cacëxa:

—Mesías, Cristo cacë, ax ca uti 'icë quixun cana 'unan. Ax uquin ca nun nu 'unánun camabi ñu ñuixunti 'icën.

²⁶ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—A cana 'ëx 'ain, abë camina banain.

²⁷ Cacëbëbi ca aín 'unánmicë unicama utëcëancëxa. Uquin xanubëa Jesús banaia isi ratúquinbi ca uinu 'icë unínbi —¿añu caramina cuëënin? —canan —¿añu ñui caramina a xanubë banain? —quixun cáma 'icën. ²⁸ Usa 'ain ca a xanun aín ñutë tsónbiani aín ëmanu cuanx bëbaquin anu 'icë unicama cacëxa: ²⁹ —'Ëbë banaquin ca achúshi unin 'ëx usai 'icëcama ñuiquin 'ë caxa. Ënëx sapi ca asérabi Cristo 'icën, ca isi ut.

³⁰ Usaquian xanun cacëxa ca a ëmanu bucucë unicama anua Jesús 'icë anu ricuatsiancëxa.

³¹ A xanúa cuancëbëtan ca aín 'unánmicë unicaman Jesús —camina piti 'ai —quixun cacëxa. ³² Cacëxunbi ca Jesusan cacëxa:

—Mitsun 'unáncëma pitiñu cana 'ëx 'ain.

³³ Cacëx ca aín 'unánmicë unicamax —bëtsi unin sapi ca a piti bëxuanxa —quix canancëxa. ³⁴ Canania isquin ca Jesusan cacëxa:

—An ënë menu 'ë xuá axa cuëëncësabi oquin 'anan an a 'anun 'ë ca, a sënëonuxun 'ai cana 'ëx picësa 'ain. Usaquin 'ën 'acëx ca ax 'ën piti ñusa 'icën.

³⁵ Ësoquian cacëbëbia a ëmanu 'icë unicamax aia isquin ca Jesusan aín 'unánmicë unicama cacëxa:

—Mitsux camina quin, rabé 'imainun rabé 'uxë cëñúcëbëa shaínquibutia cananuna ñu bimi biti 'ain. Usa 'aínbi cana 'ën mitsu cain, ca is, axa ucë unicama ënëx ca anun biti nëtë sënëncëbëtan aín 'ibun binuan bimi pëcëti sënëncësaribi 'icën. ³⁶ An uni 'ëmi catamënun 'aquincë uni an ca aín cupí bitsia. A unin 'aquincëxa 'ëmi catamëcë unicama ax ca xëñibua 'aínbi Nucën Papa Diosnan 'ia.

Usa 'ain ca an paían 'ën bana uni ñuixuncë unicamabë an 'ëmi catamënun uni 'aquincë unicamaxribi cuëenti 'icën, atúan 'ënan 'inun uni 'aquincë cupí. ³⁷ Usa 'ain ca ësai quicë banax aséribi 'icën: Bëtsi unían 'apácëxa pëcëtia ca bëtsi unin bimi bitsia. ³⁸ Mitsúnmi bëtsi unían 'unánmicë unicama 'ëmia catamënun upí oquin 'aquinun cana mitsu xuan. Uni raírinëan 'unánmicë 'icëbi camina mitsun a unicama upí oquin 'ëmia catamënun 'imian.

³⁹ Usai Jesús aín 'unánmicë unicamabë banamainuan a xanun cuanxun —a unin ca 'ëx usai 'icëcama ñuiquin 'ë caxa —quixun cacëx ca a ëmanu 'icë samaritano uni 'itsáxira —Jesús ax ca Nucën Papa Diosnuax ucë 'icë —quixun sinani Jesúsmi sináncëxa. ⁴⁰ Ami sinánquin a isi cuanxun ca Jesús cacëxa:

—Nubë pain camina 'i cuanti 'ain. Cacëx cuanx ca atubë rabé nëtën 'iacëxa. ⁴¹ 'Ixúan, bana ñuia cuati ca samaritano 'itsáxira —aséribi ca ax Nucën Papa Diosnuax ucë 'icë —quixun 'unani ami sináncëxa. ⁴² Usai 'iquin ca a unicaman a xanu cacëxa:

—Minmi nu cacëxun cuaxunbi cananuna bëri nunbi aín bana cuaquin 'unanin, aséribi ca ax Cristo, an camabi menu 'icë uni Nucën Papa Diosnan 'inun iémiti, a 'icë quixun.

An 'apu ñu mëëxuncë unin bëchicëa Jesusan pëxcüa

⁴³ Usa 'ain ca rabé nëtë anu 'itancëx Jesús anuax cuanx Galilea nëtënu bëbai cuancëxa. ⁴⁴ Cuanux ca quiacëxa:

—An Nucën Papa Dios quicë bana unicama ñuixuncë uni a ca anuaxa canicë nëtënu 'icë unicaman aín bana cuaisama tania.

⁴⁵ Usai quiax cuanxa Galilea nëtënu bëbaia ca anu 'icë unicaman upí oquin Jesús biacëxa. A unicamax Pascua anun carnero 'ati nëtë 'ain, Galileanuax Jerusalénu cuancë 'ixun ca an ñu 'aia iscë 'ixun a unicaman aín nëtënu bëbaia cuëenquin Jesús biacëxa.

⁴⁶ Usa 'ain ca Galilea nētēnuax 'icē ěma Caná, anuxuan bĕrámá 'unpax vino ocĕ, anu Jesús bĕbacĕxa. Bĕba-mainun ca 'apun uni achúshi aín bĕchicĕnĕx Capernaúm ěmanu 'insíncĕ 'iacĕxa. ⁴⁷ Usa 'ain ca Jesús Judea nētēnuax Galilea nētēnu bĕbaia quixuan unin űuia cuabi-aní cuanxun 'apun unin mĕraquin Jesús cacĕxa:

—'Ĕn bĕchicĕ ca 'insíanxa, ca bamatisa 'icĕn. A camina 'ĕ pĕxcuxuni cuanti 'ain.

⁴⁸ Cacĕxun ca Jesusan cacĕxa:

—Mitsun camina 'ĕn, uni itsin 'acĕma űu 'aiashi istisa tanin. 'Ĕn usa űu 'acĕbĕtanma camina, ĕx cana asĕrabi Nucĕn Papa Diosnuaxa uá a 'ai quixun sinántisama tanin.

⁴⁹ Cacĕxun ca 'apun unin cacĕxa:

—'Ĕn bĕchicĕ ca nĕtĕtisaira 'icĕn. Nĕtĕcĕmaishi camina a isi cuanti 'ain.

⁵⁰ Cacĕxun ca Jesusan cacĕxa:

—Min bĕchicĕ ca űuima, asábi ca, ca istan.

Cacĕx ca —asĕrabi ca pĕxcúti 'icĕ —quixun sinánbiani cuancĕxa. ⁵¹ Usa 'ain ca baían cuania mĕrananquinquin an űu mĕĕxuncĕ unicaman cacĕxa:

—Min bĕchicĕ ca űucĕma 'icĕn, asábi ca.

⁵² Cacĕxun ca a tuacĕn papan cacĕxa:

—¿Uinu bari 'ain cara 'ĕn bĕchicĕ aín 'insin nĕtéonx?

Cacĕxun ca —imĕishi bari cuainacĕcĕbĕ ca aín 'itsis nĕtéonxa —quixun cacĕxa. ⁵³ Usaquian cacĕxun ca a tuacĕn papan —Anu bari 'ain ca Jesusan 'ĕ, min bĕchicĕ ca űuima, ca pĕxcutia quixun 'ĕ coonxa quixun sináncĕxa. Usaquin sinani ca aín xubunu 'icĕ unicamabĕ —asĕrabi ca Jesús Nucĕn Papa Diosnuax ucĕ 'icĕ —quiax ami sináncĕxa.

⁵⁴ Usaquin ca Jesusan Judea nētēnuax cuantancĕxun Galilea menuxun bĕrámá 'acĕsa oquin uni itsin 'acĕma űu 'atĕcĕancĕxa.

5

'Ian Betesda cacë, a rapasunuxuan Jesusan nicuainquinbi tancëma uni pëxcüa

¹ Usotancëx ca anúan judíos unicaman Nucën Papa Dios rabiquin piti nëtë 'ain, Jesús Jerusalénu cuantëcëancëxa. ² Jerusalénu cënëa aín xëcuë achúshi, Oveja cacë, a bëtá-nain ca unin 'acë 'ian 'iacëxa. Ax ca hebreo banan Betesda caquin anëcë 'iacëxa. A 'ian rapasu, anua uni niti, anu ca męcën achúshi itá nitsíncë 'aish manan tapuñu 'iacëxa. ³ Ax ca a tēmú bucuxuan uni 'insíncëcama, bëx-uñu 'imainun aín niti bëtsicë 'imainun racábucë, acaman ángelnëan 'unpax cubínmia caíncë 'iacëxa. ⁴ Caíncëxuan uisa nëtën cara 'ibutia, a nëtën 'ibúxun ángelnën a 'unpax cubímicëbë caísa ax paían anu butucë, uisa 'insínñu cara, a uníxbi pëxüacëxa. ⁵ Usa 'ain ca anu 'icë uni achúshi treintiocho baritia 'insíncë 'iacëxa. ⁶ Ax anu racácë isquin ca —'uran ca ënë uni usai 'iaxa —quixun 'unánquin Jesusan cacëxa:

—¿Caramina pëxcútisa tanin?

⁷ Cacëxun ca 'insíncë unin cacëxa:

—'Unpax cubíncë nëbëtsi an 'ë butúnti uni ca 'aíma 'icën. Usa 'ain ca 'ëx cuancëma 'aínshi 'ë rëtibiani cuanx, uni itsix pain 'unpax cubíncënu butuía.

⁸ Quia ca Jesusan cacëxa:

—Niruquin anumi racácë min bacéti bibiani ca cuantan.

⁹ Usaquian Jesusan cacëxëshi ca a uni aín 'insíncë pëxcüacëxa. Pëxcúquin aín bacéti bibiani ca cuancëxa.

Anun ñu mëëtima nëtë 'aínbia anua racácë aín bacéti bibiani, ¹⁰ cuania isquin ca judíos unicaman 'insíncë 'aísh-bia pëxcúcë uni cacëxa:

—Ënë nëtëx ca anun ñu mëëtima nëtë 'icën. Ënë nëtën camina anumi racácë ñu 'iábiantima 'ain.

¹¹ Cacëxun ca cacëxa:

—An 'ë pëxcucë uni an ca, anumi racácë min bacéti bibiani ca cuantan, quixun 'ë caxa.

¹² Quixuan cacëxun ca atun cacëxa:

—¿Ui uni cara min bacéti bibiani ca cuantan quixuan an mi cacë, ax 'ic?

¹³ Cacëxunbi ca 'aisamaira uni anu 'aían Jesús 'uri cuan, ui unin cara a pëxcüaxa quixun 'unánma 'icën. ¹⁴ Usa 'ain ca a pëxcucë uni a anuxun Nucën Papa Dios rabiti xibunuxun mëraqin, Jesusan cacëxa:

—Ca is, bërí camina pëxcúcë 'ain. Usa 'ain camina mix 'iásamairai 'insíntëcënti rabanam amiribishi 'uchatëcën-tima 'ain.

¹⁵ Usaquin Jesusan cacëxun, ax ca Jesús 'icë quixun sinánbiani cuanxun ca a unin judíos unicama, —Jesusan ca 'ë pëxcüaxa —quixun cacëxa. ¹⁶ Usa 'ain ca anun ñu mëëtima nëtëan uni pëxcucë cupí, judíos unicamax Jesús 'acatsi quiax 'ësénancëxa. ¹⁷ 'Ësëniabi ca Jesusan atu cacëxa:

—'Ën Papan 'acësaribi oquin cana 'ën 'ain.

¹⁸ Usaía Jesús quia cuati ami nishquin ca judíos unicanman ësaquin sináncëxa, —Usai qui ca Nucën Papa Dios ax isa aín papa 'icë quianan ax isa Nucën Papa Diossaribi 'icë quia. Usaquin sinani ca anun ñu mëëtima nëtën uni pëxcucë cupí ami nishanan, usaía quicë cupíribi ami nishquin, a 'acatsi quiax 'ësénancëxa.

Jesusan aín Papabëtan ñu 'a

¹⁹ Usa 'ain ca Jesusan atu cacëxa:

—Asëribi cana mitsu cain, 'ëx Nucën Papa Diosan Bëhçicë 'ixunbi cana 'ënbi ñu 'aiman. 'Ën Papan ñu 'aia isquin cuni cana 'ënribi 'ain. 'Ën Papan bëtsi bëtsi ñu 'acëbëtan cana 'ëx aín Bëhçicë 'ixun 'ënribi an 'acësaribi oquin 'ain. ²⁰ 'Ën Papan ca 'ëxira aín Bëhçicë 'icë nuibaquin an 'acë ñucama 'ë ismia. An ca mitsúnmi

iscësamaira ñu, a isími mitsux ratúti, a 'ë isminuxun 'aia. ²¹ 'Ën Papan ca uni bama abi baísquimitancëxun axa tsónun 'imiti 'icën. Usaribiquin cana 'ëx aín Bëchicë 'ixun 'imitisa tanquin 'ënribi tsónun uni 'imiti 'ain. ²² 'Ën Papax ca uicamax cara aín 'ucha tērēncē 'icē quianan uicamaxribi cara 'uchañu 'icē quiax quima. Usa 'ixun ca 'ëx aín Bëchicë 'icē usoquin 'anun 'ë cuni 'imiaxa, ²³ a rabicësaribi oquían camabi unin 'ëribi rabinun. An aín Bëchicë 'icē 'ë rabicëma, an ca 'ën Papa an 'ë xuá, aribi rabima.

²⁴ Asérabi cana 'ën mitsu cain, axa 'ën bana cuati an 'ë xuá ami sináncē uni, ax ca ainan 'aish nētétimoi Nucën Papa Diosnan 'ia. A cupía Nucën Papa Diosnan 'itima 'icēbi aín 'uchacama tērēncē cupí 'uchañuma 'aish ca bamatancëxbi nētétimoi Nucën Papa Diosbē 'iti 'icën. ²⁵ Usa 'ain cana asérabi mitsu cain, ca uti 'icën, anúan aín 'ucha cupí bamacësa 'ixunbi unicaman 'ën bana cuati nētē. 'Ën bana unin cuati nētē, a nētē ca ënëx 'icën. Usa 'ain ca an —asérabi ca aín bana 'icē —quixun 'ë 'unánquin 'ëx quicësabi oquin ñu 'acē unicama ax, aín 'ucha tērēncē cupí Nucën Papa Diosnan 'aish, nētétimoi abē 'iti 'icën. ²⁶ Usa 'inun ca Nucën Papa Diosan, ënē nētēnu tsónan ainan 'aish aín nētēnuribi abē 'inun uni 'imia. An ca aín Bëchicë 'ënribi usaribi oquin uni 'iminun 'ë 'imiaxa. ²⁷ Uni 'inux anuax uá cupí ca uicamax cara aín 'ucha tērēncē 'icē isanan uicamax cara 'uchañu 'icē isnun, Nucën Papa Diosan 'ë 'imiacëxa. ²⁸ Usa 'ain ca 'ën mi ñuixuncëxun cuati ratúaxma 'it. Anúan 'ëx ucébëtan 'ën bana cuati, bama unicama baísquiti nētē ca uti 'icën. ²⁹ Baísqui ca anu maían anuax chiquíti 'icën. An upí ñu 'á unicamax Nucën Papa Diosbē nētétimoi 'inux baísquimainun ca an ñu 'atima 'á unicamax aín 'ucha cupí 'uchocē 'inux baísquiti 'icën.

Nucën Papa Diosan Jesús xuá ñui quicë bana

³⁰ Ësaquinribi ca Jesusan cacëxa:

—'Ën cana 'ënbi sinánquin ñu 'aiman. 'Ën Papan 'ë cacësabi oquin cana 'ën, cara castíancë 'iti 'icën, cara castíancë 'itima 'icë quixun uni cain. 'Ëx cuëncësquin 'aquinma cana an 'ë xuá, axa cuëncësabi oquin ñu 'ain. Usa 'ain ca 'ën uni cacë banax asábi 'icën. ³¹ 'Ëxbi, usa cana 'ëx 'ai quiax quia ca unin 'ën bana ca aséabi 'icë quixun 'unántima 'icën. ³² Usa 'aínbi ca axa 'ë ñui quicë ax Nucën Papa Dios 'icën. 'Ë ñuia quicë bana ax ca aséabi 'icë quixun cana 'unanin. ³³ Mitsun camina 'ë ñuiquian a ñucánun quixun Juanu uni xuan. Xucëx cuanxun ca ñucáxa, ñucácëxuan Juanën 'ë ñuiquin cacë bana ax ca cëmëma 'icën. ³⁴ Uisai cara uni 'ë ñui quiti 'icë usai quicëbëtanbi cana 'ënbi, 'ën bana ca aséabi 'icë quixun 'unanin. 'Ën cana Juanëxa 'ë ñui quicë banami sinánun mitsu sinánmin, a bana sinanimi Nucën Papa Diosnan 'inux 'ëmi catamëti iénun. ³⁵ Unían upí oquin isnuan bëánquibucë 'aínbi lamparínën pëcacësaribi oquin ca Juanën 'ë ñuiquin uni bana ñuixuanxa. Usaquian ñuixuncëbë camina mitsux bënëtishi aín bana cuati cuëëan. ³⁶ Juanëan 'ë ñuiquin mitsu cacë 'ixun camina an cacësabi oquin 'ën 'aia isquin upí oquin 'unánti 'ain, Nucën Papa Diosan ca 'ë xuacëxa quixun. ³⁷ Mitsun aín bana cuacëma 'ixunmi uisa cara ax 'icë quixun iscëma 'aínbi ca Nucën Papa Dios, an 'ë xuá, aín banax 'ë ñui aséabi quia. ³⁸ Nucën Papa Diosan xucë 'icëbimi mitsun 'ën bana cuacëma 'ain cana 'unanin, camina aín bana mitsun nuitunën sinánquin cuacëma 'ai quixun. ³⁹ Uisari caramina ainan 'aish xënbua 'aínbi abë 'iti 'ai quixun 'unánuxun camina Nucën Papa Diosan bana cuëñëo upí oquin isin. Usa 'aínbi ca a bana 'ë ñuia quicë 'icën. ⁴⁰ A banaxa usai 'ë ñui quicë 'aínbi camina ainan 'aish Nucën

Papa Diosbë 'inux 'ëmi catamëisama tanin.

⁴¹ Unían 'ë rabiti cana sinaniman. ⁴² 'Ën cana mitsu 'unan. Mitsun nuitunënbi camina Nucën Papa Diosmi sinanima cana 'unanin. ⁴³ 'Ëx 'ën Papan xucëx uá 'icëbi camina mitsun 'ën bana cuaisama tanin. Usa 'ixunbi camina Nucën Papa Diosan xucëxmabia axbi ucë unin bana cuati 'ain. ⁴⁴ Nucën Papa Dios axëshi Dios 'ixun mitsu upíoti cuëënima camina mitsúxbi upíonani rabiananti cuëënin. ¿Nucën Papa Diosan mitsu upí oti cuëëncëma 'aish caramina uisax 'ëmi catamëti 'ain? Camina 'itima 'ain. ⁴⁵ 'Ën isana mitsumi Nucën Papa Dios manóin quixun sinánxunma ca 'at. Moisésnëan cuënëo bana, ax isa upí 'icë quiáxmi quicë, ax 'ë ñui quicë 'aínbimi 'ëmi sináncëma cupí camina 'uchoçë 'iti 'ain. ⁴⁶ Moisésnëan 'ë ñuiquin cuënëo 'ain camina an cuënëo bana ca aserabi 'icë quixun sináncë 'aish 'ëmiribi sinántsián. ⁴⁷ Usa 'aínbí camina Moisésnëan cuënëo bana cuaisama tancë 'ixun 'ëx quicë bana cuatima 'ain.

Usaquin ca Jesusan judíos unicama cacëxa.

6

Jesusan 'itsa uni páncëñun tsatsa pimia

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)

¹ Usatancëx ca Jesús parúnppa, Galilea canan Tiberíadesribi cacë, a 'ucë manan cuancëxa. ² Cuancëbë ca an uni itsían 'acëma ñu 'anan uni 'insíncë pëxcuia iscë unicama Jesús nuibiani cuancëxa. ³ Usa 'ain ca anuax matánu mapëracëtancëx aín 'unánmicë unicamabë Jesús tsóbuacëxa. ⁴ Pascua anúan judíos unicaman carnero 'ati nëtë 'urama 'ain ca Jesús 'imainun aín 'unánmicë unicama matánu 'iacëxa. ⁵ Anuxun 'aisamaira uníxa a nuibëtsini aia isquin ca Jesusan Felipe cacëxa:

—¿Uinua caranuna a ënë unicama pimiti pán biti 'ain?

⁶ An uisoquin cara 'ati 'icë quixun 'unánquinbi ca Jesusan uisai cara quia cuacatsi quixun usaquin Felipe cacëxa. ⁷ Cacëxun ca Felipenën cacëxa:

—Doscientos curíqui cupí bicëxbi ca pán achúshi achúshi camabi uni 'ináncëx sënëntima 'icën.

⁸ Caia ca aín 'unánmicë uni itsi, Simón Pedronën xucën, Andrés cacë, an Jesús cacëxa: ⁹ —Ënu ca xu achúshi 'icën. Ax ca cebada 'acë pán męcën achúshi 'imainun rabé tsatsañu 'icën. 'Aíshbi ca ënëx 'itsaira uni pimitisama 'icën.

¹⁰ Quixuan cacëxun ca Jesusan, anua basi 'itsaira 'ain, aín 'unánmicë unicama cacëxa:

—Unicama tsóbunun ca cat.

Usaquian Jesusan cacëxuan aín 'unánmicë unicaman cacëx ca 'aisamaira uni, cinco mil unisa 'aish, tsóbuacëxa.

¹¹ Tsóbuan ca Jesusan pán bixun, Nucën Papa Dios pain —asábi ca —catancëxun aín 'unánmicë unicama an unicama 'inánun quixun 'ináncëxa. 'Ináncëxun ca axa tsócé unicama pán mëtícaquin 'ináncëxa. 'Inánan ca tsatsaribi usai 'iisa 'aínmabia anu 'icë pucháquian pinun unicama 'ináncëxa. ¹² 'Ináncëxun piia camabi uni puchácëbëtan ca Jesusan aín 'unánmicë unicama cacëxa:

—Pán tęcöcëcñun ca tsatsa tęcöcëcama bit, masóxunma.

¹³ Cacëxun ca męcën achúshi 'icëbia unin piquin tęcöcë cebada 'acë pán a męcën rabé 'imainun rabé caquí buácaquin biacëxa. ¹⁴ Usaquian Jesusan 'aia isi ca anu 'icë unicamax quiacëxa:

—Asérabi ca ënë uni axa Nucën Papa Dios quicë bana uni ñuixuni utinu nun caíncë, a 'icën.

¹⁵ Usai quiquian atun a 'apu 'iminuxun biisa tancëxun 'unani ca Jesús axëshi unicama ëbiani matánu cuantęcëancëxa.

Jesús parún papa camánanën nia
(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

¹⁶ Matánua Jesús cuan ca bari atsíncëbëa bëánquicëbë aín 'unánmicë unicama parún papa cuëbi cuancëxa. ¹⁷ Cuantancëx ca nuntinu cëñúruquiani, 'ucë manan 'icë Capernaúmnu cuani cuancëxa. Bari cuabúcëbë bëánquicëbëbia Jesús aiama obiani ca aín 'unánmicë unicamax cuancëxa. ¹⁸ Cuancëbëtanbi ca 'aisamairai bëquiquin suñúanën baca bëchúancëxa. ¹⁹ Usocëbëbi parún papa cuëbínuax cuani cinco kilómetrosa 'ixun ca aín 'unánmicë unicaman parún papanubi nicuatsinia aia Jesús isacëxa. Isi ca racuéira racuéacëxa. ²⁰ Racuétiabi ca Jesusan cacëxa:

—Racuéaxma ca 'it. 'Ë cana 'ain.

²¹ Usaquian cacëx cuëñquin, nuntinu Jesús 'arubiani cuanx ca anu cuanti sinánbiania cuancë parún papa 'ucë manan bënëtishi bëbacëxa.

Unicaman Jesús baria

²² Jesusan 'unánmicë unicama parún papa 'ucë manan cuan ca an pán picë unicama anubi 'iacëxa. Usa 'ixun ca pëcaratancëxun sináncëxa: Achúshi nuntishi ca ënu 'iónxa, 'imainun ca aín 'unánmicë unicamaxa a nuntinu 'irucëbëbi Jesús nuntinu 'iruima 'iónxa. ²³ Usaquian sinánmainun ca Tiberias ëmanuax uni raíriribi manë nunti raírinën cuanx, anuxuan Jesusan Nucën Papa Dios —asabi ca —catancëxun pán uni pimioncë, a 'urama bëbacëxa. ²⁴ Usa 'ain ca axa anu bërúcë unicama an bariquinbi Jesús cëñun aín 'unánmicë unicamaribi 'aímocëxa. 'Aímobiani ca axa Tiberiasnuax ucë manë nunticamanu cëñúruquiani Capernaúm ëmanuribi Jesús bari cuancëxa.

Aín unicamax ca ami catamëcë 'aish Jesús bë 'ia quicë bana

²⁵ Usa 'ain ca 'ucë manan cuanxun bariquin mëraquin Jesús cacëxa:

—¿Uinsaran caramina ënu uan?

²⁶ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—Asérabi cana 'ën mitsu cain, 'ën pán pimicëx puchonx camina a sinánbëtsini 'ë bari uan. Ui carana 'ëx 'ai quixunmi mitsun 'unánun, uni itsían 'acëma ñu 'ën 'acë a isunbi camina ui carana 'ëx 'ai quixun sinaniman. ²⁷ Axa chëquiti piti binuxuinshi camina ñu 'atima 'ain. Usa 'ain camina ainan 'aish Nucën Papa Diosbë nëtétimoi 'inuxun 'ëmi catamëquin axa cuëëncësabi oquin 'ati 'ain. Usaími 'inun mitsu 'iminun ca 'ëx uni 'inux anuax uá, Nucën Papa Dios, an 'ë 'imiacëxa.

²⁸ Cacëxun ca a cacë unicaman cacëxa:

—¿A 'acëbëa Nucën Papa Dios cuëënnun caranuna añu 'ati 'ain?

²⁹ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—Nucën Papa Dios ca cuëënia, mitsúxmi an ënu unun xuá 'aínmi 'ëmi catamënnun.

³⁰ Cacëxun ca cacëxa:

—¿Nuxnu mimi sinánun caramina añu nun isnun 'ati 'ain? ¿Añu caramina 'ati 'ain? ³¹ Nucën raracaman ca anu uni 'icëma menuxun pánsa piti, maná cacë, piacëxa, cuëñeo bana ësai quicësa oquin: “Nucën Papa Diosan ca naínua 'ibúmiquin unicaman pinun, pán 'ináncëxa”.

³² Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—'Ën cana asérabi mitsu cain, an naínua 'ibúmiquin unicama pán 'inan ax ca Moisésma Nucën Papa Dios 'iacëxa. An a pán 'inan 'aínbi ca Ñucën Papa Diosan bërí 'ináncë ax ca anúan uni asérabi upiti tsóti a 'icën. ³³ Nucën Papa Diosan uni 'inan piti ax ca axa naínuax uá 'ë 'icën. Usa 'aish cana 'ëx an ainan 'aísha Nucën Papa Diosbë 'inun ënë nëtënu 'icë unicama 'imiti a 'ain.

³⁴ Cacëxun ca unicaman cacëxa:

—A piti camina camabi nëtën nu 'inánti 'ain.

³⁵ Cacëxun ca Jesusan atu cacëxa:

—'Ëx cana anúan uni asérabi upiti tsóti a 'ain. Panánxun piisa tanan shimaxun 'unpax 'aisa tania uni

bënëcë, usaribitia ax Nucën Papa Diosbë upí 'iisa tani bënëcë uni, ax ca 'ëmi catamëti amiribishi bënëtcëntima 'icën. ³⁶ Axa 'ëmi catamëcë uníxa usa 'aínbi cana 'ën mitsu cacë usaribi oquin mitsu catëcënin, mitsun 'ën ñu 'aia isquinbi camina ui carana 'ëx 'ai quixun sinaniman. ³⁷⁻³⁸ 'Ëx cuëncësabi oquin 'ai cana uáma 'ain. An 'ë xucë, axa cuëncësabi oquinshi 'ai cana uacën. Usa 'ain ca ui unicama cara Nucën Papa Diosan 'ënan 'inun sinánmia acamax ca 'ëmi catamëti 'icën. Axa 'ëmi catamëcë uni, a cana —camina 'ënan 'itima 'ai —quixun catima 'ain. ³⁹ An 'ë xuá 'ën Papa, ax ca an 'ënan 'inun sinánmicë unicamaxa abë 'iti cuëni, achúshira uníxbia abë 'ima 'iti cuënimia. Usa 'aish ca an 'ëmi sinánmicë unicama bërúantancëxun, ënë nëtë cëñúcëbëtan 'ën baísqumiti cuënia. ⁴⁰ An 'ë xuá ax ca cuënia, aín Bëchicë, 'ëmi catamëcë unicamax nëtétimoi abë 'iti. A unicama cana 'ën ënë nëtë cëñúcëbëtan abë 'inun baísqumiti 'ain.

⁴¹ —'Ëx cana Nucën Papa Diosan naínua 'ibúmiquin uni 'inan piti, a 'ai —quíaxa Jesús quicëbë ca judíos unicamax ami nishi Jesús ñui ⁴² quicancëxa:

—¿Josénën bëchicë, Jesús, ama cara ënëx 'ic? Nun cananuna aín tita 'imainun aín papa 'unan. ¿Uisacatsi cara —'ëx cana naínuax uan —quíax quin?

⁴³ Usaía quia ca Jesusan cacëxa:

—Usai banaxma ca 'it. ⁴⁴ Uínu 'icë uníxbi ca axbi 'ënan 'inux 'ëmi catamëtima 'icën. 'Ën Papa, an 'ë xuá, an sinánmicëx cuni ca uni 'ëmi sinani 'ënan 'inux 'ëmi catamëti 'icën. 'Ëmia catamëcë 'icë cana ënë nëtëa cëñúcëbëtan baísqumiti 'ain. ⁴⁵ An Nucën Papa Dios quicë bana uni ñuixuncë unicama achúshinën ca ësaquin cuënëocëxa: “Nucën Papa Diosan ca camabi uni 'unánmiti 'icën”. A unían cuënëosabi oi ca ui unicaman cara Nucën Papa Diosan sinánmicëxun 'unania, acamax ca 'ëmi catamëtia.

⁴⁶ Uinu 'icë unínbi ca Nucën Papa Dios iscëma 'icën. Axa anuax uá 'ëinshi cana a isacën. ⁴⁷ Aséabi cana 'ën mitsu cain, axa 'ëmi sinani 'ëmi catamëcë unicamax ca ainan 'aish xënbua 'aínbi Nucën Papa Diosbë 'ia. ⁴⁸ 'Ëx cana anúan uni Nucën Papa Diosbë upí 'iti a 'ain. ⁴⁹ Mitsun raracamax ca anu uni 'icëma menuxun Nucën Papa Diosan 'ináncë maná cacë ñu pibi bamatimoi tsoóma 'icën. ⁵⁰ Usa 'aínbi cana 'ëxribi naínuax ucë pán unin piá usaribi 'ain. Aín nami cushi 'aish upí 'inuxun ca unin ñu piia, usaribiti ca uni upí 'aish xënbua 'aínbi Nucën Papa Diosbë 'inux 'ëmi catamëti 'icën. ⁵¹ 'Ëx cana naínuax uá 'aish anúan uni Nucën Papa Diosbë 'iti a 'ain. Usa 'ain ca axa 'ëmi catamëcë uni ax ainan 'aish xënbua 'aínbi Nucën Papa Diosbë 'ia. Uníxa ainan 'aish xënbua 'aínbi Nucën Papa Diosbë 'inun cana 'ëx bamatsianxmabi bamati 'ain.

⁵² Quixuan cacëx ca judíos unicama ñucacanani quiacëxa:

—¿Uisa 'ixun cara ënë unin anu nun pinun nu pimiti 'ic?

⁵³ Usai canania 'unánquin ca Jesusan cacëxa:

—Aséabi cana 'ën mitsu cain, uni 'inux anuax uá 'ain, 'ëmi catamëquinma 'ën nami picëmasa 'ianan 'ën imiribi xëacëmasa 'aish camina aséabi xënbua 'aínbi Nucën Papa Diosnan 'itima 'ain. ⁵⁴ 'Ëx bamacë cupí 'ëmi catamëti ca uni xënbua 'aínbi Nucën Papa Diosnan 'iti 'icën. ⁵⁵ Usa unicama cana 'ën ënë nëtë cëñúcëbëtan baísquimiti 'ain. Axa aséabi 'ëmi catamëcë uni ax ca 'ën nami picësa 'ianan 'ën imi xëacësa 'icën. 'Ën imi 'apati 'ëx bamacë cupí ca usai 'iti 'icën. ⁵⁶ Ui unix cara 'ëmi catamëti 'ën nami pianan 'ën imi xëacësa 'icë, ax ca 'ëbë 'icën, 'ëxribi cana abë 'ain. ⁵⁷ Nucën Papa Dios, an 'ë xuá, ax ca bamatimoi tsoitia. Ax 'ëbë 'ain cana an 'imicëx 'ëxribi tsoitin. Usaribiti ca 'ëmi catamëquian an 'ë picësa uni axribi 'ën 'imicëx 'ëbë 'aish 'ëx 'icësaribiti tsóti 'icën. ⁵⁸ 'Ëx cana naínuaxa uá pitisa 'ai quiax cana 'ëx quin.

'Ĕx cana mitsun raracaman piá manásama 'ain. Mitsun raracamax ca maná cacē ñu pibi bamatimoi tsoóma 'icēn. Usa 'aínbi ca an 'ēmi catamēquin 'ē picēsa uni ax ainan 'aish xēnibua 'aínbi Nucēn Papa Diosbē 'iti 'icēn.

⁵⁹ Capernaúm ēmanuxun ca Jesusan anua judíos unicama timēti xubunuxun usai quiquin a banacama ñuix-uancēxa.

Anúan uni xēnibua 'aínbi Nucēn Papa Diosnan 'iti bana

⁶⁰ Usa 'ain ca an Jesusan bana ñuia cuacē unicama 'aisamaira 'ain raírínēx quiacēxa:

—Axa usai quicē bana ax ca cuaisama 'icēn. ¿Uin cara a cuati 'ic?

⁶¹ Usaía canania 'unánquin ca Jesusan cacēxa:

—¿Mitsúnmi cuacēx cara ēnē bana cuaisama 'ic?

⁶² ¿Ĕnē bana cuaquinma caramina uisaxun mitsun 'ēx anuax uá anu cuantēcēnia isquin sinánti 'ain? ⁶³ 'Ĕx ēnē menu 'aish uni 'icē cupíshima 'ēx bamatancēx baísquiti cupí camina ainan 'aish xēnibua 'aínbi Nucēn Papa Diosbē 'iti 'ain. 'Ĕn a ñuiquin mitsu cacē ñucama ax ca anúnmi 'ēmi catamēti 'ēn sinánsaribi 'aish xēnibua 'aínbi Nucēn Papa Diosbē 'iti, a 'icēn. ⁶⁴ Usa 'aínbi camina micama raírínēx asérabi 'ēmi sinani ēmi catamēcēma 'ain.

Ĕsaquin ca Jesusan bana ñuixunquin an cuacē unicama cacēxa, uicamax cara ami catamētima quixun 'unánan uin cara a uni 'inánti 'icē quixun bēráma 'unáncē 'ixun.

⁶⁵ Catancēnxun ca ēsaquinribi Jesusan cacēxa:

—Usa 'ain cana mitsu can, Nucēn Papa Diosan sinán-micēxma ca uinu 'icē uníxbi 'ēmi sinani 'ēmi catamētima 'icēn.

⁶⁶ Usaquian cacēx ca an abē niquin aín bana cuacē unicama 'aisamaira 'aíshbi raírínēxa tiquimainun raírínēxribi Jesús ēbiani abē nitēcēnima cuancēxa. ⁶⁷ Usa

'ain ca atúxa cuan Jesusan mēcēn rabé 'imainun rabé aín 'unánmicē unicama a cacēxa:

—¿Mitsúxribi caramina cuainsa tanin?

⁶⁸ Quixuan cacēxun ca Pedronēn cacēxa:

—¿Ui uninu caranuna aín bana cuanux cuanti 'ain?

Minshi camina anun nu Nucēn Papa Diosbē nētétimoi 'iti bana nu ñuixunin. ⁶⁹ Nux mimi catamēquin cananuna 'unan, mix camina axa uti nun caíncē, Cristo, Nucēn Papa Dios, axa bamatimoi tsócē, aín Bēchicē a 'ain.

⁷⁰ Cacēxun ca Jesusan cacēxa:

—¿'Ēn carana 'ēn 'unánmicē uni 'inun micama mēcēn rabé 'imainun rabé caísama 'ain? Usai 'inun caísa 'aíshbi camina micama achúshinēx ñunshin 'atimanēn 'apun sinánmicē 'ain. ⁷¹ Usai ca Simonan bēchicē, Judas Is-carriote, an aín 'unánmicē unicama achúshi 'ixunbi a uni 'inánti, a ñui Jesús quiacēxa.

7

Aín xucéncaman —Jesús ca Nucēn Papa Diosan Bēchicē 'icē —quixun sinánma bana

¹ Usaquin bana ñuixuntancēx ca judíos unicamaxa a 'acatsi quiax 'ésénania 'unanx, Judea nētēnu 'icē ěmacamanu cuainsama tani Galilea nētēnu 'icē ěmacamanushi nitsi anubi Jesús 'iacēxa. ² Usa 'ain ca Nucēn Papa Dios rabinuxa, judíos unicamax anun Jerusalénu timēti 'utanu 'iti nētē, a 'urama 'ain, ³ aín xucéantun Jesús cacēxa:

—Ēnuax ca Judea nētēnu cuantan, anuxunmi ñu 'aia an min bana cuacē unicaman isnun. ⁴ Camabi unían a 'unánti cuēenquin ca unin unéxun ñu 'aima. Usa 'ain camina ami 'acē ñucamaribi Jerusalénu timécē unicaman isnun 'ai cuanti 'ain.

⁵ Aín xucēn 'ibu 'ixunbi aín bana cuaisama tanquin ca usaquin cacēxa. ⁶ Cacēxun ca Jesusan cacēxa:

—'Ĕn anun usaquin ñu 'ati nētē ca ucēma pain 'icēn. Usa 'ain ca mitsux cuainsa tani cuantan, camabi nētēx ca mitsúnmi anun ñu 'ati asábi 'icēn. ⁷ Axa Nucēn Papa Diosmi sináncēma unix ca mitsumi nishima, 'ēmi cuni ca nishia. 'Ĕn —ñu 'atima camina 'ai —quixun cacē cupí ca atux 'ēmi nishia. ⁸ 'Ĕx anun anu 'iti nētē ca 'icēma pain 'icēn. Usa 'ain cana cuaniman. Mitsux ca cuantan.

⁹ Quixun aín xucéantu catancēx ca Jesús Galileanu tiquiacēxa.

Anun anu timēti 'utanu 'iti nētēan Jesús Jerusalénu 'iá

¹⁰ Usaquin cacēxa aín xucéantu cuanbi ca Jesús atu caxu cuancēxa, unían —ax ca Jesús 'icē —quixun 'unánunmaishi. ¹¹ Cuanx bēbacē ca Jerusalénu timécē judíos unicaman —¿uinu cara a uni 'ic? —cananquin Jesús bariacēxa. ¹² Bari ñucacania unicama raírinēx —ax ca upí uni 'icē —quicēbēbi ca uni raírinēx, —usama ca. An ca camabi uni parania —quiacēxa. ¹³ Quibi ca judíos unicaman 'apucamami racuēti, atúan cuati rabanan unéaxēshi canancēxa.

¹⁴ Usaía quimainun ca anun Nucēn Papa Dios rabinux timécē nētēa sēnéncēma pain 'ain, Jesusan anuxun Nucēn Papa Dios rabiti xubunu atsínxun bana ñuixuancēxa.

¹⁵ Ñuixunia cuati ca judíofsnēn 'apucamax ratuti quiacēxa: —¿Uisa 'ixun cara ēnē unin nun cushicaman 'acēsaribi oquin quirica 'acē 'ixúnmabi uisai cara cuēñēo banacama quia quixun 'unanx?

¹⁶ Quia ca Jesusan cacēxa:

—'Ĕn uni ñuixuncē bana ēnēx ca 'ēnbi sináncēma 'icēn. An 'ē xuá, an 'ē sinánmicē ca ēnēx 'icēn. ¹⁷ Uinu 'icē unin cara Nucēn Papa Dios cuēñun ñu 'aisa tania, an ca 'ēn carana Nucēn Papa Diosan 'ē sinánmicē bana ñuin, carana 'ēnbi sináncē bana ñui quixun 'unánti 'icēn. ¹⁸ Axa anbi sinanx banacē uni ax ca unían a rabinun quixun

sinanishi banaia. 'Aínbi ca an ñuiquin uni canun quixuan a xuá ashia unin rabiti cuëncë uní an cuni cëmëquin uni paranima.

¹⁹ Moisésnën ca uisai cara Nucën Papa Diosan uni 'iti 'icë quixuan unin 'unánun aín bana cuëncëcëxa. ¿Usa cat? Usa 'aínbi camina achúshi unínbi a bana quicësa oquin 'aiman. ¿'Ëx Nucën Papa Diosan bana quicësabi oi uá 'icëbëbi caramina uisa cupí 'ë 'acatsi quin?

²⁰ Cacëxun ca judíos unicaman cacëxa:

—Mix camina ñunshin 'atimañu 'ain. ¿Uix cara mi 'acatsi quin?

²¹ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—Anun ñu mëëtima nëtën 'ën uni pëxcucë a camina sinanin. ²² Moisésnën ca —judíos unicamax ca chamaratsu 'icëishi judío 'icë 'unántiocë 'iti 'icë —quixun cuëncëcëxa. Cuëncëoñbi ca ax pain usai ca uni 'iti icë quiax quiáma 'icën, aín rarax pain ca usai ca uni 'iti 'icë quiax quiacëxa. Anun aín bëchicë bacënxancë 'unántioti nëtë axa anun ñu mëëtima nëtë 'aínbi ca a nëtën unin aín bëchicë 'unántioia. ²³ ¿Mitsun bëtsi nëtën 'acësaribi oquin anun ñu mëëtima nëtënribi Moisés quicësabi oquin 'ati cupí, tuá judío 'icë 'unánti ocë 'aíshbi caramina uisa cupí anun ñu mëëtima nëtën 'ën uni pëxcucëbë 'ëmi nishin? ²⁴ Bëtsi unían ñu 'aia isi camina bënëtishi —an ca ñu 'atima 'aia —quix quitima 'ain. Usai 'iquinma camina munu upí oquin sinánquin 'unánti 'ain, usoquin 'ati cara asábi 'icë, cara asábima 'icë quixun.

—'Ëx cana Nucën Papa Diosnuax uacën —quiáxa Jesús quia bana

²⁵ Usa 'ain ca Jerusalénu 'icë uni raírinëx quiacëxa:

—¿A 'acatsi quiáxa ami 'ësëncë uni, ama cara ënëx 'ic? ²⁶ Ca is, camabi unin ismainuan cacëxunbi ca 'apucaman uisaquinbi caima. ¿Ënëx ca asérabi Cristo, ax utinu

nun caíncë a 'icë quixun cara atun 'unánx? ²⁷ Cristo aia ca unin 'unántima 'icën, uinuax cara aia quixun. Usa 'aínbi cananuna nun uinuax cara Jesús ënëx uaxa quixun 'unanin.

²⁸ Ësaía canania cuaquin ca Jesusan anuxun Nucën Papa Dios rabiti xubunuxun bana ñuixuni munuma banaquin cacëxa:

—Mitsun camina 'ë 'unan, uinuax carana uan quixun camina 'unanin. Usa 'aínbi cana 'ëx, 'ëxbi ucëma 'ain. Aín banaxa nëtétimoi asérabi, an xucëx cana uacën. An 'ë xuá a camina mitsun 'unaniman. ²⁹ Anuax uá 'ixun cana 'ën a 'unan. An ca ënu unun 'ë xuacëxa.

³⁰ Usaquian cacëxun sipuanuxun biisa tanquinbi ca anúan a unin biti nëtëa sënëncëma pain 'ain achúshira unínbi biáma 'icën. ³¹ Judíos unin 'apucaman ami nishquin Jesús biisa tancëbëbi ca 'aisamaira unix ami sinani quiacëxa:

—¿Ënë unían unin 'acëma ñu 'acësamaira oquin cara axa utinu nun caíncë, Cristo, ax uquin 'ati 'ic?

Fariseo unicaman Jesús binun quixun policía xua

³² Ësaía 'aisamaira uni Jesús ñui quia ca fariseo unicaman cuacëxa. Cuan ca acamabëtan judíos sacerdotenën cushicaman sipuanuinsa bitánun quixun aín suntáru-cama xuacëxa. ³³ Xucëxa cuancëbë ca anu 'icë unicama cai Jesús quiacëxa:

—'Ëora pain ënu mitsubë 'itancëx cana an 'ë xuá anu cuanti 'ain. ³⁴ Uinu carana 'ëx cuani, anu camina mitsux cuantima 'ain. Usa 'ain camina bariquinbi cuania 'ë mëratima 'ain.

³⁵ Quicëbë ca judíos 'apucamax ñucacanani quiacëxa:

—¿Uinu cara ënë uni nun mëratimoi cuanti 'ic? Bëtsi bëtsi ëma, anua griego banan banacë unicama 'icë, anua nun aintsi raíri cuancë, anu sapi ca Jesús anu 'icë judíosma unicama bana 'unánmi cuanti 'icën. ³⁶ ¿Uisai quicë cara

an ěsaquin nu cacĕ bana ěnĕx 'ic: “Uinu carana 'ĕx cuani, anu camina mitsux cuantima 'ain. Usa 'ixun camina bariquinbi cuania 'ĕ mĕratima 'ain”?

Anúan unix Nucĕn Papa Diosbĕ 'iti bana

³⁷ Anúan judíos unicama Nucĕn Papa Dios rabinux Jerusalĕnu timĕcĕ nĕtĕcama sĕnĕnuxa pĕcaracĕ nĕtĕ ax ca a nĕtĕcamasamaira 'iacĕxa. A nĕtĕn ca nirui munuma banaquin Jesusan ěsaquin unicama cacĕxa:

—Ui unix cara uníxa shiman bamai 'unpax 'aisa tani bĕnĕcĕsaribi oi 'ĕnan 'iisa tani bĕnĕtia a unix ca 'ĕ cai 'ĕmi catamĕti 'icĕn. ³⁸ Axa asĕrabi 'ĕmi catamĕcĕ uni, an ca aín nuitunĕn 'ĕ 'unánan 'ĕn cushiñu 'ixun uni itsiribi 'ĕmia catamĕnun 'aquinti 'icĕn, Nucĕn Papa Diosan bana cuĕnĕo quicĕsabi oquin.

³⁹ Nucĕn Papa Diosan Bĕru Ñunshin Upí ca axa ami catamĕcĕ unicamanu uti 'icĕ quixuan 'unánun ca Jesusan usaquin unicama cacĕxa. Ax bamatancĕx baísquitancĕx naínu cuancĕma pain 'aían Nucĕn Papa Diosan aín Bĕru Ñunshin Upí aín unícamabĕ 'inun xucĕma pain 'ain ca Jesusan usaquin unicama cacĕxa.

Unían Jesús ñuiquin bĕtsi bĕtsi oquin sinan

⁴⁰ Ěsaquian Jesusan cacĕxun cuati ca axa timĕcamĕ'ĕocĕ uni raírĕnĕx:

—Ěnĕx ca an Nucĕn Papa Dios quicĕ bana unicama ñuixuni utinu nun caíncĕ a 'icĕ —quiacĕxa.

⁴¹ Quimainuan raírĕ —ěnĕx ca Cristo, axa utinu nun caíncĕ a 'icĕ —quicĕbĕbi ca raírĕnĕx quiacĕxa:

—Cristo ca Galilea menuax utima 'icĕn. ⁴² Nucĕn Papa Diosan bana cuĕnĕo ca quia, ax ca Davidnĕn rĕbúnqui 'iti 'icĕn. Usa 'aish ca anuaxa David bacĕán, Belén, anu 'icĕ uni ax 'iti 'icĕn.

⁴³ Usa 'ain ca unin Jesús ñui quiquin bētsi bētsi oquin sináncēxa. ⁴⁴ Usaquin sinánquin ca bētsi bētsi unin sipuanuxun biisa tanquinbi Jesús biáma 'icēn.

Judíos unicaman cushicamaxa Jesúsmi catamēisama tan

⁴⁵ Usa 'ain ca Jesús binun xucēx cuanxbia ñancáishi aia isquin sacerdotenēn cushicamabētan fariseocaman suntáru cacēxa:

—¿Uisa cupí caramina bēcēma 'ain?

⁴⁶ Quixuan cacēxun ca suntárucaman cacēxa:

—Axa ēnē uni banacēsari banacē uni ca 'aíma 'icēn.

⁴⁷ Cacēxun ca fariseo unicaman cacēxa:

—Mitsuribi sapi ca an paránxa. ⁴⁸ Achúshira nun 'apúnbi ca axa quicē aín banax ca asérabi 'icē quixun sináncēma 'icēn. Usaribi oquin ca achúshira fariseo unínbi axa quicē banax ca asérabi 'icē quixun sináncēma 'icēn. ⁴⁹ Usa nun 'apucama 'ain ca ēnē unicamax Moisés-nēan cuēnēo bana 'unáncēma cupí 'aisama 'aish 'uchoché 'ianan uisa oquin cara Nucēn Papa Diosan 'ati 'icē usoquin 'acē 'iti 'icēn.

⁵⁰ Usaquian fariseocaman caia cuaquin ca Nicodemo, ax páían bēráma Jesúsnu imé cuan, axribi fariseo uni 'ixun cacēxa: ⁵¹ —Nucēn Papa Diosan bana Moisésnēn cuēnēo ca quia, unin ca aña cara 'axa quixun upí oquin ñucáxunmashi bētsi uni 'uchotima 'icēn.

⁵² Cacēxun ca sacerdotenēn cushicamabētan fariseo unicaman Nicodemo cacēxa:

—¿Mixribi caramina Galilea menu 'icē uni 'ain? Nucēn Papa Diosan bana cuēnēo upí oquin isquin camina isti 'ain, uisa 'aíshbi ca an Nucēn Papa Dios quicē bana unicama ñuixuncē uni Galilea menu 'icē uni 'icēma 'icēn. ⁵³ Usaquian 'apucaman Nicodemo cacēbē ca unicamax aín xubunu cuancēxa.

8

Aín bënëma 'aínbia uni itsibë 'icë xanu

¹ Cuancëbë ca Jesús Olivos cacë matánu cuancëxa.
² Coon pëcaracëbëa amiribishi anuxun Nucën Papa Dios rabiti xubunu cuancë ca unicaman manaruquin nëpúaracëxa. Usocëxun ca atu nëbétsi tsóxun bana ñuixuancëxa. ³ Usaquian uni bana ñuixuncëbëtanbi ca an Moisésnën cuënëo bana 'unáncë unicama 'imainun fariseo unicama raírinën, aín bënëma 'aínbia bëtsi unibë 'ia mërabëtsinquin, achúshi xanu Jesúsnu bëacëxa. Bëxun atu nëbétsi nitsínxun ⁴ ca Jesús cacëxa:

—Ènë xanúxa aín bënë 'aímabi unibë 'ia cananuna mëran. ⁵ Moisésnëan cuënëo bana ca quia, ësai 'icë xanu ax ca maxaxan 'acë 'iti 'icën. ¿Min caina uisaquin sinanin?

⁶ Ami manánuxun uisai cara isa quia cuacatsi quixun ca usaquin atun Jesús cacëxa. Cacëx meu bësui tëtúbuxun ca ñucácëxunbi uni caquinma aín męcën rëbun me cuënëocëxa. ⁷ Usa 'ain ca cacëxunma oquian 'itsa oquin ñucácëx chairuquin cacëxa:

—Micama uinu 'icëx cara 'uchañuma 'icë an pain ca maxaxan 'ati 'icën, mitsúnribimi 'anun.

⁸ Èsoquin cai amiribishi tëtúbutëcënxun ca aín męcën rëbun me cuënëotëcëancëxa. ⁹ Cuënëomainun ca unica-max Jesús quia cuax —'ëx cana 'uchañumama 'ai —quixun sinani cuancëxa. Cuanía męcócamax pain cuancëbë ca usaribiti bërí canicëcamaxribi cuancëxa. Cuancëbëa Jesúsëshi anu 'imainun ca a xanuribi anu 'iacëxa. ¹⁰ Usa 'ain ca chairuquin Jesusan xanu cacëxa:

—¿Axa mimi manáncë unicama cara uinu 'ic?
 ¿Achúshira unínbi cara mi maxaxan 'acëma 'ic?

¹¹ Cacëxun ca xanun cacëxa:

—Achúshi unínbi ca 'ë maxaxan 'acëma 'icën.

Usaquian cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—Ënribi cana mi 'uchoiman. Ca cuantan. Cuan-tancëxun camina amiribishi ñu 'atima 'atëcëntima 'ain.

Jesusan aín unicama aín sinan 'ináncë bana

¹² Usa 'ain ca amiribishi Jesusan unicama cacëxa:

—An aín sinan upíira 'ixun uni upí 'imiti a cana 'ëx 'ain. Axa 'ëmi catamëti 'ëx cuëncësabi oi 'icë uni ax ca ñu 'atima 'acëma 'ianan aín sinan upí 'aish upiti tsotia.

¹³ Cacëxun ca fariseo unicaman cacëxa:

—Mix camina mixbi, 'ëx cana usa 'ai quin. Usaími quicë 'aish ca cëmëimi quicë 'iti 'icën.

¹⁴ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—'Ëxbi 'ëx cana usa 'ai quicëxbi ca 'ën banax aséribi 'icën. Uinuax carana uan, uinu carana cuani quixun cana 'ën 'unanin. 'Ën 'unáncë 'aínbi camina mitsun, uinuax carana 'ëx uan, uinu carana cuani quixun 'unaniman.

¹⁵ Unin sináncësa oquinsbi sinánquin camina mitsun bëtsi 'uchoin, 'aínbi cana 'ën uni 'uchoiman. ¹⁶ Usa 'ixunbi 'ën uni 'uchoquin cacë 'ain ca 'ën Papa, an 'ë xuá, anribi, usa ca quixun sinania. Usa 'ain ca 'ën 'uchoquin cacë banax aséribi 'iti 'icën. ¹⁷ Moisésnën cuënëo bana ca quia, achúshi unin banaxa bëtsix quicësaribi 'ain ca, a uni rabëtan banax ca aséribi 'icë quixun unin 'unánti 'icën. ¹⁸ Aserabi ca usa 'icën. 'Ëx 'ëbi ñuiácati, usa cana 'ëx 'ai quimainun ca an 'ë xuá, 'ën Papa, axribi 'ë ñui usai quia.

¹⁹ Usaquian Jesusan cacëxun ca fariseo unin cacëxa:

—¿Uinu cara min Papa 'ic?

Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—Mitsun camina 'unaniman, ui carana 'ëx 'ai quixun. 'Ën Papparibi camina 'unaniman. Aséribi ui carana 'ai quixun 'ë 'unánquin camina 'ën Papparibi 'unántian.

²⁰ Usaquin ca Jesusan anuxun Nucën Papa Dios rabi xubunuxun unicama bana ñuixuancëxa, anu curíqui nanti ñu rapasunuxun. Ñuixuncëxunbi ca anúan unin a biti nëtëa 'icëma pain 'ain, achúshira unínbi bíama 'icën.

Anu 'ëx cuanti, anu camina mitsux quantima 'ai, Jesús quia bana

²¹ Jesusan ca amiribishi unicama cacëxa:

—'Ëx cana cuantëcënin. Cuancë bariquinbi camina mitsun 'ë mëraiman. Mëraima camina 'uchañu 'aish usabi bamati 'ain. Anu 'ëx cuanti anu camina quantima 'ain.

²² Cacëx ca judíos unicama quiacëxa:

—Anu 'ëx cuanti, anu camina quantima 'ai quiax ca quia. ¿Usa 'aish cara axbi bamati 'ic?

²³ Quiáxa quia ca Jesusan cacëxa:

—Mitsux camina ënë nëtënu 'icë unishi 'ain. 'Ëx cana naínu 'icë 'ain. Mitsux camina ënë nëtënu 'icë 'ain. 'Ëx cana ënë nëtënu 'icëma 'ain. ²⁴ Mitsun, ui carana 'ëx 'ai quixun 'unani 'ëmi sináncëma 'aish camina 'uchañu 'aish usabi bamati 'ain. Usaquin sinánquin cana —'uchañu 'aish camina usabi bamati 'ai —quixun mitsu can.

²⁵ Cacëxun ca judíos unicaman:

—¿Ui caramina mix 'ain? —quixun cacëxa.

Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—'Ëx carana ui 'ai quixun cana 'itsa oquin mitsu can. A cana 'ëx 'ain. ²⁶ 'Itsa ñu ñuiquin cana mitsu cacëma pain 'ain, uisa ñu 'ai caramina 'uchai quixunmi 'unánun. Caquinma cana an 'ë xuá axa quicë banax asérabi 'ain, an 'ë cacëxun 'ën cuacë, ashi ënë nëtënu 'icë unicama ñuixunin.

²⁷ Usáfa Jesús quiabi ca, Nucën Papa Dios ñui ca quia quixun a unicaman cuama 'icën. ²⁸ Cuatiama ca Jesusan cacëxa:

—Uni 'inux Nucën Papa Diosnuax uá 'icë 'ë inu matás-tancëxun camina ui carana 'ëx 'ai quixun 'unánti 'ain. 'Unánan camina, 'ënbi sinánquin 'aquinma cana 'ën Papan cacësabi oquin ñu 'ai quixun 'unánti 'ain. 'Ën Papan 'ë cacësabi oquin cana unicama cain. ²⁹ An 'ë xuá ax ca 'ëbë 'icën. 'Ën axa cuëncësabi oquin 'acë 'icë ca an 'ëxbi 'inun 'ë ëncëma 'icën.

³⁰ Usaquian Jesusan cacëxun ca 'itsa unin aín bana cuaxun, asérabí ca ax Nucën Papa Diosnuax uá 'icë quiax amí sináncëxa.

Nucën Papa Diosan unicama 'imainun ñunshin 'atimanën sinánmicë unicama ñuia bana

³¹ Usa 'ain ca Jesusan axa aín bana cuati ami sináncë judíos unicama cacëxa:

—'Ën mitsu cacë bana ënë manuquinma ax quicësabi oquin 'ai camina asérabí 'ën uni 'iti 'ain. ³² Usai 'iquin camina 'ën cushi, anun mitsux upí 'iti, a asérabí 'unánti 'ain. 'Unanimi mitsux 'ëx cuëncësa oíshi 'ia ca uínbi uisa ñu 'atimabi mitsu 'amitima 'icën.

³³ Cacëxunbi ca cacëxa:

—Nux cananuna Abrahamnën rëbúnqui 'ain, uinu 'icë unínbi ca nucën raracama 'imainun nucën chaitiocëcamaribi uisa ñubia 'anun 'amíama 'icën, nuribi ca usoquin 'amicëma 'icën. ¿Usa 'ain caina uisa 'aish mix, uínbi ca uisa ñubi nu 'amitima 'icë quiax quin?

³⁴ Cacëxunbi ca Jesusan catëcéancëxa:

—Asérabí cana 'ën mitsu cain, an 'atima ñu 'acë unicama an ca 'ëx cuëncësa oquin 'aisa tanquinbi aín sinan 'atima 'ixun anbi ñu 'atimashi 'aia. ³⁵ Ca ësa 'icën. An uni ñu mëëxuncë uníx ca an ñu mëëmicë unin xubunubi 'ima. An uni ñu mëëmicë unin bëchicënëx cuni ca aín papan xubunubi 'ia. ³⁶ Usa 'ain camina mitsux Nucën Papa Diosan Bëchicë 'ixun 'ën 'imicëx uínbia uisa ñu 'atimabi 'amicëma mitsux 'iti 'ain. ³⁷ Abrahamnën rëbúnqui camina 'ai quixun cana 'ën mitsu 'unan. Usaquin 'ën mitsu 'unáncë 'aíshbi camina 'ën bana cuaisama tani 'ë 'acatsi quiax 'ëmi 'ësénanin. ³⁸ 'Ën Papan 'ë ismicë ñu cana 'ën mitsu ñuixunin. Ñuixuncëxunbi camina mitsun papan cacëxunmi cuacë ñuishi 'acananin.

³⁹ Cacëxun ca atun cacëxa:

—Abrahamnëxëshi ca nucën rara 'icën.
Usoquian cacëxunbi ca Jesusan cacëxa:

—Mitsux asérami Abrahamnën rëbúnqui 'ixun camina Abrahamnëan 'ásabi oquin 'atsían. ⁴⁰ Abrahamnëan 'ásabi oquin camina mitsun 'aiman. Nucën Papa Diosan 'ë 'unánmicë ñu 'ën mitsu ñuixuncëxbi camina 'ë 'acatsi quiax 'ésénanin. Usai ca Abraham an Nucën Papa Diosan unimi 'iáma 'icën. ⁴¹ Mitsun papan 'acésabi oquin camina 'ain.

Cacëxun ca a unicaman cacëxa:

—Nux cananuna papa itsiñuma 'ain. Nucën Papa Dios axëshi ca nun Papa 'icën.

⁴² Usaquian cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—Nucën Papa Diosnuax cana 'ëx ënë menu uacën. 'Ëx cana 'ëxbi uáma 'ain, an ca ënu unun 'ë xuacëxa. Usa 'ain camina mitsux asérami Nucën Papa Diosnan 'aish 'ëmi sinántsián. ⁴³ ¿Uisa cupí caina mitsun 'ën cacëxun cuatiman? Mitsúnbi cuaisama tanquin camina 'ën, bana ñuixuncëxunbi cuatiman. ⁴⁴ Mitsun papax ca ñunshin 'atimanën 'apu 'icën. Ainan 'ixun camina axa cuëncësa oquinshi 'aisa tanin. An ca nëtë iónubi uni 'ati sináncëxa. Ax ca cëmë 'aish axa 'iásabi cëmëia. Cëmëia ca an sináncësa oquinshi sinani banaia. Ainra ca cëméntapun 'ixun unían uni itsi cëmëquin paránun 'imia. ⁴⁵ Mitsux usaribi 'ixun camina 'ën mitsu cacë banaxa asérami 'icëbi cuaisama tanin. ⁴⁶ ¿Uinu 'icë micaman caramina 'ën isana 'atima ñu 'a quixun ñuiti 'ain? Camina 'atima 'ain. ¿Cëmëquinma 'ën cacëxunbi caramina uisa cupí 'ën banax ca asérami 'icë quixun sinaniman? ⁴⁷ Uicamax cara ainan 'icë an ca Nucën Papa Diosan bana cuatia. Usa 'ainbi camina mitsun, ainanma 'ixun, Nucën Papa Diosan bana cuatiman.

Abraham 'iisama 'aian Jesús pain 'iá bana

⁴⁸ Usaquian cacëxun ca nishquin judíos unicaman Jesús cacëxa:

—Mix camina Samaria menu 'icë uni 'ianan ñunshin 'atimañu uni 'ai quixun nun mi cacë, ënëx ca asérami 'icën.

⁴⁹ Usai quia ca Jesusan cacëxa:

—'Ëx cana ñunshin 'atimañuma 'ain. Ami sinánquin camabi unin 'ën Papa Dios rabinun quixun cana an 'ë sinánmicësabi oquin aín bana ñuianan ñu 'ain. Usa 'icëbi camina mitsun 'ën bana cuatiman. ⁵⁰ Unían 'ë, ax ca upí 'icë caquin 'ë rabinun quiax cana quiman. Axa 'ëa unin rabiti cuëëanan, 'ë ñui cara uni cëmëia, cara cëmëima quixun iscë, ax ca Nucën Papa Dios 'icën. ⁵¹ Asérabi cana 'ën mitsu cain, an 'ën bana cuacë uni ax ca xëñibua 'aínbi Nucën Papa Diosbë 'ia.

⁵² Quixuan cacëxun ca judíos unicaman Jesús cacëxa:

—Bërí cananuna upí oquin 'unanin, mix camina ñunshin 'atimañu 'ai quixun. Abraham 'imainun an Nucën Papa Dios quicë bana uni ñuixuncë unicamaxribi ca bamacëxa. Usa 'aínbi camina mix quin, an min bana cuacë unix isa xëñibua 'aínbi 'iti 'icë quiax. ⁵³ ¿Mix caramina nucën rara Abrahamsáma 'ain? Ax ca bamacëxa. An Nucën Papa Dios quicë bana uni ñuixuncë unicamaxribi ca bamacëxa. Usa 'aínbi camina mix quin, an min bana cuacë unix isa xëñibua 'aínbi usabi 'iti 'icën. ¿Mix caramina, ui caina mix 'ai quixun sinanin?

⁵⁴ Quia ca Jesusan cacëxa:

—'Ëx rabiaccëbëtanbi ca, aín banax sapi ca asérabima 'icë quixun unin sinánti 'icën. Usa 'aínbi ca an 'ë rabicë, ax 'ën Papa 'icën, ami mitsun —ax ca Nucën Papa Dios 'icë —quixun ñuicë a. ⁵⁵ Ax ca Nucën Papa Dios 'icë quiquinbi camina mitsun a 'unaniman. Mitsúnmi 'unaniamabi cana 'ën a 'unan. 'Ën 'unáncëma ca ax 'icë quixun mitsu cai cana 'ëxribi mitsusaribi cëmë 'itsían. 'Ën cana asérabi a 'unan. Usa 'ixun cana axa quicësabi oquin 'ain. ⁵⁶ Mitsun rara Abrahamnëx ca 'ëx aia isti sinani cuëëancëxa. Usai ca 'ëx aia isi cuëëinra cuëëancëxa.

⁵⁷ Usaquian cacëxun ca judíos unicaman Jesús cacëxa:

—¿Mix cincuenta bariñu 'ixunmabi caramina Abraham isacën?

⁵⁸ Quia ca Jesusan cacëxa:

—'Ën cana asérabi mitsu cain, Abraham 'icëma pain 'ain cana 'ëx 'iacën.

⁵⁹ Usaquian cacëxuan judíos unicaman anun 'acatsi quixun maxax bicëbëbi ca Jesús uni xanpéscabiani, anuxun Nucën Papa Dios rabiti xubunuax cuancëxa.

9

Usabia bacéan bëxuñu unia Jesusan bëpëxcüa

¹ Usocëx cuaínquin ca Jesusan usabia bacéan bëxuñu uni achúshi isacëxa. ² Isia ca aín unánmicë unicaman Jesús ñucacëxa:

—¿Ënë uníxa bëxuñu bacénun cara uin ñu 'atima 'acëx, aín papa, aín titan cara 'acëx, ënë unínbi cara 'acëx?

³ Quixuan cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—Bëxuñu ca ax 'icën. 'Aíshbi ca aín 'ucha cupía 'icëma 'icën, 'imainun ca aín tita, aín papan 'ucha cupíribia 'icëma 'icën. Nucën Papa Diosan ñu 'aia unin isnun ca ax bëxuñu 'icën. ⁴ Bëánquicëbëtan ca unin ñu mëetima 'icën. Usa 'ain ca nëtën ñu mëëia. Usaribi oquin cana bamacëma pain 'ixun 'ën an 'ë xuá axa quicësabi oquin ñu 'ati 'ain. ⁵ Ënë nëtënu 'aish cana 'ëx upí oquin sinánuan, an unicama 'imicë a 'ain, bëánquibucënu 'icësa 'ima xabánu 'icësa 'inun.

⁶ Usaquin aín 'unánmicë unicama catancëx, anu tushuquicëxuan chabóia me chamara bitancëxun ca anun uni bëshíacëxa, ⁷ bëshíquin ca cacëxa:

—'Ian çä, Siloé cacë, anu cuanx ca anuax bëchucatan. Siloé quicë bana ax ca cuanun xucë qui quicë bana 'icën.

Cacëxëshi cuanx bëchucacuatsini ca bëpëxcüax uacëxa. ⁸ Usaía 'ian ca axa a rapasu 'icë unicama 'imainun an a uni bëxuñu 'icë iscë unicomaxribi quiacëxa:

—¿An tsóxun uni curíqui ñucácë uni ama cara ënëx 'ic?

⁹ —A ca ënëx 'icë —quíáxa bëtsix quicëbëbi ca raírinëxribi —Ama ca, a iscësaribi ca ënëx 'icë —quiax quiacëxa. Quiabi ca bëpëxcucë unin cacëxa:

—A cana 'ëx 'ain.

¹⁰ Cacëxun ca ñucáquin cacëxa:

—¿Mix a 'aish caramina uisax bëpëxcüan?

¹¹ Cacëxun ca cacëxa:

—Jesús cacë uni, an ca anu tushuquicëxuan chabóia me chamara bitancëxun 'ë bëshíaxa, bëshíquín ca 'ian, Siloé cacë, anuax ca bëchucatan caxun 'ë xuaxa. Xucëx cuanx bëchucacuatsínquin cana upí oquin isan.

¹² Cacëxun ca atun ñucácëxa:

—¿Uínu cara a uni 'ic?

Cacëx ca —uinu cara, cana 'unanima —quiacëxa.

Fariseo unicaman bëpëxcucë uni aséribi cara Jesusan us-aquin 'axa quixun ñucá

¹³ Usa 'ain ca an 'unáncë unicaman bëpëxcucë uni fariseo unicamanu buáncëxa. ¹⁴ Anun ñu mëëtima nëtéan anu tushuquicëxuan chabóia me chamara bitancëxun anun bëshíxun Jesusan bëxuñu uni a bëpëxcucë cupí, ¹⁵ ca fariseo unicaman a uni ñucátëcëancëxa, uisax caraisa bëpëxcüaxa quixun. Ñucácëxun ca cacëxa:

—Me chabatan 'ë bëshícëx bëchucaxun cana upí oquin isan.

¹⁶ Quixuan cacëx ca fariseo uni raírinëx quiacëxa:

—A unin ca anun ñu mëëtima nëtën ñu 'aia. Usa 'aish ca Nucën Papa Diosnuaxa ucë uni 'itima 'icën.

Quíáxa quicëbë ca raíri quiacëxa:

—¿An ñu 'atima 'acë unin cara ësaquin uni itsían 'acëma ñu 'ati 'ic?

Usari ca bëtsi bëtsi oquin sinani atúxbi quiacëxa.
¹⁷ Usai Jesús ñui quiquin ca bëpéxcucë uni amiribishi ñucátëcëancëxa:

—¿Min sináncëx cara an mi bëpéxcucë uni ax uisa uni 'ic?

Cacëxun ca cacëxa:

—'Ën sináncëx ca ax an Nucën Papa Dios quicë bana uni ñuixuncë uni a 'icën.

¹⁸ Usaquian cacëxunbi ca judíos unicaman, ënë unix ca bëxuñu 'iá 'aíshbi bëpéxcucë 'icë quixun sinántisama tancëxa. Sinántisama tanquin cuënxun ñucácëxuan aín papabëtan aín tita cacëxun pain ca 'unáncëxa. ¹⁹ Cuënxun ca aín papa ñucácëxa:

—¿Ënëx cara min bëchicë 'ic, mitsúnmi bëxuñua bacéan ñuicë, a cara ënëx 'ic? ¿Usa 'ixúnbi cara uisaxun bërí upí oquin isin?

²⁰ Usaquian ñucácëxun ca cacëxa:

—Aséribi ca ënëx 'ën bëchicë bëxuñua bacéan a 'icën.
²¹ Uisa 'ixun cara bërí upí oquin isia, uin cara usabia bacéan 'icëbi bëpéxcüaxa cananuna 'unaniman. Ax ca mëcócë 'icën, ca ñucát, an ca mitsu ñuixunti 'icën.

²² Judíos unicamaxa bëráma 'ësënani —uinu 'icë unin cara, Jesús ax ca Cristo, ax utia judíos unicaman caíncë, a 'icë quixun ñuia, ax ca anua judíos unicama timéti xubunua atsíntëcëntima oquin chiquíncë 'iti 'icë —quia 'unánxun ca usoquin cacëxa. ²³ Usai quia 'unánx atumi racuéquin ca a unin papabëtan aín titan —ax ca mëcócë 'icën, a ca ñucát —quixun judíos 'apucama cacëxa.

²⁴ Usaquian cacëxun ca a judíos unicaman amiribishi cuëntëcënxun bëpéxcucë uni ñucátëcëancëxa:

—Nucën Papa Diosan ismainun ca nu asérabi ñuixun, ¿uisaxira caramina bēpéquián? A uni, Jesús, ax ca 'atima 'icē quixun cananuna 'unan.

²⁵ Cacëxun ca bēpéxcucē unin cacëxa:

—Ax cara 'atima uni 'icē quixun cana 'ën 'unaniman. 'Ëx bëxuñu 'ixunbi 'ën bērí iscē, ënëishi cana 'unan.

²⁶ Cacëxun ca cacëxa:

—¿Mi cara uisox? ¿Uisoquin cara mi bēpéxcüax?

²⁷ Cacëxun ca cacëxa:

—Ashiquin cana mitsu can, cacëxunbi camina cuaisama tan. ¿Uisati caramina 'ë mitsun ñucatëcënin? Mitsúxribi sapi camina aín 'unánmicē uni 'iisa tanin.

²⁸ Quia ca fariseo unicaman bēpéxcucē uni 'usánquin cacëxa:

—Mixmi aín 'unánmicē uni 'aínbi cananuna nun Moisésñëan usai nux 'inun quixun cuëñëo bana 'unan.

²⁹ Nun cananuna 'unan, Moisésbë ca Nucën Papa Dios banacëxa. Usa 'ixunbi cananuna uinuax cara a uni uaxa quixun 'unaniman.

³⁰ Cacëxun ca bēpéxcucē unin cacëxa:

—¿An 'ë bēpéxcucēbi caramina a uinuax cara uaxa quixun mitsun 'unaniman? ³¹ Cananuna 'unanin, an ñu 'atima 'acē unin bana ca Nucën Papa Diosan cuatima. An a ami sinánquin a rabianan axa cuëncësa oquinshi 'acē uni, aín bana cuni ca Nucën Papa Diosan cuatia.

³² Uínsaran nēténbi ca unin, usabi bacéan uni bëxuñu ca unin bēpéxcüaxa quixun ñuia cuama 'icën. ³³ Nucën Papa Diosan xuáma 'ixun ca an usaquin 'atsianma.

³⁴ Cacëxun ca fariseo unicaman cacëxa:

—Mix camina 'uchañubia min tita bacéan 'aish usabi 'ain. ¿Usa 'ixunbi caramina min nu bana ñuixuinsa tanin?

Usaquin caquin ca bēpéxcucē uni anuaxa cuantánun quixun chiquíancëxa.

Jesúsmi sináncëma unicama bëxuñusa

³⁵ Fariseo unicaman ca bëpéxcucë uni chiquíanxa quixuan unin ñuia cuaquin ca Jesusan bariquin mëraxun a bëpéxcucë uni cacëxa:

—¿Axa uni 'inux Nucën Papa Diosnuax uá, ami caramina sinanin?

³⁶ Quixuan ñucácëxun ca cacëxa:

—'Ëx ami sinánun camina ui cara ax 'icë quixun 'ë cati 'ain.

³⁷ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—Camina isin, an mi cacë, 'ëx cana a 'ain.

³⁸ Quixuan cacëxun ca cacëxa:

—Aséribi camina mix a 'ai quixun cana bërí 'unanin.

Usaquin caquin ca ami sinánquin aín bëmánon rantin purúnquin a rabiácëxa. ³⁹ Rabicëxun isquin ca Jesusan cacëxa:

—'Ën a uni 'unánmiti ñu 'unáncëma pain 'aish bëxuñusa 'ixunbi ca 'ëmi catamëquin bëxuñumasa 'ixun unin 'unánti 'icën. Usa 'aínbi ca an —'ën cana ñu 'unani —quixun sináncë uni ax 'ëmi catamëtiana 'ën 'unánmicëma 'aish usabi bëxuñusa 'iti 'icën. Usaía 'inun cana uacën.

⁴⁰ Usaquian caia cuaquin ca anua 'icë fariseo unicaman Jesús cacëxa:

—¿Núxribi caranuna bëxuñu 'ain?

⁴¹ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—Mitsun aséribi 'ë ñui quicë bana 'unáncëma 'aish bëxuñusa 'aish camina 'uchocëma 'itsían. Usa 'aínbi mitsun —cana a bana cuati —quicë 'ixúnbi —aséribi ca a bana 'icë —quixun sinántisama tancë cupí camina 'uchacë 'iti 'ain.

10

An aín cënënxun carnero bërúancë uni

¹ Ésaquinribi ca Jesusan fariseo unicama cacëxa:

—Asérabi cana 'en mitsu cain, axa anu carnero 'icë cënë aín xëcuën atsinima amo 'icë manámitan atsíncë uni ax ca an ñu mëcamacë uni 'icën, mëcamaxuan an ñu buáncë uni ca ax 'icën. ² Usa 'aínbi ca axa aín xëcuën atsíncë uni ax asérabi an carnero bërúancë uni 'icën. ³ Axa ucëbëtan an xëcuë xëócacë unin xëócacëbë atsínxuan an bërúancë unin aín anën cuëncëxun ca carnerocaman aín bana cua-tia. Cuabëtsinia aia ca cënënuua ëman buania. ⁴ Usoxuan rëcuënquianquin buáncëxun ca carnerocaman aín bana cuaquin a caxu cuanquin nuibiania. ⁵ A 'unáncëma uni, a ca carnerocaman nuima, usa 'aish ca an cuëncëxbi aín bana 'unáncëma 'aish abatia.

⁶ Usaquin caquian —an carnero bërúancë unisaribi cana 'ëx 'ai —quixun caquin Jesusan 'unánmisa tancëx-unbi ca anu 'icë unicaman uisai quicë cara a bana 'icë quixun cuama 'icën.

Jesusan upí oquin aín unicama bërúancë bana

⁷ Usa 'ain ca Jesusan amiribishi cacëxa:

—Asérabi cana 'en mitsu cain, 'ëx cana carneronën cënënen xëcuësaribi 'ain. ⁸ 'Ëx ucëma pan 'aían anpáinra uá unicama ax ca an mëcamacë unisa 'iacëxa. Usa 'ixun ca Nucën Papa Diosan bana isa ñuixunia quixun aín bana cuanun quixun uni paráncëxa. Usa 'icë ca atun bana unicaman cuaisama tancëxa. ⁹ 'Ëx cana anua carnero 'icë cënënu anu atsínti xëcuësaribi 'ain. Axa 'ëmi catamëcë unicama ax ca Nucën Papa Diosnan 'inux iëtia. Usa 'aish ca chuámashirua 'aish, carnerocama cënënuax chiquíxun pasto pitancëx atsíntëcëncësaribi 'iti 'icën, 'en bërúancëx.

¹⁰ Axa mëcamacë unicama, ax ca mëcamanan 'aracacë ñuina rëquin 'atimoi aia. Usa 'aínbi cana 'ëx a unicaman 'acësa oquin 'aquinma 'ëmi catamëtia upitax bucunun unicama 'imi uacën, bamatancëxribia xëñibua 'aínbi Nucën Papa Diosbë 'inun. ¹¹ 'Ëx cana ainra carnero upí oquin bërúancë asaribi 'ain. Ainra carnero upí

oquin bërúancë, ax ca aín carnero bamati rabanan bamanaxunbi bëarati 'icën. ¹² Usa 'aínbi ca an curíqui bitix cupíshi carnero bërúanquin ñu mëécë uni, ax 'inu aia isquin carnero ëbiani abatia, ax asérabi aín 'ibuma 'aish. Abácëbë uxun ca bëtsi biquin 'inun raíri tsuácaia. ¹³ An carnero upí oquin bërúanti sinánquinma curíqui binuxuinshi ñu mëécë uni, ax ca carnerocaman rabanan nëëtima abatia.

¹⁴⁻¹⁵ 'Ëx cana ainra carnero upí oquin bërúancë a 'ain. 'Ën Papan ca 'ë 'unánxa, 'ënribi cana a 'unan. Usaribi oquin cana 'ën carnerocamaribi 'ën 'unanin, atúnribi ca 'ë 'unania. Usa 'aish cana 'ëx bamatsianxmabi anun rabanan bamati 'ain. ¹⁶ Bëtsi carneroñuribi cana 'ain. A 'aíshbi ca ënë cënënu 'icëma 'icën. Aribi cana ënë cënënu a 'inun bëti 'ain. Acamanribi ca 'ën bana cuati 'icën. Usaquin 'ën 'acëx ca 'ën carnerocamax achúshi cënënuushi 'iti 'icën, achúshishi ca an a bërúancë 'iti 'icën.

¹⁷ Baísquitëcëanx tsónux 'ëx bamatsianxmabi bamati cupí ca 'ën Papan 'ë nuibatia. ¹⁸ 'Ëx cuëñiama ca unin 'ë bamamitima 'icën. Bamatsianxmabi cana 'ëxbi cuëñcë cupí bamati 'ain. 'Ëx cuëñcë cupí cana bamati 'ain, bamatancëx cana baísquitëcënti 'ain. Usai 'inun ca 'ën Papan 'ë caxa.

¹⁹ Usaquian cacëxun cuaxun ca a banan rabanan judíos unicaman bëtsi bëtsi oquin sináncëxa. ²⁰ Sinani ca 'itsa uni —ñunshin 'atimañu ca a uni 'icën, ca ñunshíanxa. ¿Uisa cupí caramina aín bana cuatin? —quiacëxa. ²¹ Usa 'ain ca raírinëxribishi —ësai ca ñunshin 'atimañu uni banaima. Ñunshin 'atimanënbi ca bëxuñu uni bëpëxcutima 'icë —quiax quiacëxa.

Jesús cuëñanma bana

²² Anuxun a rabiti xubu mëníotancëxun anun ami sinánquin —asábi ca —quixun cá, a nëtë sinánquin Nucën Papa Dios rabinux ca judíos unicama mita 'ain Jerusalénu

timéacëxa. ²³ Usa 'ain ca Jesús anuxun Nucën Papa Dios rabiti xubu amo 'icë, anua uni niti, Salomón cacë, anun niacëxa. ²⁴ Nitsia ca judíos unicaman nëbétsioraquin cacëxa:

—¿Uisati caramina nu chiquiracëquin caiman? Mix Cristo, axa utinu nun caíncë, a 'ixun ca nu upí oquin cat.

²⁵ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—Cana mitsu can, cacëxunbi camina 'ëx cana a 'ai quixun sináncëma 'ain. 'Ën Papan cacë 'ixun 'ën ñu 'aia isquin ca unin, 'ëx cana Cristo 'ai quixun 'unánti 'icën. ²⁶ 'Ën 'aia isquinbi, camina 'ëmi catamëcëma 'ixun, asérabí cana Cristo 'ai quixun sinaniman. ²⁷ Carneronëan an bërúancë unin bana cuacësaribi oquin ca axa 'ëmi catamëcë unin 'ën bana cuatia. Cuatia cana acama 'ën 'unanin. Usa 'ixun ca 'ën bana cuaquin a bana quicësabi oquin 'aia. ²⁸ Acama cana nëtétimoi Nucën Papa Diosnan 'inun 'imiti 'ain. 'Imia ca uínbi atu 'ë bicuantima 'icën. ²⁹ Atux ca 'ën Papa, axa uinu 'icë unibëtanbi sënénmaira, an 'ënan 'inun 'ëmi sinánmiquin 'ë 'ináncë 'icën. Usa 'icë ca uínbi atu a bicuantima 'icën. ³⁰ 'Ëx 'ën Papabë rabé 'aíshbi cananuna achúshishi 'ain.

³¹ Usaquian cacëxun ca judíos unicaman anun rëcatsi quixun maxax biacëxa. ³² Bitsia ca Jesusan cacëxa:

—'Ën Papan 'ë 'amicëxun cana mitsúnmi isnun 'itsa ñu 'an. ¿'Ën usoquin 'acë uinu 'icë ñu cupí caramina 'ë maxaxan 'acatsi quin?

³³ Èsoquian cacëxun ca judíos unicaman cacëxa:

—Minmi upí ñu 'acë cupí cananuna mi maxaxan 'aiman. Mixmi Nucën Papa Dios ñui 'atimati banacë cupí cananuna mi 'ain. Mix camina unishi 'aíshbi mix isamina Dios 'ai quiax quin. A cupí cananuna mi 'ain.

³⁴ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—Nucën Papa Diosan bana cuënëo ca ësai quia: “Mitsúxbi camina dioscama 'ain”. ³⁵ Cananuna 'unanin, Nucën

Papa Diosan bana cuënëo a ca unin —asérabima ca — quixun catima 'icën. Usa 'ain ca an asérabi ami sinánquin aín bana cuacë unicama Nucën Papa Diosan “'Ën bëchicë 'aish camina dioscama 'ai” quixun cacëxa. ³⁶ ¿Nucën Papa Diosan ënë menu uni 'inun 'ë xuá 'aínbi caramina mitsun uisa 'ixun, aín Bëchicë cana 'ai qui cana Nucën Papa Dios ñui 'atimati banai quixun 'ë cain? ³⁷ 'Ën ñu 'acë ax 'ën Papan cushínbi 'acëma 'ain camina 'ëx cana Nucën Papa Diosnuax uá 'ai quixun sinántima 'ain. ³⁸ 'Ëmi sinánquinmabi camina 'ën, uni itsían 'acëma ñu 'aia isquin 'ën Papa Dios ax ca asérabi 'ëbë 'icë quixun 'unánan 'ëxribi cana abë 'ai quixun 'unánti 'ain.

³⁹ Usaquin cacëxuan biisa tancancëxbi ca anuax cuani nëtéacëxa.

⁴⁰ Jordán 'ucë manan quantëcëntancëx ca Jesús anuxuan Juanën uni nashimia, anu 'iacëxa. ⁴¹ Anua 'ain, a isi riqüianxun axa quia cuati ca 'aisamaira uni quiacëxa:

—Juanëan uni itsían 'acëma ñu 'á 'aínmabi ca axa ënë uni ñui quia banacama ax asérabi 'icën.

⁴² Usaquin sinánquin ca anuxun 'itsa unin aín bana cuaxun —ax ca asérabia Nucën Papa Diosnuax uá 'icë — quixun sináncëxa.

11

Lázaro bama

¹ Betania ëmanu 'icë uni Lázaro cacë, ax ca 'insínñu 'iacëxa. Aín chirabacë rabëtax ca Marta 'imainun María 'iacëxa. ² María ax ca an Nucën 'lbu Jesús aín taë 'iníntisa ron chabóxun aín bun tatëréncë, a 'iacëxa. ³ Usa 'ixun ca aín chirabacë rabëtan —axa mibë nuibanancë uni ca 'insíanxa —quixuan Jesús catánun uni xuacëxa. ⁴ Xucëx cuanxuan unin cacëx ca Jesús quiacëxa:

—Ca 'insíanxa 'aíshbi ca bamatima 'icën. Unían uisaira cara Nucën Papa Diosan cushi 'icë quixun 'unánan, uisaira

cara aín Bëchicënën cushiribi 'icë quixun 'unánun ca a uni 'insíanxa.

⁵⁻⁶ Usa 'ain ca —Lázaro ca 'insíanxa —quixun ñuia cuaxbi Jesús, ax Marta, María, Lázaro acama nuibacë 'aíshbi, anua unin usaquin cacë ëma, anu rabé nëtën pain 'iacëxa. ⁷ Rabé nëtë 'icëbëtan ca Jesusan aín 'unánmicë unicama cacëxa:

—Amiribishi Judea nëtënu cuanun ca cuan.

⁸ Cacëxun ca aín 'unánmicë unicaman cacëxa:

—¿Anu 'icë judíos unicamaxa maxaxan mi 'acatsi quiax 'ësénaënxañbi caina amiribishi Judea nëtënu cuantëcën-catsi quin?

⁹ Quixuan cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—Achushi nëtëx ca doce horas 'icën, ¿usa cat? Barían pëcarupuncëbë xabá 'ain ca unin upí oquin isquin chacáquinma upí oquin ñu mëëia. ¹⁰ An pëcacëa 'aíma 'ain ca imé nitsi chacáñan unin ñu mëëima. Usaribiquin cana 'ëx anun bamati nëtëma pan 'ain ñu 'ati 'ain.

¹¹ Usaquin caquin ca Jesusan amiribishi aín 'unánmicë unicama cacëxa:

—Nuxnu abë nuibanancë Lázaro ca 'uxaxa. A bësuni cana cuanin.

¹²⁻¹³ Aséribi ca Lázaro bamaxa quixun 'unánquinbi ca —ca 'uxaxa —quixun cacëxa. Usaquian Jesusan cacëx ca atux, aséribi 'uxcë ñuisa quia quixun sinani, quiacëxa:

—'Uxcë 'aish ca pëxcúti 'icën.

¹⁴ Usai quia ca Jesusan atúan upí oquin 'unánun cacëxa:

—Lázaro ca bamaxa, ca 'aíma 'icën. ¹⁵ Mítsúnmi 'ën cushi isti cupí cana 'ëx anuma 'ian. Usa 'ain cana anu 'ëx 'icëma cupí cuëënin. Bërí anu cuanun ca cuan.

¹⁶ Cacëxun ca rabé bacéan 'icë Gemelo caquin anëcë, Tomás, an Jesusan 'unánmicë uni raíri cacëxa:

—Nuxribi abë bamai cuanun ca cuan.

Jesús ax, anun baísquianan anun Nucën Papa Diosbë uni 'iti bana

¹⁷ Usai quiquiani cuani bëbaquinshi ca Jesusan, matá tēmú naecënu mëníoëxancë 'aish Lázaro rabé 'imainun rabé nētë 'icë ocëxa. ¹⁸ Betania ax ca Jerusalénu bëbati tres kilometrosa 'iacëxa. ¹⁹ Usa 'ain ca judíos unicama Martacëñun María aín rarëbacë ñucë sinania, masá nutitia isi riquianx raruai aín xubunu a rapasu bucüacëxa. ²⁰ Tsóxunbi Jesús isa aia quixun ñuia cuabiani María xubunua tsócë ëbiani cuanquin ca Martanën Jesús aia bëñaquin biacëxa. ²¹ Biquin ca cacëxa:

—Mixmi ënu 'ain ca 'ën rarëbacë ñucëma 'itsíanxa.

²² Usa 'aínbi cana aña caramina ñucati a ca Nucën Papa Diosan mi 'axunti 'icë quixun 'unanin.

²³ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—Min rarëbacë ca baísquiti 'icën.

²⁴ Usaquian cacëxun ca Martanën cacëxa:

—Ënë nētë cëñúcëbë anun bama unicama baísquiti nētën ca baísquiti 'icë quixun cana 'unanin.

²⁵ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—'Ëx cana an uni baísquimiti a 'ain, 'ianan cana anúan uni ainan 'aish Nucën Papa Diosbë 'iti a 'ain. Axa 'ëmi catamëcë uni, ax ca bama 'aíshbi tsónux baísquiti 'icën.

²⁶ Axa bamacëma pain 'aish ënë menu tsoti, aín 'ucha cupí bamacësa 'aíshbi 'ëmi catamëcë, acamax ca xëñibua 'aínbi nētétimoí Nucën Papa Diosbë 'iti 'icën, bamatancëxbi. ¿Ësai 'ëx quicë ënë caina asérabi ca quixun sinanin?

²⁷ Usaquian cacëxun ca Martanën cacëxa:

—Mix camina Nucën Papa Diosan Bëchicë, Cristo, axa utinu nun caíncë a 'ai quixun cana 'unanin.

Anu Lázaro mëníoëxancënuaxa Jesús bëunan mëscúa

²⁸ Usaquin cabiani aín xubunu cuanquin ca Martanën aín xucën María amo nitsinaxun munu cacëxa:

—Unu ca Jesús 'icën, ca uaxa. Mi cuanun 'ën mi canun ca quiaxa.

²⁹ Cacëxun cuati ca María bënëtishi niruquiani Jesúsnu cuancëxa. ³⁰ Jesúsua Betania ëmanu bëbacëma pain 'aish, anuxun Martanën mëracë anubi pain 'ain, ca anu María cuancëxa. ³¹ Bënëtishi niruquiania xubunuax cuania isquin ca axa abë xubunu bucuçë judíos unicaman, —sapi ca anua aín rarëbacë maíncënuax rarumati cuania —quixun sinánquin María nuibiancëxa. ³² Cuancëbë anua 'icë anu bëbai a tanáin tsóbuquin ca Maríanën Jesús cacëxa:

—Mixmi ënu 'ain ca 'ën rarëbacë ñucëma 'itsíanxa.

³³ María ini rarumamainuan abë ucë judíos unicamaxribi ini rarumatia isi ca Jesús masá nuituti nitéxëacëxa. ³⁴ Nitéxëquin ca Jesusan anu 'icë unicama cacëxa:

—¿Uinu caramina aín rarëbacë mëníoëxan?

Cacëxun ca cacëxa:

—Ca isi cuan.

³⁵ Cacëx cuani ca Jesús bëunan mëscúacëxa. ³⁶ Usai 'ia isi ca judíos unicamax canancëxa:

—An ca Lázaro nuibairaxa, ca is. Usa 'aish ca anun rabanan bëunan mëscutia.

³⁷ Usaía quicëbë ca uni raírinëx quiacëxa:

—¿An uni bëxuñu bëpéxcucë uni ënën cara ñucëma 'aínshi uxun Lázaro iëmicë 'itsíanx?

Jesusan Lázaro bamacëbi baísquimia

³⁸ Usaía quicëbë nitéxëtëcëni ca Jesús anua Lázaro mëníoëxancancë anu bëbacëxa. Anu Lázaro mëníoçë ax ca matá me naëçë 'aish maxax cha achúshinën xëpuçë 'iacëxa. ³⁹ Anu bëbaquin ca Jesusan atu cacëxa:

—Maxax ca racanat.

Caiabi ca bamaëxancë uni aín chirabacë Martanën cacëxa:

—Anúan ñuëxancë nëtë ca rabé 'imainun rabé 'icën. Usa 'ain ca anëia.

⁴⁰ Usaquian cacëxunbi ca Jesusan Marta cacëxa:

—'Ën cana mi can, aséabi 'ëmi catamëquin camina Nucën Papa Diosan aín cushin ñu 'aia isti 'ain. ¿Usa cat?

⁴¹ Cacëbëtan ca anu 'icë unicaman maxax racanacëxa. Racanamainun ca Jesusan manámi bësuquin Nucën Papa Dios cacëxa:

—Papan, camina 'ën bana cuan. Usa 'ain cana mi asábi ca quixun cain. ⁴² 'Ën cana 'unanin, min camina camabi nëtën 'ën cacëxun cuatin. 'Aínbi cana min camina 'ë aséabi xuacën quixuan ënë unicaman 'unánun, ësaquin mi cain.

⁴³ Usaquin catancëxun ca munuma banaquin cacëxa:

—Lázaro, anuax ca chiquit.

⁴⁴ Usaquian cacëxëshi ca axa bamacë uni tatanianan mëtanicë 'ianan aín bëmánanribi chupan bërábuncë 'aish nirui quininuax chiquícuatsiancëxa. Chiquícuatsincëbëtan ca Jesusan abë 'icë unicama cacëxa:

—Cuantánun ca aín taë tubuanan aín męcën tubuanan anun aín bëmánan rabúncë chuparibi mabit.

Jesús 'acatsi quixuan sináncan

(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

⁴⁵ Usoquian 'aia isquin ca axa Mariábë cuancë judíos unicaman, Jesús ca aséabi Nucën Papa Diosnuaxa uá 'icë quixun sináncëxa. ⁴⁶ Usaía 'imainun ca anu cuanxun raírinën fariseo unicama —Jesusan ca uni bamacë baísquimiaxa —quixun ñuixuancëxa. ⁴⁷ Ñuixuncëx abë tímëxun ca sacerdotenën cushicama 'imainun fariseo unicaman judíos cushibunën 'apucama cacëxa:

—Ënë unin ca uni itsían 'acëma ñu 'itsaira 'aia. ¿Usa 'ain caranuna uisa oti 'ain? ⁴⁸ Nun nu an usoquin ñu 'aia isëshicëbëtanbi ca camabi unin ami catamëquin aín bana cuati 'icën. Usocëbë uxun ca Romanu 'icë unin

anuxun nun Nucën Papa Dios rabiti xubu rurupanan nu bëtsi bëtsi oquin nun aintsicamaribi bëtsi bëtsi nëtënua cuanun tsuáquirumiti 'icën.

⁴⁹ Cacëxun ca Caifás caquin anëcë uni, ax a barin sacerdotenën cushicaman 'apu, an axa timécë unicama cacëxa:

—Mitsun camina bana sinaniman. ⁵⁰ Nua unin bëtsi bëtsi oquin ancëcëxnu 'ura 'icë nëtëcamanu cuani tsuáquiti ca 'aisama 'icën. Usai 'imanu nux upitax bucuti cupía uni achúshi bamati ca asábi 'iti 'icën. Usai ca 'iti 'icë quixun camina mitsun sinaniman.

⁵¹ Usai qui ca anbi sinani quiáma 'icën; ax a barin judíos sacerdotenën cushicaman 'apu 'ixun ca Nucën Papa Diosan sinánmicëxun —judíos unicamaxa asábi 'inun ca Jesús bamati 'icë —quixun judíos 'apucama cacëxa. ⁵² Judíos unicamaxëshima bëtsi bëtsi nëtënuaxa ax Nucën Papa Diosmi sináncë unicamaxribia ainan 'aish achúshisa 'inúan Jesús bamati ñuiquin ca usaquin cacëxa. ⁵³ Usaquian cacëx ca a nëtën judíos 'apucamax Jesús 'acatsi quiax 'ëséncëxa.

⁵⁴ Usa 'ain ca Jesús judíos unicaman istin rabanan Judeanuax anua uni 'icëma menu 'urama 'icë ëma Efraín cacë, anu cuancëxa. Anua 'ain ca abë aín 'unánmicë unicama 'iacëxa.

⁵⁵ Pascua, anúan judíos unicaman carnero 'ati nëtëa 'urama 'ain ca axa a 'urama unicamax Jerusalénu cuancëxa, anuax judíos unicama 'icësaribiti Pascua nëtën pinux Nucën Papa Diosan aín nuitu upí isnun mëníocati. ⁵⁶ Cuantancëx bëbax ca Jesús bari, anuxun Nucën Papa Dios rabiti xubunu riquianx, a isímabi atúxbi ñucacánani ësai quiacëxa:

—¿Mitsun sináncëx cara Pascua nëtë 'ain, Jesús utima 'ic?

⁵⁷ Usa 'ain ca sacerdotenën cushicamabëtan fariseocamanribi anu 'icë unicama —Jesús mëraquin camina nun nu binun nu cati 'ai —quixun cacë 'iacëxa.

12

Achúshi xanúan Jesús 'inínti ron tachuca

(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

¹ Mëcën achúshi 'imainun achúshi nëtë anun carnero 'ati nëtë 'iisama pain 'ain, ca Jesús Betania ëmanu cuancëxa, a ëmanuxuan Lázaro bamacëbi baísquimicë anu. ² Cuanxa Jesús atun 'itinu bëban ca Martanën piti 'aruacëxa. 'Aruxuan 'ináncëxun ca Jesús bëtan Lázaro 'imainun anu 'icë unicaman mesanuxun piacëxa. ³ Pimainun ca Maríanën 'itsaira cupícë 'inínti ro sanuira, nardo cacë, a medio kilosa bëacëxa. Bëxun anun tachabotancëxun ca Jesús aín bun tatërëancëxa. Usoquian 'acëxa xubu namé camabi tsitsirui bëqui sanuia ca xëcancëxa. ⁴ Usoquian Maríanën Jesús 'aia isi ca aín 'unánmicë uni achúshi, Judas Iscariote, an uni Jesús 'inánti, ax quiacëxa: ⁵ —¿Uisoti caranuna ënë ro maruxun aín cupí trescientos curíqui bixun ñuñuma unicama 'ináncëma 'ain?

⁶ Asérabi ñuñuma unicama nuibati sinani ca usai Judas quiáma 'icën. Ax an curíqui mëcamacë uni 'ixun, anua Jesusan aín 'unánmicë unicamabëtan curíqui 'arucë burasa bërúanquin, anua curíqui mëcamacë 'aish ca usai quiacëxa. ⁷ Quia ca Jesusan Judas Iscariote cacëxa:

—Usabia 'inun ca ën. An ca anúan bamaia 'ë 'ati a ro nanxa. A ro ca ënëx 'icën. ⁸ Camabi nëtën camina a mitsun 'aquinti ñuñuma uni isin. Usa 'aínbi camina mitsun xëribuquin 'ë istima 'ain.

Lázaromi unicama 'ësënan

⁹ Usa 'ain ca —Jesús ca Betanianu 'icë —quixun cuabiani a isanan, bamacëbia baísquimicë Lázaro aribi isi judíos

unicamax riquiancëxa. ¹⁰⁻¹¹ Riquiani ca 'itsa uni an Lázaro baísquimicë cupí, Jesúsmi sináncëxa. Usa 'ain ca Jesusan bana cuaquian unicaman atun ñuicë bana cuaisama tancë cupí, sacerdotenën cushicaman Lázaroribi 'ati sináncëxa.

*Jerusalénu cuania unicaman Jesús rabia
(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)*

¹² Usa 'ain ca Pascua anun carnero 'ati nètën Jerusalénu uëxancë unicamax timëcamë'ëocë, an —Jesús ca Jerusalénu aia —quixun ñuicania cuacëxa. ¹³ Cuabiani ca camaxunbi xëbin pëchi tëaquin bibiani, bain aia Jesús bëñaquin bitsi biránanquiani riquiancëxa. Riquiancëbëa ucëbë ca munuma banai sharati quicancëxa:

—Nucën Papa Dios rabinun ca 'acan. Nucën 'Ibu Diosan xucëx ca Israel unibunën 'apu ënëx aia.

¹⁴ Usaquian a rabicamainun ca Jesús burro mërai anu 'iruquiani Jerusalénu cuancëxa, usaquiania cuantia Nucën Papa Diosan bana unin ësaquin cuënëosabi oi:

¹⁵ Siónu 'icë unicama, racuëáxma ca 'ican. Mitsun 'apu ca burron caxunu tsotax aia.

¹⁶ Usai 'ia isquinbi ca aín 'unánmicë unicaman, a ñuiquin cuënëo bana quiásabi oi ca 'ia quixun 'unánma 'icën. Baísquitancëxa Jesús naínu cuantëcëan cuni ca a ñuiquian, usai ca 'iti 'icë quixun cuënëosabi oi ca 'iixa quixun 'unáncancëxa.

¹⁷ Usa 'ain ca an Jesusan Lázaro bamacë matá me naëcënu mëníoëxancëbi cuënquin baísquimia isëxancë unicaman Jerusalénuxun a bana ñuicëxa. ¹⁸ Ñuia cuabiani ca anu 'icë unicama —usoquin ca Jesusan uni itsin 'acëma ñu 'axa —quixun sinani a isti sinánbiani Jesús mërananquini riquiancëxa. ¹⁹ Usaía 'icancëbë ca fariseo unicamax canancëxa:

—Camina iscanin, camabi unix ca ami sinani a isi cuanxa. Usaía 'ia isquin camina 'unáncanti 'ain, nun Jesús 'acatsi quiax 'eséñanquinbi cananuna añubi oiman.

Griego banan banacë unían Jesús istisa tan

²⁰ Judíos unicamax Pascua anun carnero 'ati nētēn Jerusalénu cuanmainun ca griego banan banacë unicama raírínëxribi atubë Nucēn Papa Dios rabi cuancëxa.

²¹ Cuanxun ca Galilea menu 'icë ëma itsi, Betsaida, anu 'icë uni, Felipe, a mēraquin cacëxa:

—Jesús cananuna istisa tanin.

²² Quixuan cacëx cuanxun ca Felipenēn Andrés pain cabiani a rabëtaxbi cuanxun —griego banan banacë unin ca mi istisa tania —quixun Jesús cacëxa. ²³ Cacëxun ca Jesusan Felipecēñun Andrés cacëxa:

—Uni 'inux Nucēn Papa Diosnuax uá 'aish cana 'ëx bamatancëx baísquiti 'ain. A nētë ca bërí 'urama 'icën.

²⁴ Asérabi cana 'ën mitsu cain, me 'ucë mēu 'apácëma 'aish ca ñu bëru aín nami ax usabi 'imainun aín napu axribi nētëtima usabi 'ia. Me 'ucë mēu 'apácëxun cuni ca aín nami nētécëbëbi aín napu ax cotancëxun upí oquin tuaia.

²⁵ Axa ënë nētënu upiti tsótishi sináncë uni ax ca ainanma 'aish Nucēn Papa Diosbë 'itima 'icën. Usa 'aínbi ca axa ënë nētënu ax cuëncësä oishi upiti tsótishi sináncëma uni, ax ainan 'aish nētétimoi xëñibua 'aínbi Nucēn Papa Diosbë 'ia. ²⁶ Axa 'ënan 'iisa tancë unin ca 'ëx cuëncësäbi oquin 'ati 'icën. Usoquin 'ai ca uinu carana 'ëx 'ain, anuribi ax 'iti 'icën. An 'ëx cuëncësäbi oquin 'acë unicama a ca 'ën Papan nuibaquin 'aquinia.

Jesusan aín bamati ñuia

²⁷ Cana 'itsaira masá nuitutin. ¿Uisaquin carana 'ën Papa cati 'ain? ¿Carana, Papan, bërí uisa cara ocianiabi ca 'ë iémit quixun cati 'ain? Usama ca. Uisa cara oti 'icë

usa oquin 'acánun cana uacën. ²⁸ Papan, unicaman mix cuëncësa oquin mi rabinun ca uisashi cara, 'ë ocancëxbi asábi 'iti 'icën.

Cacëxun ca naínuax banaquin aín Papan cacëxa:

—Atúan 'ë rabinun cana mëníocën, mënío 'ixun cana 'ëa rabinun sinánmitëcënti 'ain.

²⁹ Usai naínuax banaia cuax ca anu 'icë unicama raírinëx —caná ca banaxa —quiacëxa. Quimainun ca raírinëxribi —ángel ca Jesúsbe banaxa —quiax quiacëxa.

³⁰ Quia ca Jesusan atu cacëxa:

—Ënë banax ca 'ën cuanun 'ën Papa quicëma 'icën. Mitsúnmi cuanun ca quiaxa. ³¹ Bërí ca ënë nëtënu 'icë unicama, cara 'ëmi sinania, cara 'ëmi sinanima quixun Nucën Papa Diosan isti 'icën. Isanan ca an 'ëmi sináncëma unicaman 'apu, ñunshin 'atimanën 'apuribi ax cushi 'icëbi 'ën unicama 'ibuatimoquin ñusmoti 'icën. ³² 'Ëx unin i curúsocënu matáscë 'itancëxun cana camabi menu 'icë uni 'ëmia sinánun 'imiti 'ain.

³³ Ësoquin ca uisai 'iax cara bamati 'icë quixun cacëxa.

³⁴ Usaquian cacëxun ca unicaman Jesús cacëxa:

—An Nucën Papa Diosan bana cuënëo uni ñuixuncë unían a bana isquin unicama ñuixunia cananuna cuan, ax ca ësai quia, Cristo ax ca nëtétimoi xënbua 'aínbi 'iti 'icën. ¿Usa 'aínbi caramina min, axa Nucën Papa Diosnuax uni 'inux uá, ax ca i curúsocënu matáscë 'iti 'icë quixun nu cain? ¿Ui cara Nucën Papa Diosnuaxa uni 'inux uá ax 'ic?

³⁵ Cacëxunbi ca Jesusan, 'ëmi camina sinánti 'ai quixun caquin ësaquin catëcëancëxa:

—'Itsama nëtéinshi ca an mitsu upí oquin sinánmiti, ax mitsubë 'iti 'icën. Usa 'ain camina ax cuancëma pan 'ain, an mitsu 'unánmicësabi oi 'iti 'ain, ax cuancëbëmi usabi 'inun. A an 'unánmicëma uní, an ca uisai cara 'iti 'icë quixun 'unanima. ³⁶ Usa 'ain camina an mitsu upí oquin 'unánmiti, axa mitsubë 'aínshi, an 'acësaribi oquinmi

mitsúnribi sinánun, aín bana ca asérabi 'icë quixun sinani ami catamëti 'ain.

Usaquin catancëx ca Jesús atun isnunma cuani nëtéacëxa.

Judíos unicama Jesúsmi sinántisama tan

³⁷ 'Itsa oquin Jesusan uni itsin 'acëma ñu 'aia isquinbi ca judíos unicaman ax ca asérabi Cristo 'icë quixun sinánma 'icën. ³⁸ Nucën Papa Diosan sinánmicëxun aín bana

Isaíasnën cuënëosabi oi ca 'iacëxa. A banax ca ësai quia:

Nucën 'Ibu, ¿Uinu 'icë unin cara, min bana nun ñuix-uncëxun cuaquin, asérabi ca quixun sinanx? ¿Uinu 'icë unin cara minmi ñu 'aia isquin mix camina asérabi cushi 'ai quixun sinanx?

³⁹ Uisa 'aish cara ami sinántisama tania quixuan unin 'unánun ca Nucën Papa Diosan bëtsi banaribi Isaías cuënëomicëxa. Ax ca ësai quia:

⁴⁰ Nucën Papa Diosan ca acama atun nuitu mëu 'unántisama tanan atun pabitan cuaquinbi uisai quicë cara quixun 'unántisama tanun 'imi-axa. 'Imi-anan ca atun bërun isquinbi, 'ëx cana cushiira 'ai quixun sinántisama tanía 'ën iémisama 'inun 'imi-axa.

⁴¹ Èsaquin ca Isaíasnën cuënëocëxa, an Nucën Papa Diosan 'imicëxun Jesusan usoquin ñu 'ati isanan bana ñuixunti iscë cupí.

⁴² Usa 'aínbi ca 'itsaira judíos uni 'imainun aín 'apu raírinënríbi Jesús, ax ca Cristo, axa utia atun caíncë, a 'icë quixun sináncëxa. Atun nuitu mëu usaquin sinaníbi ca chiquiracëti banama 'icën, fariseo unicamami racuëti —atun sapi ca anua judíos unicama timéti xubunu nu atsínmitëcëntima 'icë—quixun sinani. ⁴³ Nucën Papa Dios cuënnun 'icësamairai ca a unicama fariseo unicamami racuëti atux cuëncësa oíshi 'iacëxa.

Jesusan bana cuaisama tancë cupí uni 'uchocë 'iti

⁴⁴ Usa 'ain ca Jesusan munuma banaquin atu cacëxa:

—Axa 'ëmi catamëcë uni ax ca 'ëmishi catamëtíma, Nucën Papa Dios, an 'ë xuá, amiribi catamëtia. ⁴⁵ An 'ë iscë uni an ca Nucën Papa Dios, an 'ë xuá, aribi isia. ⁴⁶ An aín sinan upíra 'ixun uni upí 'imiti 'ëx cana unicama ñu 'atima 'acë 'aíshbi sinanati 'ëmi catamëti upí 'inun 'iminux uacën. ⁴⁷ Uinu 'icë unin cara 'ën bana cuaquinbi 'ëx quicësabi oquin 'aima, a uni cana 'ën 'uchoiman. 'Ëx cana ënë nëtënu 'icë uni 'uchoi uáma 'ain. Atúxa Nucën Papa Diosnan 'inux iénun cana uacën. ⁴⁸ An 'ë timaquin 'ën bana cuaisama tancë uni ax ca 'ën bana quicësa oquin 'acëma cupí, ënë mecama cëñúti nëtën 'uchocë 'iti 'icën. ⁴⁹ 'Ëx cana 'ënbi sinánx banaiman. 'Ën Papa, an 'ë xuá, an ca uisai carana banati 'ain, uisoquin carana uni 'unánmiti 'ai quixun 'ë caxa. ⁵⁰ 'Ën cana 'unanin, an 'ë cacë bana ax ca anúan uni ainan 'aish Nucën Papa Diosbë nëtétimoi 'iti a 'icën. Usaquin 'unánxun cana 'ën Papan 'ë cacësabi oquin bana ñuin.

II. BAMATANCËXA JESUCRISTO BAISQUIA (13-21)

13

Jesusan aín 'unánmicë unicama tachuca

¹ Pascua anun carnero 'ati nëtëa 'icëma pan 'ain ca Jesusan 'unáncëxa, anúan ënë menuax aín Papanu cuanti nëtë ca 'uramatia quixun. Jesusan ca ënë menuxuan aín bana cuacë unicama camabi nëtën upí oquin nuibacëxa. Usa 'ain ca Jesús ax an atu nuibacë cupí bamaia aín unicaman —asérabi nu an nuibati ca usai bamaia —quixun 'unánti nëtë 'uramacëxa.

² 'Uramacëbëtan ca ñunshin 'atimanën 'apun Judas Iscariote, Simonan bëchicë, a Jesús uni 'inánti sinánmicëxa. Usoquian sinánmicë 'ain ca a ñantán Jesusan aín 'unánmicë unicamabëtan piacëxa. ³ Piquin ca —'ën Papan camabi ñu 'ibuamianan ënë nëtënu xuá 'aish cana anuribi cuantëcënti 'ai —quixun sináncëxa. ⁴ Usaquin sinani ca pitancëx niruacëxa. Niruxun aín cutun pëxun nantancëx ca anun ratërëmëti chupan tsitëcërëquiacëxa. ⁵ Usai 'itancëxun ca 'unpax manë xapanu 'aruxun aín 'unánmicë uni achúshi achúshi tachucatancëxun anun ratërëmëti chupan tatërëancëxa.

⁶ Tatërëntancëxa aribishi tachucati aia ca Simón Pedronën Jesús cacëxa:

—¿Min caramina 'ë tachucati 'ain?

⁷ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—Uisa cupí carana 'ën ësoquin mitsu 'ai quixun camina bërí 'unaniman. Nëtë itsin cuni camina 'unánti 'ain.

⁸ Cacëxun ca Pedronën cacëxa:

—'Ëx mi meuirá 'icë camina uisa nëtëñbi min 'ë tachucatima 'ain.

Ësoquian cacëxun ca Jesusan catëcëancëxa:

—'Ën mi chucacëma 'aish camina 'ënan 'itima 'ai —quixun.

⁹ Cacëxun ca Simón Pedronën:

—Usa 'ain ca 'ën taëishi 'axunma 'ën mëcën rabé 'imainun 'ën maxcáribi chucat —quixun cacëxa.

¹⁰ Cacëxunbi ca Jesusan amiribishi cacëxa:

—Nashicëxa aín namicama upí 'ain ca unin nashitëcëquinma aín taëishi anun nicëxa chuaia chucati 'icën. Usaribiti camina micamax nashicësa 'aish, nuitu upíñu 'ain, 'aíshbi camina micama achúshinëxëshi min nuitu upíma 'ain.

¹¹ Uin cara a uni 'inánti 'icë quixun 'unánquin ca — micama achúshinëxëshi camina min nuitu upíma 'ai — quixun cacëxa.

¹² Ësoquin caquin atu tachucatancëxun aín cutun bixun pañuax mesa rapasu tsóbutëcëntancëxun ca amiribishi catëcëancëxa:

—¿Uisa cupí carana 'ën ësoquin mitsu 'a quixun caramina 'unanin? ¹³ Mitsun camina 'ëx isana mitsun 'Ibu 'ianan an mitsu 'unánmicë a 'ai quixun 'ë cain. Aséribi cana 'ëx usa 'ain. ¹⁴ 'Ëx mitsun 'Ibu 'ianan an mitsu 'unánmicë 'ixunbi cana mitsu tachucan. Usaribiti camina micamax bëtsibë bëtsibë tachucananti 'ain. ¹⁵ Ënëx ca a tanquinmi usaribi oquin 'acanun 'ën mitsu 'acë 'icën. ¹⁶ Aséribi cana 'ën mitsu cain, “an uni ñu mëëxuncë uni an ca an a ñu mëëmicë uni inuíma”. Usaribiti ca a xucë uni, ax an xucë abë sënëñma 'icën. ¹⁷ Ënë banacama 'unánquin a bana quicësabi oquin 'ai camina chuámarua tani cuëëncanti 'ain. ¹⁸ Mitsux camina cuëënti 'ai quibi cana camabi mitsu ñui quiman. Ama. 'Ën caíscë unicama, mitsux caramina uisa uni 'ai quixun cana 'unanin. 'Ën 'unáncësabi oi ca Nucën Papa Diosan bana cuënëo, ësai quicësabi oi, 'iti 'icën: “An 'ëbëtan pán picë uni ax ca 'ëmi 'iaxa”. ¹⁹ A unían aín sináncë ñu 'acëma pan 'ain cana mitsu can. Usaquin mitsu catancëx, 'ëx usai 'icëbëtan, camina aséribi carana 'ëx ui 'ai quixun 'unánuxun 'acanin. ²⁰ Aséribi cana mitsu cain, uin cara 'ën bana ñuixunun 'ën xucë uni aín bana cuatia an ca 'ën banaribi cuatia. Usaribi oquin ca ui unin cara 'ën bana cuatia an Nucën Papa Dios, an 'ë xuá, aín banaribi cuatia.

*Judasnën a uni 'inántia Jesús ñuia bana
(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)*

²¹ Usoquin catancëx masá nuituquin ca Jesusan upí oquin atun cuaisabi oquin atu cacëxa:

—Aséribi cana 'ën mitsu cain, mitsu achúshinën ca an 'atimonun uni 'ë 'inánti 'icën.

²² Cacéxbi ca aín 'unánmicë unicama ui ñui cara quia quixun 'unanima sináncasmai isanancëxa. ²³ Usa 'ain ca aín 'unánmicë uni achúshi, aira Jesusan nuibacë, ax Jesús rapasu 'iacëxa. ²⁴ Usa 'icë ca Simon Pedronën, ui ñui cara quia ñucánun quixun sanánquin mëtúnquin cacëxa.

²⁵ Cacëxun ca axa a rapasu 'icë an Jesús cacëxa:

—¿Nucën 'Ibu, ui uni cara ax 'ic?

²⁶ Cacëxun ca Jesusan pán chamara bixun cacëxa:

—A 'ën pán chamara ënë chabóxun 'ináncë uni, ax ca a 'icën.

Caxun ca pán chamaratsu chabóxun Simonan bëchicë, Judas Iscariote, a 'ináncëxa. ²⁷ 'Ináncëxuan bitsiashi ca ñunshin 'atimanën 'apu, Satanásnën Judas bënëncuinshi sinánmiacëxa. Usaquian sinánmia ca Jesusan Judas cacëxa:

—Añu caramina 'acasi ca bënëncuinshi 'at.

²⁸ Usaquin caia ca mesa rapasu 'icë unicaman uisoti cara Jesusan usaquin Judas caia quixun sináncasmaquin cuama 'icën. ²⁹ Judas ax ca anu curíqui puruti ñusuti a niquincë uni 'iacëxa. Usa 'ain ca raírinën, Jesusan sapi isa Pascua nëtën piti ñu marutanun canan, ñuñuma uni ñu 'inántanun caxa quixun sináncëxa. ³⁰ Usa 'ain ca pán chamaratsu bixun pitancëx sënëncuiani Judas imé cuancëxa.

Axa quicësabi oi 'iti bana ió

³¹ Chiquíquiana Judas cuancëbëtan ca Jesusan aín 'unánmicë uni raíri cacëxa:

—Bërí, bamatancëx, 'ëx baísquicëbëtan ca unin 'unánti 'icën, 'ëx cana aséribi Nucën Papa Diosan xuá a 'ai quixun. 'Unánan ca uisaira cushi cara Nucën Papa Dios 'icë quixun 'unánti 'icëen piti ñu marutanun canan, ñn. ³² Uisaira cushiñu cara ax 'icë quixun 'unánquian unin a rabinun ca

Nucën Papa Diosan uni 'inux anuax uá 'icë, 'ë baísqumiti 'icën. Usocëbëtan ca 'ëx cana aséribi aín Bëchicë 'ai quixun 'unánquin unin 'ëribi rabiti 'icën. Bërbí ca usai 'iti 'icën. ³³ Xëñibutíma cana bënëtishi mitsubë 'iti 'ain. Mitsubë 'itancëx cuancë camina 'ë barinuxun 'ain. Usa 'ain cana 'ën judíos unicama cacësabi oquin bërí mitsuribi cain, anu 'ëx cuancë anu camina mitsux cuantima 'ain. ³⁴ Mitsun 'unáncëma bana ió ënëribi cana axa quicësabi oími 'inun mitsu cain, mitsúxbi camina bëtsibë bëtsibë nuibananti 'ain. 'Ën mitsu nuibacësaribi oi camina mica-max bëtsibë bëtsibë upiti nuibananti 'ain. ³⁵ Micamaxmi bëtsibë nuibanania isquin ca camabi unin, ënë unicamax ca aséribi Jesusan 'unánmicë 'icë quixun 'unánti 'icën.

Pedronën a ñuiquin uni paránti Jesusan ñuia

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)

³⁶ Usaquian cacëxun ca Simón Pedronën Jesús cacëxa:

—¿Uinu caramina cuanin?

Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—Anu 'ëx cuanti, anu camina bërí 'ëbë cuantima 'ain.

Anúnmi cuanti nëtë sënëncëbë camina cuanti 'ain.

³⁷ Cacëxun ca Pedronën cacëxa:

—¿Uisa cupí carana bëríbi mibë cuantima 'ain? Unían 'ë 'anúnbi cana mibë cuanti 'ain.

³⁸ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—¿Aséribi caramina unin mi 'acascëxbi 'ëbë cuanti 'ain? Aséribi cana 'ën mi cain, 'atapa banatisama pan 'ain camina —'ën cana a uni 'unanima —quixun 'ë ñuiquin rabé 'imainun achúshi oquin uni cati 'ain.

14

Nucën Papa Diosnan 'inux ca uni Jesúsmi catamëti 'icë quicë bana

¹ Usaquin catancëxun ca ësaquinribi Jesusan aín 'unánmicë unicama cacëxa:

—Masá nuituaxma ca 'ican. Nucën Papa Diosmi camina catamëti 'ain. Nucën Papa Diosmi catamëti ca 'ëmiribi catamët. ² 'Ën Papan 'icënu ca anu 'iti 'itsa 'icën. Anu 'iti 'aíma 'ain cana, anu 'iti ca 'aíma 'icë quixun mitsu catsían. Usa 'ain cana anumi 'icánti a mitsu mëníoxuni cuanin. ³ Mëníoxunbëtsini cana anumi 'ëbë 'inun mitsu bitsi utëcënu xun 'ain, 'ëx anu 'icë anumi mitsux 'ëbë 'inun. ⁴ 'Ëx anu cuanti a 'unánan camina ëx anun cuanti bai aribi mitsun 'unanin.

⁵ Cacëxun ca Tomásñën cacëxa:

—Uinu caramina cuanin, a cananuna 'unaniman. ¿Usa 'ixun caranuna uisaxun mix anun cuanti bai 'unánti 'ain?

⁶ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—'Ëx cana anun cuanti bai, a 'ain. 'Ianan cana an Nucën Papa Diosan sináncë ñucama 'unánquin ax cuëncësabi oquin 'acë, a 'ain. 'Ianan cana an uni anun tsóti nëtë 'ináncë, a 'ain. Uix cara Nucën Papa Diosnu cuainsa tania ax ca 'ëmi pain catamëti 'icën. ⁷ Mitsun 'ë upí oquin 'unáncë 'ixun camina 'ën Paparibi upí oquin 'unántian. Usa 'ain camina bërí a 'unanin, a camina isan.

⁸ Quia ca Felipenën cacëxa:

—Nucën Papa Dios ca nu ismit. Bëtsi ñuuma, ashi cananuna mi ñucatin.

⁹ Cacëxunbi ca Jesusan cacëxa:

—¿Camabi nëtën mitsubë 'iabi caramina uisa uni carana 'ai quixun 'ë 'unaniman? An 'ë iscë uni, an ca Nucën Papa Diosribi isia. ¿Usa 'aínbi caramina uisa cupí, nu ca Nucën Papa Dios ismit quin? ¹⁰ ¿'Ëx cana Nucën Papa Diosbë 'ain, Nucën Papa Dios ax ca 'ëbë 'icë quixun caramina sinaniman? 'Ën mi cacë bana ënëx ca 'ënbi sinani quicë banama 'icën. Ax 'ëbë 'ixun ca Nucën Papa Diosan ax cuëncë ñu 'anun 'ë 'amia. ¹¹ 'Ëx cana Nucën Papa Diosbë 'ai quianan Nucën Papa Dios ax ca 'ëbë 'icë quia camina a banax ca asérabi 'icë quixun sinánti 'ain. 'Ëx quicë bana ax ca asérabi 'icë quixun sinánquinmabi

camina 'ën ñu 'aiami iscë, acama cupí, 'ëx cana aséabi Nucën Papa Diosnuax uá 'ai quixun 'unánti 'ain.

¹² Aséabi cana 'ën mitsu cain, 'ëx Nucën Papa Diosnu cuancë cupí ca axa 'ëmi catamëcë uni, an 'ën 'acë ñuribi 'ati 'icën, 'anan ca 'ën 'acësamaira oquin ñu 'ati 'icën.

¹³ Añu caramina 'ën anën ñucácësa oquin 'ëx cuëncësabi oquin ñucati, a cana mitsu 'axúnti 'ain, Nucën Papa Dios ca cushiira 'icë quixuan 'ën 'aia isquin unin 'unánun.

¹⁴ Añu caramina 'ë sinánquin 'ëx cuëncësabi oquin ñucati, a cana mitsu 'axúnti 'ain.

Jesusan aín Bëru Ñunshin Upí aín unicamanu xuti

¹⁵ Aséabi 'ëmi sináncë 'ixun camina 'ën mitsu cacësabi oquin ñu 'ati 'ain. ¹⁶ Usaquinmi 'acëbëtan cana an mitsu 'aquinti a mitsubëa 'inun xunun Nucën Papa Dios ñucáti 'ain, axa xëñibua 'aínbi mitsubë 'inun. ¹⁷ Ax ca Nucën Papa Diosan Bëru Ñunshin Upí 'icën, an Nucën Papa Diosan sináncë ñucama 'unáncë, a. A ca an Nucën Papa Diosan bana sináncëma unin ui cara ax 'icë quixun 'unántima 'icën, ca a istima 'icën. Usa 'aish ca atux Nucën Papa Diosan Bëru Ñunshin Upíñu 'itima 'icën. Usa 'aínbi camina mitsun a 'unánti 'ain, axa mitsunu 'ianan xëñibua 'aínbi mitsubë 'icë cupí. ¹⁸ 'Ën cana mitsu 'ibuñumoima, cana mitsunu utëcënin. ¹⁹ 'Itsama nëtë 'icëbëtan ca an Nucën Papa Diosan bana cuacëma unin 'ë istëcëntima 'icën. Usa 'aínbi camina mitsun 'ë istëcëñuxun 'ain. 'Ëx pain Nucën Papa Diosbë 'icë cupí camina usaribiti mitsúxribi abë 'inuxun 'ain. ²⁰ A nëtën camina 'unánuxun 'acanin, 'ëx cana 'ën Papabë 'ain, usaribiti camina mitsux 'ëbë 'ain, 'ëxribi mitsubë 'imainun. ²¹ An 'ën bana 'unánquin ax quicësabi oquin 'acë uni ax ca axa 'ëmi aséabi sináncë uni a 'icën. Axa 'ëmi sináncë uni a ca 'ën Papánribi nuibatia. Usaribi oquin cana 'ënribi a uni nuibaquin uisaira carana 'ëx 'ai quixun 'unánminuxun 'ain.

²² Cacëxun ca Judas Iscariote ama, bëtsi Judasnën Jesús cacëxa:

—¿Uisa cupí caramina nu uisaira caramina mix 'ai quixun ismiquinbi an Nucën Papa Diosan bana cuacëma unicamaribi ismitima 'ain?

²³ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—Uix cara 'ëmi sinania, ax ca 'ëx quicësabi oi 'iti 'icën. Usai 'ia ca 'ën Papan nuibati 'icën. An nuibacëbë cana 'ën Papabë 'ëxribi a unibë 'iti 'ain. ²⁴ Axa 'ëmi sináncëma uni ax ca 'ëx quicësabi oi 'ima. 'Ën mitsu cacë bana, ënëx ca 'ënbi sinanx quicëma 'icën. Ax ca Nucën Papa Dios, an 'ë ënu 'inun xuá, an 'ë sinánmicë 'icën. ²⁵ Mitsubë ënë nëtënu 'ixúinshi cana ënë banacama mitsu ñuixunin. ²⁶ Usa 'aínbi ca Nucën Papa Diosan 'ë cupíshi aín Bëru Ñunshin Upí, an uni 'aquinti, xuti 'icën. Xucëxun ca an camabi ñu 'unánmianan 'ën ñuixuncë banacama manutimoquin mitsu sinánmiti 'icën.

²⁷ 'Ëx cuancëbëbi camina chuámashirua bucucanti 'ain. 'Ën 'imicëx camina ënë menu 'icë ñu sinani cuëncësamaira oi 'ënan 'aish cuëëni chuámarua 'iti 'ain. Usa 'ain ca masá nuituaxma 'ianan racuéaxma 'ican. ²⁸ 'Ën mitsu, cana cuanin, cuantancëxbi cana mitsubë 'inux utëcëni cuani quixun cacëxun camina camaxunbi cuacan. Asérabi 'ëmi sináncë 'aish camina mitsux, 'ësamaira 'ën Papa anu cana cuani quixun 'ën cacëx cuëntsian. ²⁹ 'Ënë ñucama 'iisama pain 'ain cana mitsu ñuixuan, mitsúnmi ënë ñucama 'ia isquin, asérabi cana 'ëx Nucën Papa Diosan xuá 'ai quixun 'unánun.

³⁰ 'Ënë banacamaishi cana mitsu cain. An ënë menu 'icë unicama ax cuëncësa oquian 'anun 'amicë 'apu ca aia. Usa 'ain cana bana itsiribi ñuiquin mitsu caiman. Uxunbi ca an 'ë uisoima. ³¹ Usa 'aínbi cana camabi unían 'ëx cana 'ën Papami sinani quixun 'unánun, an 'ë cacësabi oquin 'ain. 'Ënëishi cana mitsu cain. Cuanti ca nirut —quixun ca Jesusan aín 'unánmicë unicama cacëxa.

15

Aín icěñun uvasnën pëñan Jesusan bana ñuixuan

¹ Usaquin catancëxun ca ësaquinribi Jesusan aín 'unánmicë unicama cacëxa:

—Ësa ca. 'Ëx cana uvas 'apácë aín i rarasaribi 'ain. 'Imainun ca 'ën Papax an ñu 'apácë bërúancë unisa 'icën. ² Usa 'ixun ca an uinu 'icë 'ën pëñanëx cara bimiñuma 'icë a tëaxun nia. Nianan ca uinu 'icë 'ën pëñanëx cara bimiñu 'icë a upíira oquian tuanun ramëñoia. ³ Micaman 'ën mitsu ñuixuncë bana cuacë cupí camina mitsun nu-itu mëníocë 'aish upí 'ain. ⁴ 'Ëx mitsubë 'imainun ca mitsúxribi 'ëbëbi 'it. Ësa ca: Uva pëñan pëónxquicë 'aish aín i rarami upiti tacáshquicëma 'ixun ca upí oquin tuaima. Upiti aín rarami tacáshquicë 'ixun cuni ca upí oquin tuaia. Usaribiti camina mitsux aséribi 'ëbë 'ima uvas tuáñumasaribi 'iti 'ain.

⁵ 'Ëx cana uvas aín i rarasaribi 'ain. Aín pëñánsaribi camina mitsux 'ain. Usa 'aish camina 'ëmi catamëanan 'ëmi upiti sinánan 'ëx mibë 'ain, min sinan 'ën sinánsaribi 'aish 'ëx cuëncësabi oquin 'anan 'ën bana quicësabi oi 'iti 'ain. 'Ëx mitsubëma 'ain camina 'ëx cuëncësa oi 'itima 'ain. ⁶ Uva pëñan bimiñuma ax ca unin tëaxun nicëx xania. Xania bucúnrutancëxun tsi rëquirucëmi nicëx ca xaratia. Usaribiti ca axa 'ëmi catamëti 'ëmi sináncëma unicamax 'iti 'icën.

⁷ Mitsux 'ëmi catamëanan 'ën bana manuima 'ëx quicësabi oi 'icë 'ixunmi ñucácëxun ca Nucën Papa Diosan mitsúnmi cacësabi oquin mitsu 'aquinti 'icën. ⁸ Mitsun 'ën sinánsaribi 'ixun upí ñu 'aia isquin ca unin 'unánti 'icën, mitsux camina aséribi 'ën uni 'ai quixun. Usa 'ixun ca mitsu cupí unin Nucën Papa Dios rabiti 'icën. ⁹ 'Ën Papan 'ë nuibacësaribi oquin cana mitsu 'itsaira nuibatin. 'Ën mi nuibamainun camina 'ë manuima 'ëmi sinánti 'icanin. ¹⁰ Ax quicësabi oi 'ia ca 'ën Papa Diosan ënquinma

'ë nuibatia. Usaribitimi 'ëx quicësabi oi 'ia cana 'ënribi ënquinma mitsu nuibatin.

¹¹ 'Ëx 'icësaribitimi mitsúxribi chuámarua tani cuëëni bucucanun cana ënë banacama ñuixunquin mitsu cain. ¹² Ënëx ca asérabi ax quicësaími 'icanti bana a 'icën: 'Ën mitsu nuibacësaribiti camina bëtsibë bëtsibë nuibananti 'ain. ¹³ Abëa nuibanancë uni axa bamati 'aínbi ca a uni bamati rabanana nuibacë uni ax bamati 'icën. Usa unin ca uni itsin 'acësamaira oquin uni nuibatia. ¹⁴ 'Ën cacësabi oi 'i camina mitsux 'ëbë nuibanancë uni 'ain. ¹⁵ Usa 'ain cana 'ën ñu mëëmicë uni camina 'ai quixun mitsu caiman. An ñu mëëxuncë unin ca uisoquin ñu 'ati cara an ñu mëëmicë unin sinania quixun 'unanima. 'Ëbë nuibanancë unicama camina 'ai quixun cana mitsu cain. Usa 'icë cana 'ën Papan 'ë cacë ñucama mitsu 'unánmian. ¹⁶ 'Ëx mitsun 'ibu 'inúnmi 'ë caíscancëxunmabi cana 'ënan 'inun mitsu 'ënbi caísan. Usotancëxun cana mitsúnmi 'ën sinánsaribi 'ixun upí ñuishi 'anun mitsu can, xëñibua 'aínbia Nucën Papa Dios cuëënun. Usaquin 'aia ca 'ëx cuëëncësabi oquinmi ñucácëxun mitsu 'axúnti 'icën. ¹⁷ Usa 'ain cana mitsu catëcënin, camina bëtsibë bëtsibë nuibananti 'ain.

Jesús cëñun aín unicamamia ënë nëtënu 'icë uni nisha

¹⁸ Ësaquinribi ca Jesusan aín 'unánmicë unicama cacëxa:

—Nucën Papa Diosan bana cuacëma unicamaxa mitsumi nishcëxun camina sinánti 'ain, 'ëmi pain ca nishcancëxa quixun. ¹⁹ Mitsun atun sinánsaribi 'icë ca an Nucën Papa Diosmi sinánquinma ënë nëtënu 'icë ñuishi sináncë unicaman mitsu nuibatsianxa. 'Aínbi camina mitsux 'ën caíscë 'aish, atun sinánsama 'ain. Usa 'ain ca atun nuibatima mitsumi nishia. ²⁰ 'Ën ësaquin mitsu cacë a camina sináncanti 'ain, “an uni ñu mëëxuncë uni an ca an a ñu mëëmicë uni inuíma”. 'Ëmi pain nishquin ca unin 'ë bëtsi bëtsi oia. Usaribi oquin ca 'ënan cupí mitsu unin bëtsi bëtsi oti 'icën. Usa 'aínbi ca uni raírinën 'ën

bana cuati 'icën. Usaribi oquin ca 'ënan cupí uni raírinën mitsun bana cuati 'icën. ²¹ Nucën Papa Dios an 'ë xuá a 'unáncëma 'ixun ca 'ënan cupí raíri unin mitsu bëtsi bëtsi onuxun 'aia.

²² 'Ën atu bana ñuixuni uáma 'ain ca atux usabi 'itsíanxa. 'Aínbi cana 'ëx uá 'ixun atu bana ñuixuan. Usa 'ain ca 'ën bana 'unanibi 'ëmi catamëisama tancë cupí aín 'ucha tërécëma 'aish atun 'uchabi 'icën. ²³ Axa 'ëmi nishcë uni, ax ca 'ën Papamiribi nishia. ²⁴ Atúan isnun 'ën uni itsin 'acëma ñu 'acëma 'ain ca atux usabi 'itsíanxa. Usa 'aínbi ca 'ën 'acë ñucama isaxa. A cupí ca 'ëmi nishanan 'ën Papamiribi nishaxa. ²⁵ Nucën Papa Diosan bana cuëñëo ax ca 'ë ñui ësai quia: “'Ën 'atima ñu 'acë 'aímabi ca 'ëmi nishcanxa”. A bana quicësabi oi ca 'ia.

²⁶ Unicamax 'ëmi nishcë 'aínbi ca aín Bëru Ñunshin Upí, an Nucën Papa Diosan sináncë ñucama 'unánan uni 'aquincë, an uisa carana 'ëx 'ai quixun mitsu 'unánmiti 'icën. Ax ca an Nucën Papa Diosan sináncë ñucama 'unáncë, a 'icën. A cana Nucën Papa Dios cuëñcësabi oquin mitsubëa 'inun xuti 'ain. ²⁷ Mitsúnribi camabi nëtën 'ëbë 'ixun 'ën bana ñuixunia cuanan 'ën ñu 'aia iscë 'ixun camina 'ë ñuiquin uisa carana 'ëx 'ai quixun unicama 'unánmiti 'ain.

16

¹ Nucën Papa Diosmi manuaxmami 'icánun cana ënë bana mitsu ñuixunin. ² Mitsúxmi 'ënan cupí ca anua judíos unicama timéti xubunu atsíntecëanxmami 'inun mitsu chiquíncanuxun 'aia. Nucën Papa Dios cuëñcësabi oquin isa 'aia quixun sinánquin ca unin mitsu bëtsi bëtsi oquin 'ati 'icën. Usai 'ia camina isti 'ain. ³ Uisa nëténbi Nucën Papa Dios 'imainun 'ëribi 'unáncëma 'ixun ca usoquin mitsu 'ati 'icën. ⁴ Usoquian unin 'atimocëxunmi a sinánun cana usai ca 'iti 'icë quixun mitsu cain.

Aín Bëru Ñunshin Upitan Nucën Papa Diosan unicama 'unánmiti bana

Ësaquinribi ca Jesusan aín 'unánmicë unicama cacëxa:

—Camabi nëtën mitsubë 'ixun ñuixunxunmabi cana cuanuxun bërí, unían bëtsi bëtsi ocëxunmi a sináncanun, ënë banacama mitsu ñuixunin. ⁵ Bërí cana an 'ën xuá anu cuanin, abë 'i. Ësaquin 'ën cacëxunbi camina mitsu achúshinënbi uinaira carana cuanin quixun 'ë ñucatiman. ⁶ 'Ë ñucatímabi camina 'ën cacëx masá nuitucanin. ⁷ Usai 'iabi cana asérabi mitsu cain, upitaxmi 'ë cupí 'icanun cana 'ëx cuanin. 'Ëx cuancëbëma ca an uni 'aquinti, Nucën Papa Diosan Bëru Ñunshin Upí, ax mitsubë 'i utima 'icën. Usa 'aínbi cana 'ëx cuanquin a xuti 'ain. ⁸ An ca Nucën Papa Diosan bana cuacëma unicama atux ca 'uchañu 'icë quixun 'unánmianan, usai ca 'ëmi catamëti, uni upí nuituñu 'iti 'icë quixun 'unánmianan, Nucën Papa Diosan ca 'ëmi sináncëma unicama atun 'ucha cupí castícantí 'icë quixun 'unánmiti 'icën. ⁹ 'Ëmi catamëti sináncëma cupí ca atux 'uchañuira 'icën. ¹⁰ 'Ën Papanu cuancëmi mitsun 'ë istécëncëbëtanma ca atun uisai cara 'ëmi catamëcë 'aish uni upí 'iti 'icë quixun 'unánti 'icën. ¹¹ An ënë nëtënu 'icë unicama 'ibuacë ñunshin 'atimanën 'apu ca castícanuxun 'uchocë 'icën. Usa 'ain ca axa 'ëmi catamëcëma unicamanribi, usaribiti ca atux castícançë 'iti 'icë quixun 'unánti 'icën.

¹² 'Ën a mitsu ñuixunti bëtsi banacamaribi ënu 'aínbi camina 'ën bërí ñuixuncëxunbi uisai quicë cara quixun cuacantima 'ain. ¹³ 'Aínbi ca Nucën Papa Diosan Bëru Ñunshin Upí, an Nucën Papa Diosan sináncë ñucama 'unáncë, an mitsubë 'ixun, 'ën mitsu ñuixuncë banacama ax cara uisaira quicë 'icë quixun mitsu 'unánmianan uisa ñucamax cara upí 'icë mitsu 'unánmiti 'icën. An ca anbi sináncësa oquinma, Nucën Papa Diosan cacëxuan cuacë ñucamaishi mitsu 'unánmiti 'icën. 'Unánmianan ca uisai cara 'ën unicama ënë nëtënuax 'íanan Nucën Papa Diosan

nětěnuaxribi 'iti 'icě quixun mitsu 'unánmiti 'icěn. ¹⁴ An ca 'ěn sináncě ñucama 'unánquin usaribi oquin mitsu 'unánmiti 'icěn. An mitsu 'unánmicě cupí camina 'ě rabeti 'ain. ¹⁵ 'Ĕn Papan ñu ax ca 'ėnanribi 'icěn. Aín sinánsaribi ca 'ěn sinan 'icěn, 'ěn cushix ca aín cushisaribi 'icěn. Usa 'ain cana mitsu can, aín Bėru Ñunshin Upí an ca 'ěn sináncě ñucama 'unánquin usaribi oquin mitsu 'unánmiti 'icěn.

Masá nuitutancěxbi ca aín unicama chuámarua tani cuėėnti 'icě quiáxa Jesús quia

¹⁶ 'Ĕnu mitsubě 'itancěxbi nětětia camina 'ě istima 'ain. 'Ixunbi camina 'itsama nětėínshi 'ě istėcėncanti 'ain. Anu Nucěn Papa Dios 'icě anu cana cuanin.

¹⁷ 'Ĕsoquian cacěx ca aín 'unánmicě unicama raírinėx canancěxa:

—¿Uisai quicě bana cara, “ėnu mitsubě 'itancěx nětětia camina 'ě istima 'ain. 'Ixunbi camina 'itsama nětėínshi 'ě 'istėcėnti 'ai”, quianan, “anu Nucěn Papa Dios 'icě anu cana cuanin” quicě ěnėx 'ic? ¹⁸ Quianan ¿uisa cupí cara “itsama nětėínshi” quiax quin? Cananuna cuatima — quiax canancěxa.

¹⁹ A ñucácatsi quiáxa canania 'unánquin ca Jesusan atu cacěxa:

—'Ĕnu mitsubě 'itancěx nětětia camina 'ě istima 'ain. 'Ixunbi camina 'itsama nětėínshi 'ě istėcėnti 'ai quixun 'ěn mitsu cacě bana ñui caramina cananin? ²⁰ Asėrabi cana 'ěn mitsu cain, 'ě cupí camina masá nuituti bėunan mėscúcantí 'ain. Mitsúxmi usai 'imainun ca an Nucěn Papa Diosan bana cuacěma unicama cuėėnti 'icěn. Masá nuitutancěxbi camina mitsux 'ě cupí chuámarua tani cuėėnti 'ain. ²¹ Anúan bacėnti nětėn ca xanu paė tani bėnėtia. Usa 'aínbi ca nanipacėtancěxun aín tuáratsu isi —cana bacėán —quixun sinani cuėėni, chuámashi tanquin, bėráma paė tancě a manuia. ²² Usaribiti camina

mitsux bĕrĭ masá nuitutin, 'aĭshbi camina 'ĕ istĕcĕni cuĕĕnquin chuámashirua tanti 'ain, uinu 'icĕ unĭnbi sinanamitisama oi.

²³ A nĕtĕn camina uisai quicĕ cara 'ĕn mitsu cacĕ bana ĕnĕx 'icĕ quixun 'ĕ ñucánuxunma 'ain. Asĕrabi cana mitsu cain, 'ĕx quicĕsabi oquinmi a ñucácĕxun ca Nucĕn Papa Diosan mitsu 'axunti 'icĕn. ²⁴ 'Ĕnan 'ixunbi camina 'ĕx quicĕsabi oquin añu ñubi Nucĕn Papa Dios ñucácancĕma pain 'ain. Ca ñucát. Ñucácĕxun ca cuĕĕinra cuĕĕnun an mitsu 'axunti 'icĕn.

Axa aĭn unicamami nishcĕ unicamasama cushiira ca Jesu-cristo 'icĕ quicĕ bana

²⁵ Canan ca ĕsaquinribi Jesusan cacĕxa:

—Bĕtsi ñu ñuicĕsoquin cana 'ĕn 'unánmisa tancĕ banacama mitsu ñuixuan. Usa 'aĭnbi cana 'itsama nĕtĕ 'icĕbĕtan bĕtsi ñu 'acĕsoquin ñuiquinma upĭ oquin cuaquinmi 'unánun Nucĕn Papa Dios ñuiquin mitsu ñuixunti 'ain. ²⁶ Usacĕbĕtan camina 'ĕnan cupĭ Nucĕn Papa Diosan mitsu 'aquinun ñucátĭ 'ain. 'Ĕinshi mitsu a ñucácxunti caĭnquinma camina mitsúnbi abĕ banaquin a ñucátĭ 'ain. ²⁷ An ca asĕrabi mitsu nuibatia. Mitsúxmi 'ĕmi sínánan 'ĕx cana Nucĕn Papa Diosnuax uá 'ai quixun sínancĕ cupĭ ca an mitsu nuibatia. ²⁸ Nucĕn Papanuax cana ĕnĕ nĕtĕnu uacĕn. Uá 'aĭshbi cana ĕnĕ nĕtĕnuax amiribishi Nucĕn Papabĕ 'i cuantĕcĕnin.

²⁹ Cacĕxun ca aĭn 'unánmicĕ unicaman cacĕxa:

—Asábĭ ca, bĕrĭ camina bĕtsi ñu ñuicĕsoquin ñuiquinma —usa ca —quixúnu upĭ oquin 'unánun nu bana ñuixunin. ³⁰ Bĕrĭ cananuna 'unanin, upĭ oquin camabi ñu 'unánquin camina bana ñuixuanan bĕtsi ñuribi 'an. A cupĭ cananuna mi ñucátĕcĕnquinma, asĕrabi ca usa 'icĕ quixun 'unánan mix camina asĕrabi Nucĕn Papa Diosnuax uá 'ai quixun 'unanin.

³¹ Ësoquian cacëxun ca Jesusan aín 'unánmicë unicama cacëxa:

—¿Usa 'ain caramina bërí pain 'ëx cana asérabi Nucën Papa Diosnuax uá 'ai quixun 'unanin? ³² 'Unanibi camina bëríbi camáxbi 'ë ëbiani tsuáquiquiani amami amamitan cuanti 'ain. Usai camina bëríbi 'ë ëbiani cuancanin. Mistúxmi 'ë ëbiani cuancëbëbi cana 'ëshi 'ima, Nucën Papa Dios ax ca 'ëbë 'icën. ³³ 'Ëmi catamëtími chuámashirua 'aish upítax 'icánun cana ënë banacama mitsu ñuixuan. Ënë nëtënuax camina mitsux 'ënan cupía mitsumi nishquin unin 'atimocë 'inuxun 'ain. Usai 'ibi camina bënëtima 'ëmi cushicanti 'ain. An ënë menu 'icë unicama 'ibuacë 'icëbi cana 'ën ñunshin 'atimanën 'apu ñusmon.

17

Aín 'unánmicë unicama Jesusan Nucën Papa Dios ñucáxuan

¹ Usaquin aín 'unánmicë unicama caíshi manámi bësui abë banaquin ca Jesusan aín Papa cacëxa:

—Papan, unían 'ë 'ati nëtë ca uaxa. Min camina 'ëx, min Bëchicë 'icë, bamacëbi 'ë baísquimiti 'ain, 'ë rabiquian camabi unin mix camina asérabi cushiira 'ai quixun 'unánun. ² Min camina ui unicama caramina min Bëchicë 'ëmi sinánmi, acamaxa xënibua 'aínbi minan 'aish mibë 'inun 'iminun 'ë can. ³ Uí unin cara mixëshimi asérabi Dios 'icë, mi 'unánan minmi ënë menu unun xuá, 'ë 'unáncë, a unicamaxëshi ca xënibua 'aínbi minan 'aish mibë 'iti 'icën.

⁴ Mí ñuiquin unicama ñuixuanan cana minmi a 'anun quixun ënë menu 'ë xuá ñucamaribi 'aquin sënëon, minmi 'ë cacësabi oquin. ⁵ Usa 'ain camina ënë nëtëa unicëma pain 'ain 'ëx 'iásabi oi misaribi 'itëcënun, minu cuania 'ë 'imitëcënti 'ain.

⁶ Minmi usama 'icëbi 'ëmi sinánmicë, acama cana uisa caramina mix 'ai quixun 'unánun bana ñuixuan. Min unio 'aísha minan 'icëbi camina 'ëmia sinánun 'imia.

Usaquinmi 'imicëx ca 'ën min bana ñuixuncëxun cuati ax quicësabi oi 'iaxa. ⁷⁻⁸ Min 'ë cacësabi oquin cana ënë unicama bana ñuixuan. Ñuixuncëxun ca —aséribi ca — quixun atun sinánquin aséribi cana 'ëx minuax uá 'ai quixun 'unánan min camina 'ë xuacé quixun 'unania. Usa 'ixun ca atun 'unania, 'ën atu ñuixuncé banacama ax ca min 'ë sinánmicé 'icé quixun.

⁹ Atu sinani cana mibé banain. An min bana cuacëma unicama cana mi ñucáxuniman. Minmi minan 'inun 'ëmi sinánmicé unicama ënëishi cana mi ñucáxunin. ¹⁰ Uicamax cara 'ëmi sinania acamax ca mimiribi sinania. Usaribiti ca uicamax cara mimi sinania acamax ca 'ëmiribi sinania. 'Ën sinánsaribi ca atun sinan 'icën.

¹¹ Ënë nētēnu cana 'ëx tiquiman, cana mibé 'i cuanin. 'Ëx cuancébē ca atux ënë nētēnu bērúti 'icën. Mix 'uchañuma 'aish upíra 'ianan cushiira 'ixun camina minmi minan 'inun 'ëmi sinánmicé unicama ënë bērúanti 'ain. 'Ëx mibé 'icésaribitia atux bētsibé nuibanani achúshi sinánñuishi 'aish achúshisa 'inun camina atu bērúanti 'ain. ¹² Ënë nētēnu atubē 'ixun cana minmi 'ë 'ináncé unicama min cushínbi bērúan. 'Ën bērúancëxun ca acama achúshinēnbi 'ëmi sinánti ëncëma 'icën. Usa 'aínbi ca achúshi uni axa usai 'iti 'ia, an cuni 'ëmi sinánti éanxa, a ñuia min bana cuēnēo quicësabi oquin.

¹³ Bērí cana anu mi 'icé anu cuanin. Ënë nētēnuax cuancëma pan 'ixun cana atu 'ëx 'icésaribitia chuámarua tani cuēēnun atun cuamainun mi ñucáxunin. ¹⁴ 'Ën cana ënēcama min 'ë sinánmicé bana upí, ashi ñuixunquin 'unánmia. 'Aínbi ca an ënë bana cuacëma unicamax atumi nishia, 'ëx 'icésaribitia atux ënë nētēnu 'icé ñuishi sináncëma 'ain. ¹⁵ Ënë nētēnuami atu binun quixun cana mi ñucátiman. An min bana cuacëma unicamaxa atumi nishcēbētanbimi ñunshin 'atimanēn 'apun 'ibuati rabanan bērúanun quixun cana mi atu ñucáxunin. ¹⁶ 'Ën 'acésaribi oquin sinánquin ca atun, an min bana cuacëma unicaman sináncësa oquin sinanima. ¹⁷ Usa 'ain camina

min sináncēsariibi oquin sinánan min bana quicēsabiira oíshi 'inun atu 'imiti 'ain. ¹⁸ Minmi ènè nètènu 'icè unicama mimi sinánun 'aquinun 'è xuásariibi oquin, cana ènè unicama mimi sinánun unicama 'aquinun xutin. ¹⁹ Atun min bana upí oquin 'unánquin mix cuèèncēsabi oquinshi 'anun cana 'èn mix cuèèncēsabi oquinshi 'ain.

²⁰ 'Ixunbi cana ènè unicamaishi mi ñucaxuniman. Atúan bana ñuixuncèxun cuatía ax 'èmi catamèti unicamaribi sinánquin cana mi ñucatin. ²¹ An 'èn bana cuati unicaman, 'èmi catamèquin, bètsin sináncēsariibi oquin sinánti cupí cana mi ñucatin. Mixmi 'èbè 'imainun 'èx mibè 'icēsariibitia nun sinánsariibi 'aish atux nubè achúshisa 'inun cana mi ñucatin. Ènè nètènu 'icè unicaman, asérabi camina min 'è xuacè quixun 'unánuan atux bètsin sináncēsa oquinshi sinani, 'itsa 'aíshbi achúshisa 'inun cana mi ñucatin. ²² Nux cananuna rabé 'aíshbi achúshishi 'ain. Usaribitia atux 'itsa 'aíshbi achúshisaishi 'inun cana 'èx misariibi 'ixun atúxriiba 'ēsariibi 'inun 'imian. ²³ Mix 'èbè 'icēsariibiti cana 'èx atubè 'ain, atúxa asérabi nuibanani bètsin 'acēsariibi oquin sinani achúshisa 'inun. Atúxa usa 'ain ca an min bana cuacēma unicaman 'unánti 'icèn, asérabi camina min 'è xuacè quixun. 'Unánan ca, 'èmi 'acēsariibi oquin camina an 'èn bana cuacè unicama nuibati quixun 'unánti 'icèn.

²⁴ Papan, ènè nètè unitisama pan 'ain camina 'è nuibaquin misariibi 'inun min cushi 'è 'ináncèn. Usa cana 'èx 'ai quixun isnúxa minmi 'è 'ináncè unicamax anu 'èx 'icè anuribi 'èbè 'iti cana cuèènin. ²⁵ Papan, upíira sinánñu camina 'ain. Usa 'icèbi ca an min bana cuacēma unicaman mi 'unanima. 'Aínbi cana 'èn mi 'unan, an 'èn bana cuacè unicamanriibi ca asérabi camina min 'è xuacè quixun 'unania. ²⁶ 'Èx atubè 'imainun min 'è nuibacēsariibitia atúxriibi bètsibè bètsibè nuibanun cana uisaira caramina mix 'ain quixun atu 'unánmian. Usa 'ixun cana usabi oquin 'unánmiti 'ain.

18

*Policíanëan Jesús bia**(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)*

¹ 'Ësoquin abë banaquin aín Papa Dios catancëx ca Jesús aín 'unánmicë uni mécën rabé 'imainun achúshi acama buani Cedrón cacë baca ësquicë, a inubiani 'uri anu i 'apacë naëratsu, anu cuancëxa. ² A naëx ca anu Jesús 'imainun aín 'unánmicë unicamabëribi 'itsai timécë 'ixuan, Judas, an Jesús uni 'inánti, anribi 'unáncë 'iacëxa. ³ Usa 'ain ca an 'unánxun Judasnën, judíos sacerdotenën cushicamabëtan fariseo unicaman xucë policíacëñun suntárucomaribi buáncëxa. Buáncëxun raírinëan buí ëréncë buánmainun raírinën anun 'acananti manë xëtoçë 'imainun i téacë acama buanx ca Jesúsmi bëbacancëxa. ⁴ Ami bëbaia ca, bëráma usocanti 'unánxunbi 'ë uisoí cara aia quixun sinánquin mëramiquin Jesusan atu cacëxa:

—¿Ui caramina baricanin?

⁵ Cacëxun ca —Jesús, Nazaretnu 'icë uni, a cananuna barin —quixun cacancëxa. Usaquin cacëxun ca Jesusan atu cacëxa:

—'Ëx cana a 'ain.

Usai quimainun ca Judas, an Jesús atu 'inánti, ax atubë 'iacëxa. ⁶—'Ëx cana ami mitsun baricë a 'ai —quixun Jesusan cacëx ca caxutan titiqui camáxbi menu nipacëacëxa.

⁷ Usai 'ia ca amiribishi Jesusan ñucátécëancëxa:

—¿Ui caramina baricanin?

Cacëxun ca:

—Jesús, Nazaretnu 'icë uni, a cananuna bari —quixun cacancëxa.

⁸ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—'Ëx cana a 'ai quixun cana mitsu can. Usa 'ain camina mitsun 'ë bariquin 'ëbë 'icë unicama ënë cuantánun ënti 'ain.

⁹ Atúan bixun 'atimocëxun aín unicaman ami sinánti ënti rabanen ca Jesusan usoquin an biti unicama cacëxa, aín bana, “minmi 'ë 'inancë unicama achúshinëxbi ca 'ëmi sinánti ëncëma 'icën” quicësabi oía 'inun. ¹⁰ Usaquin cacëbëtan ca Simón Pedronën manë xëtocënu 'ixun aín xacánua biquin sacerdotenën cushicaman 'apun ñu mëëmicë uni, Malco cacë, a aín pabí mëqueu 'icë bis-cacëxa. ¹¹ Usoiabi ca Jesusan Pedro cacëxa:

—Min manë xëtocë a ca aín xacánu 'arutëcën. 'Ëx ënë unicaman bicëx 'aisamaira tëmërati 'ën Papa cuëëncëbë cana usai 'iti 'ain.

*Judíos sacerdotenën cushicaman 'apunua Jesús buáncan
(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)*

¹² Usa 'ain ca suntárucama, aín comandante 'imainun judíos unibunën xucë policía acaman bixun Jesús nëacëxa. ¹³ Usoancëxun ca Anásnën xubunu buáncancëxa. Anás ax ca Caifásnën xanun papa 'iacëxa. 'Ianan ca a barin judíos sacerdotenën cushicaman 'apu 'iacëxa. ¹⁴ Caifás ax ca —nuxnu upitax bucunuan achúshi uni bamati ca asábi 'iti 'icë —quixuan an judíos 'apucama cacë a 'iacëxa.

*An 'unáncëma isa Jesús 'icë quiax Pedro cëmëa
(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)*

¹⁵ Jesúsua suntárunën buáncëbë ca Simón Pedro 'imainun Jesusan 'unánmicë uni itsi, atu nuibiani cuancëxa. Axa Pedrobë cuancë uni ax ca sacerdotenën cushicaman 'apun 'unáncë 'aish, Jesúsbe a 'apun xubu, cënëcënu me mëniócë, anu atsíncëxa. ¹⁶ Atsinia ca Pedronën ëman bërúxun xëcuënuxun caíancëxa. Usa 'ain ca ax paían Jesúsbe atsíncë uni, an sacerdotenën cushicaman 'apun 'unáncë 'ixun, an xëcuë bërúancë xanubë banatancëxun Pedro atsínmiacëxa. ¹⁷ Atsínmia ca an xëcuë bërúancë xanun Pedro cacëxa:

—¿Bëriá bëcancë uni an 'unánmicë unicama a achúshima caramina mix 'ain?

Cacëxun ca Pedronën cacëxa:

—Ama cana 'ain.

¹⁸ Catancëx ca matsi 'aían 'apun ñu mëëmicë unicama policíacamabë tsi rëcaruax sënamëcëbë, Pedroribi atubë anuax sënamëacëxa.

Sacerdotenën cushicaman 'apun Jesús ñucá

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)

¹⁹ Usa 'ain ca judíos sacerdotenën cushicaman 'apuiran, ui cara isa aín 'unánmicë unicama 'icë canan uisa bana cara isa 'unánmiaxa quixun 'unáncatsi quixun Jesús ñucácëxa. ²⁰ Ñucácëxun ca Jesusan cacëxa:

—'Ën cana camabi unían cuamainun, anua judíos unicama timécë xubucamanuxun ñuixuanan anuxun Nucën Papa Dios rabiti xubu anua judíos unicama timécë, anuxunribi unéquinma unicama bana ñuixuan. ²¹ ¿Usa 'aínbi caramina uisa cupí 'ë ñucatin? An 'ën cacëxun cuacë unicama ca ñucát. Atun ca añu carana 'ën 'unánmia quixun 'unania.

²² Caia ca policía achúshi a rapasu nicë an —¿min caramina ësoquin sacerdotenën cushicaman 'apu ënë cain? —quixun caquin Jesús cuëtashcacëxa. ²³ Usocëxun ca Jesusan cacëxa:

—'Ëx 'atimati banaia cuaquin camina uisai carana quia quixun 'ë cati 'ain. Upiti banaia camina 'ë mëëtima 'ain.

²⁴ Usa 'ain ca Anásnën, Jesús nëamitancëxun policíacama sacerdotenën cushicaman 'apu, Caifás, anu buántanun quixun xuacëxa.

An 'unáncëma isa Jesús 'icë quiáxa Pedro cëmëtëcëan

(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)

²⁵ Uomainun ca Simón Pedro tsimi sënamëti 'iacëxa. Sënamëtia ca ñucácancëxa:

—¿Mixribi caina ënë unin 'unánmicë uni achúshima 'ain?

Cacëxunbi ca —ama cana 'ai —quixun cacëxa. ²⁶ Quia ca an sacerdotenën cushicaman apu ñu mëëxuncë uni achúshi, aín aintsia pabísconcë, an Pedro cacëxa:

—¿Naënuua carana miribi a unicëñun isíma 'ion?

²⁷ Cacëxun ca Pedronën amiribishi —ama cana 'ai —quixun catëcëancëxa. Usoquian cacëbëbi ca 'atapa banacëxa.

Policíanëan Jesús Pilátonu buan

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Lc 23.1-5)

²⁸ Pëcaracëma 'aínshia xabaracëcëbëtan ca Caifásnën xubunua policíanën Jesús Romanuaxa ucë 'apu, Pilato, aín xubunu buancëxa. Usa 'ain ca a 'apua aín caibuma 'ain, aín xubunu atsini 'uchaxuinsa Pascua nëtën 'ati ñu pitima 'icë quixun sinani judíos unicama anu atsíanma 'icën. ²⁹ Usa 'ain ca Pilato aín xubunuax chiquíxun atu cacëxa:

—¿Añu ñu cupí caramina ënë unimi manáncanin?

³⁰ Cacëxun ca atun cacëxa:

—'Uchañuira 'icëma cananuna minu bëcë 'itsiama.

³¹ Cacëxun ca Pilátonën cacëxa:

—Mitsúnbi camina buántancëxun mitsun cuati bana quicësabi oquin, cara 'uchaxa, cara 'uchacëma 'icë quixun isti 'ain.

Cacëxun ca atun cacëxa:

—Usa 'aínbi ca mitsun 'apux quia, judíos unicaman ca uni 'atima 'icë quiax. ³² —Usai cana i curúsocënu unin matáscëx bamanuxun 'ai —quíaxa Jesús quiásabi oi bamanun ca judíos unicaman usoquin Pilato cacëxa.

³³ Usa 'ain ca judíos unicama cabiani aín xubunu atsín-tëcënxun cuëncëxa aia Pilatonën Jesús cacëxa:

—¿Mix caramina judíos unicaman 'apu 'ain?

³⁴ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—¿Minbi sinánquin caramina ësöquin 'ë ñucatin?
¿Bëtsi unin cara 'ë ñuiquin mi cacëma 'ic?

³⁵ Cacëxun ca Pilátonën cacëxa:

—'Ëx cana judíos unima 'ain. Min aintsinbi ca sacerdotenën cushicamabëtan ënu mi bëaxa. ¿Añu ñu caramina 'an?

³⁶ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—Ënë nëtënu 'icë 'apu 'inux cana uáma 'ain. 'Ëx ënë nëtënu 'icë 'apu 'ain ca judíos unicaman 'ë bitima cupí 'ën unicama atubë 'acanantsianxa. Usa 'ain cana ënë nëtënu 'icë 'apu 'inux uáma 'ain.

³⁷ Cacëxun ca Pilátonën catëcëancëxa:

—¿Usa 'ain caramina asërabi 'apu 'ain?

Quixuan cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—'Ëx cana 'apu 'ain, min 'ë cacësabi oi. Usai 'inux cana ënë nëtënu uacën, Nucën Papa Diosan sináncë ñucama ñuiquin camabi uni canux. Uicaman cara uisaira cara a bana 'icë quixun 'unántisa tania, an ca 'ën bana cuatia.

³⁸ Cacëxun ca Pilátonën Jesús cacëxa:

—¿Uisa cara min Diosan sináncë 'ic?

*Jesús ca bamati 'icë —quíaxa Pilato quia
(Mt 27.15-31; Mr 15.6-20; Lc 23.13-25)*

Usaquin catancëx amiribishi ëman chiquíquin ca Pilátonën judíos unicama cacëxa:

—'Ën iscëx ca ënë uni 'atima ñu 'acëma 'icën. ³⁹ Camabi baritia cana Pascua nëtën mitsúxmi cuëncësabi oquin sipuacë uni achúshi chiquinin. Usa 'ain ¿caramina 'ën judíos unibunën 'apu chiquínti cuëncanin?

⁴⁰ Cacëxunbi ca amiribishi munuma cuëncëni banaquin judíos unicaman cacëxa:

—A 'axunma ca Barrabásëshi chiquin. Barrabás, ax ca an ñu mëcamacë uni 'iacëxa.

19

¹ Usa 'ain ca Pilátonën xubunu atsíntēcënquin Jesús rishquinun quixun suntárucama cacëxa. ² Cacëxun rishquitancëxun ca 'apu isa quiax ami cuaiquin suntárunën muxa mañuti otancëxun mañumianan upí chupa minanën pucucësa aribi pañumiacëxa. ³ Uotancëxun ca aín bëmánanu niracëquin 'usánquin —judíos unicaman 'apu ca chuámashi 'it —caquin tantáshcacëxa. ⁴ Usocebë chiquíquin ca Pilátonën judíos unicama cacëxa:

—'Ën iscëx ca ënë uni 'uchacëma 'icën. Usa 'icëmi mitsun 'unánun cana a bëtęcënin.

⁵ Ësoquian cacëbë ca Jesúsribishi muxa mañutiocë mañuanan chupa minanën pucucësa pañucë 'aish chiquíacëxa. Chiquícëbëtan ca Pilátonën judíos unicama cacëxa:

—A cënë 'icën, a uni.

⁶ Cacëx ca sacerdotenën cushicama 'imainun policíacamaxribi a isi munuma cuęcëni quiacëxa:

—I curúsocënu ca matas, i curúsocënu ca matas.

Cacëxun ca Pilátonën cacëxa:

—'Ën iscëx ca ënë uni 'uchacëma 'icën. Usa 'ain ca mitsúnbi buántancëxun i curúsocënu matástan.

⁷ Ësaquian cacëxun ca judíos unibunën Piláto cacëxa:

—Ënë unix ca 'ëx cana Nucën Papa Diosan Bëchicë 'ai quia. Usa 'ain ca axa ësai banacë unix ca 'acë 'iti 'icë quiax Moisésnën cuënëo bana quicësabi oi bamati 'icën.

⁸ Usa 'ain ca 'ëx cana Nucën Papa Diosan Bëchicë 'ai quiax quia quixun judíos unicaman ñuia cuati Pilato aín bëmánan pëqui 'aisamaira racuéacëxa. ⁹ Racuëti aín xubunu atsíntęcënxun ca Jesús cacëxa:

—¿Uinu 'icë uni caramina 'ain?

Cacëxunbi ca cáma 'icën. ¹⁰ Cacëxunma ca Pilátonën cacëxa:

—¿'Ën mi ñucácëxunbi caramina 'ëribi caiman? 'Ëx cuëenquin cana mi chiquínti 'ain; 'ëx cuëenquin cana

unían mi i curúsocënu matásnun 'amiti 'ain. ¿A caramina 'unaniman?

¹¹ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—Naínu 'icë Nucën Papa Dios cuëncëbëtanma camina min 'ë uisabi otsíama. Usa 'ain ca an mi 'ë 'ináncë unicama ax mix 'icësamairai 'uchaxa.

¹² Usoquian Jesusan cacëxuan Pilátonën Jesús chiquínti sinaniabi ca judíos unicaman munuma cuéníshoquin cacëxa:

—Min ënë uni chiquíanx camina Romanu 'icë 'apu Césarbé upí 'itima 'ain. Uinu 'icë unix cara —'ëx cana 'apu 'ai —quia, ax ca Césarbé nishanancësa 'iti 'icën.

¹³ Usaquian judíos unicaman cacëxun Jesús ëman chiquímitancëx ca Pilato anuxuan ami uni manáncëxun cuacë anu tsóbuacëxa. Anu tsóti ax ca me mëníoquian anu maxax nancë 'aish hebreo banan Gabata cacë, 'iacëxa.

¹⁴ Pascua nëtë iméishi 'inun a nëtën piti anun mëníoti nëtëan bari xamárumainun ca anu tsóxun Pilátonën judíos unicama cacëxa:

—A cënë 'icën, mitsun 'apu.

¹⁵ Cacëxun ca cuéníshoquin cacëxa:

—Ca bamati 'icën, ca bamati 'icën. I curúsocënu ca matas.

Cacëxun ca Pilátonën cacëxa:

—¿'Ën carana mitsun 'apu i curúsocënu matásmiti 'ain?

Quia ca sacerdotenën cushicaman cacëxa:

—Nun 'apu itsi ca 'aíma 'icën. Césarnëxëshi ca nun 'apu 'icën.

¹⁶ Usaquian cacancëxun ca Pilátonën atúnbia i curúsocënu matásnun quixun cacëxa. Usoquian Pilátonën cacëxun ca judíos unicama cuëncësabi oquin suntáruca-man Jesús buáncëxa.

I curúsocënu Jesus matáscan

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

¹⁷ Buáncëxun ca Jesusan abi anua matáscanti i curúsocë 'iábianquin Calvario cacë matá, hebreo banan Gólgota cacë, anu buáncëxa. ¹⁸ Buanx bëbacë ca suntárucaman Jesús i curúsocënu matástancëxun nitsíancëxa. Usoquin ca rabé uniribi, bëtsi amo 'anan bëtsiribi amo i curúsocënu matástancëxun nitsíancëxa, Jesús a nëbétsi 'inun. ¹⁹ Usocamainun ca Pilátonën cuënëomitancëxun i curúsocënu ësai quicë bana matásmiacëxa: “Jesús, Nazaretnu 'icë, judíos unicaman 'apu”. ²⁰ Usa 'ain ca Gólgota matá anuxuan Jesús i curúsocënu matáscancë, axa Jerusalén 'urama 'ain, raírinëxa umainun raírinëxribi cuanquin judíos unicaman a bana cuënëocë isacëxa. A banax ca hebreo banan 'anan, latín banan 'anan, griego banánribi cuënëocë 'iacëxa.

²¹ Usoquian cuënëocë 'ain ca judíos sacerdotenën cushicaman Piláto cacëxa:

—“Judíos unicaman 'apu ca” quixun cuënëoxunma ca 'at. Usoquinma ca “axa, 'ëx cana judíos unicaman 'apu 'ai quicë, a ca ënëx 'icë” quixun 'at.

²² Cacëxun ca Pilátonën cacëxa:

—'Ën cuënëomicë bana ax ca usabi 'iti 'icën.

²³ Usaquian 'an ca rabé 'imainun rabé suntárunën Jesús i curúsocënu matástancëxun mëtícananquin aín chupa biacëxa. Aín chupa bitancëx ca chupa itsi cëxëquinma tępéxuinshi pañucë, ²⁴ a bitsi canancëxa:

—Tucátima ca. Uin cara a tari biti 'icë quixun isti cananuna ñuratsu pain niquin tanti 'ain.

Nucën Papa Diosan bana cuënëo, axa ësai quiásabi oquin ca suntarucaman 'acëxa: “Ñuratsu pain niquin tantancëx ca 'ën chupacama mëtícananxa”.

²⁵ Jesús usocamainun ca aín tita 'imainun aín titan xucën 'imainun Cleofásnën xanu María 'imainun María Magdalena, acamax anua Jesús mastáscë i curúsocë a 'urama 'iacëxa. ²⁶ Usa 'ain ca Jesusan aín tita a 'uramanua

isanan aín 'unánmicë uni achúshi aira nuibacë a, a rapa-sunua isquin cacëxa:

—Titan, ax ca min tuá 'iti 'icën.

²⁷ Canan ca aín 'unánmicë uni aribi cacëxa:

—Ca is, ax ca min tita 'iti 'icë —quixun.

Usoquian Jesusan cacësabi oquin ca an María aín xubunu 'inun buáncëxa.

Jesús bama

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

²⁸ Usa 'ain ca Jesus, 'ën 'ati ñucama cana cëñua quixun 'unani Nucën Papa Diosan bana cuënëo quicësabi oi, — cana shimain —quiacëxa. ²⁹ Quia ca manë xanpanua vino cachacë buácacë 'ain, tsatimi rënmencë xapusa ñu ami chabótancëxun buáruxun 'amiacëxa. ³⁰ 'Amicëx ca Jesús vino cachacë 'atancëx, —'ën 'ati ñu cana cëñuan —qui tëtúbutishi bamacëxa.

Suntárunëan Jesús manë xëtocën aín pichánpurunu 'á

³¹ Pascua nëtëa iméishi 'iti 'ain ca a nëtëxa bëtsi nëtësamaira anun ñu mëétima 'ain, i curúsocënu matáscë unicama anubi 'iti judíos unicaman cuëëanma 'icën. Usa 'ixun ca Pilatonëan aín suntárucama i curúsocënu 'icë unicama aín xo tēcénmianan i curúsocënu biminun cacëxa. ³² Cacëxuan xucëx cuanxun ca suntárunën Jesúscëñun matáscë uni rabé a bëtsi pain 'atancëxun bëtsiribi aín xo tēcéancëxa. ³³ Usobëtsini Jesúsribi 'ai uxunbi ca asérabi bamacë isquin 'ama 'icën. ³⁴ 'Aiamabi ca suntáru achúshinëinshi aín pichánpuru amoshi manë xëtocën chachiacëxa. Usocëx ca imi 'unpáxbë mësúcë 'ibúacëxa. ³⁵ Asérabi ënë ñucama isá 'ixun cana ënë bana cuënëoin. 'Ën cuënëocë bana ënëx ca asérabi cëmëcëma 'icën. Usa ca quixun 'unánquin cana ënë banacama mitsu cuënëoxunin, mitsúnribimi asérabi ca usai 'iacëxa quixun 'unánun. ³⁶ Nucën Papa Diosan bana cuënëosabi oi ca ënë ñucama 'iacëxa. Ax ca ësai quia: “Aín xo achúshibi ca

tēcéntima 'icën”. A bana quicësabi oquin ca uínbi aín xo achúshibi tēcéanma 'icën. ³⁷ Èsairibi ca cuènëo bana quia: “Tarotancëxun ca an 'acëcaman isti 'icën”.

Jesús matá naëcënu mëníocan

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸ Arimatea ëmanu 'icë uni, José, an ca Jesusan bana cuacë 'ixunbi judíos unicamami racuéquin uíbi —'ëx cana Jesusan bana cuacë 'ai —quixun cáma 'icën. Usa 'ixun ca bamacë Jesús buántisa tanquin Piláto —¿asábi cara 'iti 'ic? —quixun ñucácëxa. Ñucácëxun ca Pilátonën, —asábi ca, ca buántan —quixun cacëxa. Cacëxun ca bamacë bibianquin Jesús buáncëxa. ³⁹ Buánmainun ca Nicodemo axa imé cuanx Jesúsbe bana, anribi 'inínti ro mirra rocëñun áloe ro mëscucë, treínta kilosa bëacëxa. ⁴⁰ Uotancëxun ca Josébëtan Nicodemonën judíos unibunëan bamacë maínuxun uni 'acësabi oquin, Jesús 'inínti ro mëscucë anun 'acë chupa, anun rabúancëxa. ⁴¹ Usoquian Jesús mëníocë 'ain ca i curúsocë 'urama anu i 'apácë naëratsu matánu 'iacëxa. Anu ca me naëcë achúshi anu uni bamaia mëníoti 'acë 'aínbia anu uni mëníocëma pan 'iacëxa. ⁴² A quiníxa 'urama 'ain ca Pascua nëtë 'aían atux a nëtën tantiti cupí anu racántancëxun Jesús mëníocëxa.

20

Bamaxbi Jesús baísqvia

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)

¹ Domingo nëtë pëcaracëma 'aínshi ca María Magdalena ax anua Jesús mëníoëxancë quini isi cuancëxa. Cuanx bëbaquin iscëxbi ca anúan quini xëpuëxancë m-para ax racanacë 'iacëxa. ² Usobiani bënëtishi abáquiiani cuanxun ca aín 'unánmicë uni aira Jesusan nuibacë, acëñun Simón Pedro cacëxa:

—Unin sapi ca Nucën 'Ibu quininua bibianquin buánxa, uinu cara buánxun racánxa cananuna 'unaniman.

³ Cacëx ca Pedrobë Jesusan 'unánmicë uni itsiribi anua Jesús mëníoëxancë quininu abáquiáni cuancëxa.

⁴ Cuaníbi ca Pedro axa munu cuanmainun bëtsi axira pain rëcuénquiáni cuanx quininu bëbacëxa. ⁵ Bëbai xëñirácëti tëtúbuquin quini naísquinbi ca 'aímonan anun rabúënxcancë chupa ashi anua isacëxa. Isíbi ca quininu atsíanma 'icën. ⁶ Atsíncëbëma ca Simón Pedro ax tsíancuatsini aí ax pain quininu atsíancëxa. Atsínxun ca chupa anun Jesús rabúënxcancë, ashi isacëxa. ⁷ Isanan ca anun marábuënxcancë pañun aribi bëtsi chupabëma capúncësa 'aish amo racácë isacëxa. ⁸ Iscëbëbi ca ax paían rëcuéncuatsincë uni axribi quini mëu atsínxun —asërabi ca Jesús ënuma 'icë —quixun isacëxa. ⁹ A ñu isquinbi ca a rabëtan Nucën Papa Diosan bana cuënëo, bamatancëx ca ax baísquiti 'icë quiáxa quicë, a uisai quicë cara quixun 'unánma 'icën. ¹⁰ 'Unánquinmabi ca Jesús quininuma 'icë obiani aín xubunu cuancëxa.

María Magdalenanëan Jesús isa

(Mr 16.9-11)

¹¹ Usa 'ain ca a uni rabëtaxa cuanmainun utëcëanx María quini rapasu niracëti aín namé isnux tëtúbuti aín bëunan mëscúacëxa. ¹² Usai 'iquinbi ca quini mëucüa ángel rabé, chupa uxuira uxu pañuaxa, anu Jesús racáënxcancënu aín maxcá 'icëu bëtsi 'imainun aín taë 'icëu bëtsiribishi tsócë isacëxa. ¹³ Iscëxun ca ángelnën María cacëxa:

—¿Uisacatsi caramina ini bëunan mëscutin? —quixun.

Cacëxunbi ca Maríanën catëcëancëxa:

—Unin ca quininu atsínxun 'ën 'Ibu bacarubianquin buánxun amanu racánxa, uinu cara racánxa cana 'unaniman.

¹⁴ Cai caxu bësui cuainacëquinbi ca Jesús a caxu nicë isacëxa, isquinbi ca —ax ca Jesús 'icë —quixun 'unánma 'icën. ¹⁵ 'Unáncëxunmabi ca Jesusan María cacëxa:

—¿Uisacatsi caramina ini bëunan mëscutin? ¿Ui caramina barin?

Cacëxunbi ca an naë bërúancë uni isa quixun sinánquin Maríanën cacëxa:

—Min buánxun camina bitsi cuanun uinu caramina racan 'ë cati 'ain.

¹⁶ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—María —ësaquinshi.

Cacëx cuainacëquin ca Maríanën ratúquin, hebreo banan —Raboni —cacëxa. A banax ca an uni ñu 'unánmicë qui quicë 'icën. ¹⁷ Usaquian cacëxun ca Jesusan María cacëxa:

—'Ë ramëxunma pan ca 'at, ën Papanu cana cuancëma pain 'ain. Cuantancëxun ca ësaquin 'ën xucéncama catan: An ca 'ë caxa, 'ëx cana 'ën Papa axa mitsun Paparibi anu cuanin. Ax 'ën Papa Dios 'aish ca mitsun Papa Diosribi 'icën.

¹⁸ Usoquian Jesusan cacësabi oquin ca María Magdalenanën aín 'unánmicë unicama atunu cuanxun:

—'Ën cana Nucën 'Ibu isan —quixun canan Jesús quicë banacama atu ñuixuancëxa.

*Aín 'unánmicë unicaman Jesús baísquicë isa
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49)*

¹⁹ Anúan Maríanën Jesús ispuncë domingo nëtë ñantánbucëbë ca aín 'unánmicë unicamax, xubu achúshinu timéax judíos unibumi racuëti 'aímaquin xëpuax 'iacëxa. Anua 'ain, atu nëbëtsi niracëquin ca Jesusan cacëxa:

—Cana uan, chuámashirua ca 'ican.

²⁰ Ĕsoquin caquin ca aín mēcēn rabé ismianan aín pichánpururibi ismiacēxa. Ismicēx ca aín 'unánmicē unicama Nucēn 'Ibu isi shimēniocati cuēēancēxa. ²¹ Cuēēnia ca amiribishi Jesusan atu cacēxa:

—Chuámashirua ca 'ican. 'Ĕn Papan amia sinánun unicama 'aquinun 'ē xuásaribi oquin cana 'ēmia sinánunmi unicama 'aquinun mitsu xutin.

²² Canan ca cuēbitan atumi uínpuquin atu cacēxa:

—Nucēn Papa Diosan Bēru Ñunshin Upíñu ca 'ican.

²³ Mitsúnmi tērécēx ca axa 'uchaçē unin 'ucha tērécē 'ia. Usa 'aínbi ca mitsúnmi tērécēxma a unin 'ucha tērécēma 'ia.

Tomásnēan Jesús baísquicē isa

²⁴ Anua Jesús atubē 'imainun ca aín 'unánmicē uni achúshi Tomás, 'icēbi rabé bacéan 'icē Gemelo caquinribi anēcē, ax atubēma 'iacēxa. ²⁵ Usa 'ain ca Jesús cuancē caxua aia, an Jesús iscēcaman Tomás cacēxa:

—Nucēn 'Ibu cananuna isan.

Cacēxun ca Tomásnēn cacēxa:

—Aín mēcēn rabé anua rabun matáscancē isquin anu 'ēn mēcēn rēbun ticánan aín pichánpurunu 'ēn mēcēn atsínmiquin tanxunma cana asérabi ca ax Nucēn 'Ibu 'icē quixun sinaniman.

²⁶ Jesús baísquixancēa achúshi semana 'ain ca aín 'unánmicē unicama amiribishi achúshi xubunu timécē 'iacēxa. A nētēn ca Tomásribi atubē 'iacēxa. Usa 'ain ca xubu xēpucē 'aínbi atu nēbétsi niracēquin Jesusan aín 'unánmicē unicama —Cana uan. Chuámashirua ca 'ican —cacēxa. ²⁷ Atu catancēxun ca Tomásribi cacēxa:

—Min mēcēn rēbun ca ěnu ticat, 'ēn mēcēn rabéribi ca is. 'Ĕn pichánpurunu min mēcēn atsínmiquin ca tan. 'Ĕx cana ama 'ai quixun sinánxunma ca 'ěx cana asérabi Jesús 'ai quixun sinan.

²⁸ Cacëxun ca Tomásñen —mix camina aséjabi 'ën 'Ibu 'ianan 'ën Diosribi 'ai —quixun cacëxa. ²⁹ Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—Tomás, bërí camina 'ë baísquicë isquin, aséjabi cana 'ën Papa Diosnuax uá 'ai quixun 'unanin. An 'ë isquinmabi, aséjabi cana 'ëx a 'ai quixun sináncë uni, a ca Nucën Papa Diosan chuámashirua tani cuëñun 'imia.

Añu cupí carana ënë bana cuëñëo quiáxa Juan quia

³⁰ Usa 'ain ca unin 'acëma ñu 'itsaira Jesusan aín 'unánmicë unicaman isnun 'acëxa, ënë quiricanu ca Jesusan 'á ñucama camaira cuëñëocëma 'icën. ³¹ Jesús ax ca aséjabi Cristo, Nucën Papa Diosan Bëchicë 'icë quixun 'unanimi ami catamëti mitsux xëñibua 'aínbi Nucën Papa Diosnan 'inun cana ënë banacama cuëñëon.

21

Aín 'unánmicë unicama mëcën achúshi 'imainun rabémia Jesús chiquiracëtcëan

¹ Usai 'itancëxa aín 'unánmicë unicama Tiberias cacë parún papa cuëbí 'ain ca Jesús atumi pëasquitëcëni ësai 'iacëxa: ² Anu ca Simón Pedro, Tomás 'icëbi rabé bacëan 'icë Gemelo caquinribi anëcë, a 'imainun Natanael, Galileanu 'icë Caná cacë ëmanu 'icë, a 'imainun Zebedeonën bëchicë rabé acamabë Jesusan 'unánmicë uni rabëribishi timëcë 'iacëxa. ³ Anuxun ca Simón Pedronën —cana tsatsa ricani cuani —quixun raíri cacëxa. Cacëxun ca —nuxribi cananuna mibë cuani —quixun cacancëxa. Cabiani nuntinu cëñúruquiiani coónxun ricánquinbi ca tsatsa achúshirabi biáma 'icën. ⁴ Bitsíma 'inëti ñancáishi pëcaraxun ca Jesús masinua nicë iscancëxa, isquinbi ca, ax ca Jesús 'icë quixun 'unáncanma 'icën. ⁵ 'Unáncëxunmabi ca Jesusan atu cacëxa:

—¿Tsatsa caramina bicancëma 'ain?

Cacëxun ca —cananuna bicëma 'ai —quixun cacancëxa. ⁶ Usaquian cacëxun ca Jesusan —nunti rapasu mëqueu ca mitsun rica nanpat, anua camina tsatsa biti 'ai —quixun cacëxa. Cacëxun ax quicësabi oquin nanopátancëxun ca rica niancëxa. Ninquínbi ca 'aisamaira 'ixúan tsatsan 'iëoia bërucasmacëxa. ⁷ Usocëbëtan ca aín 'unánmicë uni achúshi, aira nuibacë, an —ax ca Nucën 'Ibu 'icë —quixun Pedro cacëxa. Cacëxuinshi pëxúan nancë aín chupa bixun pañutancëx ca Pedro nuntinuax bacanu 'ibúquiiani Jesúsnu cuancëxa. ⁸ Cuanmainun ca raírinëinshi Jesúsnu bëbati cien metrosa 'ixun aín rica tsatsa buáquicë munuishi buani cuancëxa. ⁹ Usa 'ain ca masinu atun nunti 'arutancëx cëñúbuatsini uquinbi tsi bëpubucënu tsatsa xuia isanan pánribi isacëxa. ¹⁰ Isia ca Jesusan atu cacëxa:

—Bërími bicancë tsatsa 'itsamashi ca 'ë bëxun.

¹¹ Cacëxun ca Simón Pedronën nuntinu 'iruxun, ciento cincuenta y tres tsatsa chabu buáquicë 'icë, atun rica nëriobëtsinquin masinu bëacëxa. Bëcëxbi ca tsatsa chabu 'itsaira 'aínbi atun rica narásquiama 'icën. ¹² Usoia ca Jesusan —ca pi ucan —atu cacëxa. Cacëxunbi ca aín 'unánmicë unicama achúshinënbi, ënëx ca Nucën 'Ibu 'icë quixun camaxunbi 'unánquin, —¿ui caramina 'ain? —quixun ñucáma 'icën. ¹³ Usa 'ain ca Jesusan atu rapasu niracëquin pán bixun atu 'inántancëxun tsatsaribishi 'inancëxa. ¹⁴ Usai ca Jesús bamaxbi baísquitancëx rabëti pain 'itancëx aín 'unánmicë unicamami amiribishi chiquiracëtëcëancëxa.

Simon Pedronëan —'ëx cana asérami mimi sinanin —quixun Jesús ca

¹⁵ Pia sënëncë ca Jesusan Simón Pedro cacëxa:

—¿Jonásnën bëchicë, Simón, min ñucama sináncësamaira oi caramina 'ëmi sinánquin 'ë nuibatin? Cacëxun ca cacëxa:

—'Ĕn 'Ibu, min camina 'unanin, 'ĕn cana mi nuibatin.

Quia ca cacĕxa:

—'Ĕn carnero bacĕ ca piminuxun 'at.

¹⁶ Catancĕxun ca amiribishi cacĕxa:

—Jonásnĕn bĕchicĕ, Simón, ¿caramina 'ĕ nuibatin?

Cacĕxun ca catĕcĕancĕxa:

—'Ĕn 'Ibu, min camina 'unanin, 'ĕn cana mi nuibatin.

Quia ca cacĕxa:

—'Ĕn carnero ca piminuxun 'at.

¹⁷ Rabĕ oquin catancĕxun ca amiribishi catĕcĕancĕxa:

—Jonásnĕn bĕchicĕ, Simón, ¿caramina 'ĕ nuibatin?

Rabĕ 'imainun achúshi oquian —caramina 'ĕ nuibati — quixun cacĕxun ca Simón Pedronĕn —¿uisoti cara 'ĕ 'itsoquin ñucatia? —quixun sinani masá nuituquin cacĕxa:

—'Ĕn 'Ibu, min camina camabi ñu 'unanin. Usa 'ixun camina 'ĕn cana mi nuibati quixun 'unanin.

Quia ca Jesusan cacĕxa:

—'Ĕn carnero ca piminuxun 'at. ¹⁸ Asérabi cana 'ĕn mi cain, bĕná 'aish camina minbi chupa pañuanan uinu caramina cuainsa tani anu cuancĕn. Usa 'aínbi ca xĕnira 'aíshmi mĕshpatia uni itsin chupa pañumixun uinu caramina cuainsama tani anubi mi buánti 'icĕn.

¹⁹ An, usai cana bamati 'ai quixun 'unánan bamaibi ami sinánquin ĕnquinma cana Nucĕn Papa Dios cuĕĕnmiti 'ai quixun 'unánun ca Jesusan usoquin Pedro cacĕxa. Catancĕxun ca —'ĕx cuĕĕncĕsabi oíshi ca 'it —quixun cacĕxa.

Aín 'unánmicĕ uni achúshi, a Jesusan nuibacĕ, a ñui quicĕ bana

²⁰ Usoquian cacĕx caxu bĕsui cuainacĕquin ca Pedronĕn a nuibairacĕ aín 'unánmicĕ uni, Juan, an Jesús nuibiania isacĕxa. Ax ca an abĕtan pi a rapasu tsóxun —uin cara uni mi 'inánti 'icĕ —quixun Jesús ñucáĕxancĕ, a 'iacĕxa. ²¹ A uni isquin ca Pedronĕn Jesús ñucácĕxa:

—¿Uisaira cara ënë uni 'iti 'ic?

²² Cacëxun ca Jesusan cacëxa:

—'Imitisa tanquin 'ën 'imicéxa 'ëx utëcëntamainun ënë unix ënë nëtënu tsócëbëbi camina uisa cupí cara usai 'ia quixun sinani bënëtima 'ëx cuëncësabi oíshi 'iti 'ain.

²³ Usaquian cacëxun cuaxun ca an Jesusan bana cuacë unicaman —a uni sapi ca bamatima 'icë —quixun sinánxun chaniocëxa. Usa 'aínbi ca Jesusan —Juan ca bamatima 'icë —quixun Pedro cáma 'icën. Caquinma ca ësoquinshi cacëxa: “'Imitisa tanquin ën 'imicéxa 'ëx utëcëntamainun ënë unix ënë nëtënu tsócëbëbi camina uisa cupí cara usai 'ia quixun sinani bënëtima 'ai” quixun.

²⁴ 'Ëx Jesusan 'unánmicë uni achúshi 'ixun cana ënë ñu camabi ñuiquin cuënëon. 'Ën cuënëocë banacama ënëx ca asérabi 'icë quixun cananuna 'unanin.

²⁵ 'Ën mitsu ñuixuncë bana ënë 'imainun ca bëtsi ñucamaribi Jesusan 'acëxa. A ñucama ñuiquin achúshi achúshi cuënëocëxbi ca a quirica camabi menu sënëntima 'icën. Ashi.

Nukën 'Ibu Diosan ain unikama 'inan ain bana
New Testament in Cashibo-Cacataibo (PE:cbr:Cashibo-Cacataibo)
copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cashibo-Cacataibo

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Cashibo-Cacataibo

cbr

Peru

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cashibo-Cacataibo

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective

copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 30 Dec 2021 from source files dated 30
Nov 2021

c8d73d75-386c-5f5e-a601-116dba3dae9b